ΕΤΟΣ Β'.

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Β'. | 30 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1864. | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 30.

ΠΟΛΥΓΝΩΤΟΣ.

Ὁσάκις λαμβάνωμεν τὸν κάλαμον ὅπως εἴπωμέν τινα περὶ τέχνης ἢ περὶ καλλιτεχνῶν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ καταληφθῶμεν ὑπὸ δειλίας τινὸς ἀναλογιζόμενοι τοὺς ὀλίγους ἀναγνώστας οὓς θ' ἀπαντήσωσι τὰ γραφόμενά μας, Τὴν σήμερον, καὶ ἂς τὸ ὁμολογήσωμεν θαῤῥαλέως, ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὅπου ἄλλοτε τὰ ἔργα τῶν καλλιτεχνῶν ἦσαν ἀντικείμενον γενικοῦ θαυμασμοῦ καὶ δημοτικῆς οὕτως εἰπεῖν λατρείας, ὀλίγοι εἰσὶν οἱ περὶ τοιούτων πραγμάτων ἐνδιαφερόμενοι. Τὸ σημερινὸν κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ἀληθῶς μὲν δὲν τῷ ἔμεινε καὶ τί νὰ θαυμάσῃ, ἀλλὰ, ὅπερ καὶ χείριστον, ἐλησμόνησεν ἐντελῶς ὅτι ἐν τῇ ἑλληνικῇ ταύτῃ χώρᾳ ἐγεννήθησαν αἱ τέχναι καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς ἀναπτύξεώς των σημεῖον. Ἡ πολιτικὴ εἶναι ἡ καθημερινὴ τροφὴ ἡμῶν τὴν σήμερον. Εἴμεθα κατά τινα τρόπον ἡμιτελεῖς Ῥωμαῖοι· περιφρονοῦμεν ὡς ἐκεῖνοι τὰς τέχνας, ἐνῷ εἴμεθα πίθηκοι εἰς τὴν πολιτικὴν ἀπέναντι τῶν γιγάντων ἐκείνων. Ἡ πινακοθήκη ἐρημώθη ἤδη ἐντελῶς, καὶ οἱ τέσσαρες αὐτῆς τοῖχοι ἔμειναν γυμνοὶ πινάκων· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἴχνη τῆς Ποικίλης στοᾶς ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου. Ὁποία καταστροφή!

Ἐν τούτοις, εἰ καὶ εἴμεθα σχεδὸν βέβαιοι περὶ τῆς ἀδιαφορίας ταύτης τοῦ κοινοῦ, τολμῶμεν ἐνίοτε νὰ ὑποκλέπτωμεν σελίδας τινὰς τῆς *Χρυσαλλίδος*, καὶ λεληθότως πως ν' ἀναμιγνύωμεν εἰς τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν φιλούμενα τερπνὰ διηγήματα, καί τινα ἀνούσια θεωρούμενα, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι βαθμηδὸν θὰ συντελέσωμεν ἴσως εἰς τὸ νὰ διεγερθῇ ἡ περιέργεια τοῦ κοινοῦ ἐπὶ σπουδαιοτέρων ἀντικειμένων. Τίς οἶδε μὴ εὑρεθῶσι καί τινες μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ κακίσωσι πολὺ ἡμᾶς δι' ὅσα θέλομεν εἴπει ἐνταῦθα περὶ τοῦ Θασίου ζωγράφου, σταχυολογήσαντες αὐτὰ ἰδίως ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο Κόσμων δημοσιευθείσης βιογραφίας τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου ὑπὸ τοῦ κ. **Beulé**, ἔχοντες δὲ καὶ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὸν περιηγητὴν Παυσανίαν.

Εἰς μίαν τῶν ἀπέναντι τῆς Θρᾴκης νήσων, τὴν πλουσίαν διὰ τὰ χρυσᾶ μεταλλεῖά της Θάσον, ἔζη περὶ τὰ τέλη τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ἀφανής τις ζωγράφος, Ἀγλαοφῶν καλούμενος. Μὴ ἔχων πιθανῶς ἄλλο τι ν' ἀφήσῃ κληρονομίαν εἰς τοὺς δύω αὐτοῦ υἱοὺς, κατεγίνετο νὰ διδάξῃ αὐτοὺς τὴν τέχνην του. Βεβαίως ἡ κληρονομία αὕτη δὲν ἦτο μέγα τι, διότι μόνα ἔργα τοῦ Ἀγλαοφῶντος ἀναφέρονται ἡ εἰκὼν ἑνὸς ἵππου καὶ μιᾶς πτερωτῆς Νίκης· ἀλλ' ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πολύγνωτος ἔμελλε νὰ πολλαπλασιάσῃ αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον,

ὥστε ἡ φήμη τοῦ νέου ζωγράφου νὰ πληρώσῃ ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἐπλήρουν τοὺς μεγαλοπρεπεστέρους τῶν ναῶν της τὰ ἔργα του.

Δὲν εἶναι ὅμως μικρὰ δόξα διὰ τὸν Ἀγλαοφῶντα ὅτι ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ ζωγράφου ἐκείνου ὅστις ἔμελλε νὰ φέρῃ τὴν ζωγραφικὴν εἰς ἣν τελειότητα ἔφερε τὴν γλυπτικὴν ὁ Φειδίας. Ἴσως ὁ Πολύγνωτος ἂν κατὰ τὴν νεαρὰν αὐτοῦ ἡλικίαν δὲν ἐτύγχανε διδασκάλου ἐμπείρου καὶ σοφοῦ, δὲν θὰ ἠδύνατο μετὰ ταῦτα νὰ ὑπερβῇ τόσον τοὺς προγενεστέρους αὐτοῦ ζωγράφους.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ νέος ζωγράφος ἔμενεν ἐπί τινα χρόνον ἐργαζόμενος εἰς τὴν πατρίδα του Θάσον, ὅπου τὰ ἔργα του ἐτιμῶντο μὲν ἱκανῶς, διότι οἱ πίνακες αὐτοῦ ἐπληρόνοντο δι' ἰσοβαροῦς χρυσοῦ, ἀλλ' ἡ φήμη του ἔμενε πολὺ περιωρισμένη. Αἱ πολιτικαὶ ὅμως μεταβολαὶ ἔμελλον ν' ἀνοίξωσιν αὐτῷ εὐρύτερον στάδιον, καὶ ὅτε ἡ Θάσος ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Κίμωνος, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ ἐκείνου νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁ Πολύγνωτος ἐδέχθη ἀσμένως τὴν πρότασιν.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἔφθασεν ὁ Πολύγνωτος εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ πόλις αὕτη ἔφερε νωπὰ ἔτι τὰ σημεῖα τῆς ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταστροφῆς της, καὶ μόλις τότε ἤρχιζε ν' ἀναλαμβάνῃ τὴν μεγαλοπρεπῆ ὄψιν ἣν μετὰ ταῦτα ἔδωκεν αὐτῇ ὁ Περικλῆς. Ἐν τούτοις πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς πόλεως μέρος καὶ πλησίον τοῦ Γυμνασίου εἶχεν ᾠκοδομηθῆ τὸ περικαλλὲς Θησεῖον, ὅπως παραλάβῃ τὰ ἐκ τῆς νήσου Σκύρου ὑπὸ τοῦ Κίμωνος κομισθέντα ὀστᾶ τοῦ ἡμιθέου. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε τότε ζωγράφος τις Μίκων καλούμενος, μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ Πολύγνωτος συνέδεσε καλλιτεχνικὴν φιλίαν· οἱ δύο οὗτοι καλλιτέχναι προσεκλήθησαν νὰ κοσμήσωσι διὰ γραφῶν τοὺς ἐσωτερικοὺς τοῦ ἱεροῦ τοίχους, καὶ ὁ μὲν Μίκων ἐζωγράφησεν εἰς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν τοῦ ναοῦ ἐκείνου τὴν μάχην τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, καὶ τὴν τῶν Κενταύρων ἢ Λαπιθῶν, ἐν ᾗ ὁ Θησεὺς ἐφαίνετο ἀπεκτονὼς ἤδη Κένταυρον· ὁ δὲ Πολύγνωτος ἔγραφεν εἰς τὴν ἑτέραν πλευρὰν πολὺ χαριεστέραν ὑπόθεσιν. Ὁ Θησεὺς καθήμενος εἴς τινα παραλίαν ἐν Κρήτῃ ἀπεκάλει ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Μίνωος υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος· ἀλλ' ὁ Μίνως ἀντέλεγεν εἰς τοῦτο, ῥίψας δὲ καὶ τὴν σφραγῖδα ἣν ἔφερεν εἰς τὴν θάλασσαν, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἂν δυνηθῇ νὰ εὕρῃ αὐτὴν ἐντὸς τῆς θαλάσσης θέλει τὸν πείσει ὅτι εἶναι υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Ὁ Θησεὺς ἐρρίφθη παραχρῆμα ἐντὸς τῆς θαλάσσης, καὶ τότε αἱ νύμφαι ἥρπασαν αὐτὸν καὶ τὸν ἔφερον ἐνώπιον τῆς Ἀμφιτρίτης, ἥτις ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του χρυσοῦν στέφανον. Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, εἰ καὶ δύσκολον οὖσαν, ἐξετέλεσεν ὅμως ὁ Πολύγνωτος μετ' ἐπιτυχίας πλειοτέρας βεβαίως τοῦ Μίκωνος, ὅστις μὴ γινώσκων τὴν προοπτικὴν ἀπέφευγεν, ὡς λέγουσι, νὰ παριστᾷ τὰ ἀντικείμενα ἐν συστολῇ. Ὁ Πολύγνωτος, ὡς ἀναφέρει ὁ Πλίνιος, ἐζωγράφησε γυναῖκας φερούσας χρυσοκεντήτους στολὰς καὶ ποικίλους κρεκυφάλους. Πρῶτος δὲ κατέστρεψε τὴν ἀκινησίαν τῶν μυόνων τοῦ προσώπου, καὶ ἀφῄρεσεν ἀπ' αὐτῶν τὴν αὐστηρότητα, ἥτις ἦν τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν προκατόχων του· διέχυσε δὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, καὶ ἐπὶ τῶν παρειῶν προσφιλῆ τινα καὶ ἐρατεινὸν χρωματισμόν. Τέλος πρῶτος αὐτὸς διέπλασε τὴν ἔκφρασιν, καὶ ἑπομένως θὰ ἦτο ἀρκετὰ ἰσχυρὸς ὥπως ἐκτελέσῃ γραφὴν πολυσύνθετον καὶ ἀπαιτοῦσαν πάντα ταῦτα.

Οἱ δύω οὗτοι φίλοι ἐκόσμησαν διὰ γραφῶν καὶ ἕτερον ναὸν τὸν τῶν Διοσκούρων. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὁ μὲν Μίκων ἐζωγράφησε τοὺς μετὰ Ἰάσονος εἰς Κόλχους πλεύσαντας, ὁ δὲ Πολύγνωτος ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τοίχου τοὺς Διοσκούρους ἀπάγοντας τὰς θυγατέρας τοῦ Λευκίππου. Ἡ μεγάλη αὕτη γραφὴ ἐπλήρου ἅπαντα τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ, περιελάμβανε δὲ πληθὺν προσώπων, καθότι αἱ θυγατέρες τοῦ Λευκίππου περιεστοιχίζοντο ὑπὸ πολλῶν ἄλλων νέων παρθένων.

Τὰ πρῶτα ταῦτα ἔργα τοῦ Πολυγνώτου ἐκίνησαν τὸν θαυμασμὸν τῶν φιλοκάλων Ἀθηναίων, οἵτινες ἤδη ἠγάπων τὸν ξένον τοῦτον ζωγράφον, καὶ ἐπεθύμουν ἐμπαθῶς νὰ ἴδωσι τοὺς ναοὺς των κοσμουμένους διὰ τῶν καινοφανῶν ἔργων του· ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη ἀφιλοκέρδεια τοῦ καλλιτέχνου συνέτεινε πλεῖστον εἰς τὸ νὰ σέβωνται καὶ τιμῶσιν αὐτόν. Ὡς γνωστὸν ὁ Πολύγνωτος οὐδεμίαν ἐδέχετο ἀντιμισθίαν διὰ τὰ ἔργα του.

Ἐν τινι τῶν Ἀθηνῶν συνοικίᾳ, ὑπῆρχε διπλῆ τις στοὰ διαιρουμένη ὑπὸ κοινοῦ τοίχου, καὶ ὑπὸ τὴν ὁποίαν συνήρχοντο οἱ πολῖται καὶ συνδιελέγοντο. Ὑπὸ τὴν στοὰν ταύτην τὸν μὲν χειμῶνα προεφυλάττοντο ἀπὸ τῆς βροχῆς, τὸ δὲ θέρος εὕρισκον εὐῤῥόσυνον τινὰ καὶ τερπνὴν σκιάν. Οἱ ἀγροὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ τοιοῦτοι ἦσαν τότε πάντες οἱ μὴ δοῦλοι, δὲν εἶχον τὰ σημερινὰ καφενεῖα, διὸ συνήρχοντο ὑπὸ τὰς στοὰς ἢ εἰς τὰ κουρεῖα καὶ τὰ βαλανεῖα ὥπως συνδιαλέγωνται περὶ τῶν ὑπουργικῶν μεταβολῶν τῆς ἐποχῆς των. Τὸ μακρὸν τεῖχος τῆς στοᾶς ἐκείνης, ἥτις εἰσέτι δὲν εἶχεν ὀνομασθῆ Ποικίλη, προὐκάλει, φυσικῷ τῷ λόγῳ, γραφάς, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀνέθεσαν αὐτὰς εἰς τὸν Μίκωνα καὶ Πολύγνωτον, οὗτοι δὲ παρέλαβον μετὰ ταῦτα συνεργάτην των καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Φειδίου Πάναινον.

Πιθανώτατα ὁ Πολύγνωτος διηύθυνε τὴν ἐργασίαν, καθότι ὅ,τε Μίκων καὶ Πάναινος ἀνεγνώριζον ὡς ὑπέρτερον αὐτῶν τὸν Πολύγνωτον. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀρχαῖοι οἱ λαλοῦντες περὶ τῆς στοᾶς ταύτης, ἀναφέρουσιν οἱ πλεῖστοι μόνον τὸν Πολύγνωτον. Γινώσκομεν ὅμως ὅτι ὁ Μίκων ἐζωγράφησε τὴν μάχην τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, ἐνῷ ὁ Πάναινος ἐζωγράφησε τὴν ἐν Μαραθῶνι. Ἐν τῷ πίνακι τούτῳ ἠθέλησεν ὁ Πάναινος νὰ ἐξεικονίσῃ πλείστους στρατηγοὺς ὅλως ἀγνώστους αὐτῷ· ὡς λόγου χάριν Μιλτιάδην, Καλλίμαχον, Κυναίγειρον, τοὺς στρατηγοὺς Ἀθηναίων, Δάτιν δὲ καὶ Ἀρταφέρνην τοὺς σατράπας τῶν Περσῶν, μὴ παραλείψας οὐδὲ τὸν κύνα ὅστις συμμετέσχε τοῦ πολέμου, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει ὁ λαὸς νὰ βλέπῃ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐκείνου. Ὁ Πολύγνωτος, εἰ καὶ ἐβοήθησε πλεῖστον τὸν Πάναινον εἰς τὴν γραφὴν ταύτην, χαριζόμενος ὅμως εἰς τὴν μεταξὺ φιλίαν των καὶ κολακεύων κατά τινα τρόπον τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἀθηναίων φιλαυτίαν, διότι ὁ Μίκων ἦν Ἀθηναῖος, ὡς εἴδομεν, ἀπέκρυψε τοῦτο· καὶ ὅμως οἱ μεταγενέστεροι, κατ' ἀντίδρασιν οὕτως εἰπεῖν ἀπέδωκαν τὸ πᾶν εἰς αὐτόν. Ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος γραφῇ ἔβλεπέ τις κατὰ πρῶτον τὴν ἀρχὴν τῆς περιδόξου μάχης, καθ' ἣν στιγμὴν δηλαδὴ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πλαταιεῖς ἤρχοντο εἰς χεῖρας μετὰ τῶν βαρβάρων. Καὶ ἐνταῦθα μὲν ἡ μάχη ἐφαίνετο παρ' ἀμφοτέροις ἰσόῤῥοπος, ὀλίγον δὲ μακρότερον ἡ νίκη ἀποφασίζεται καὶ οἱ βάρβαροι φαίνονται φεύγοντες, καὶ ὠθοῦντες ἀλλήλους εἰς τὰ ἕλη τοῦ Μαραθῶνος. Εἰς τὸ τέλος τῆς γραφῆς καὶ εἰς τὸ ἄκρον τῆς στοᾶς, ἐφαίνοντο Φοινικικὰ πλοῖα προσωρμισμένα ἐν τῇ παραλίᾳ· ἐντὸς τῶν πλοίων τούτων κατέφευγον οἱ Πέρσαι ὥπως διασωθῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα προφθάνοντες αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες κατέκοπτον ἀνηλεῶς. Οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἡμίθεοι, ὅσοι ὑπεστήριζαν τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν ἔνδοξον ταύτην πάλην, ἔλαβον πάντες τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς θέσιν ἐν τῇ πολυθρυλλήτῳ ἐκείνῃ γραφῇ.

Ὁ Πολύγνωτος ἐζωγράφησεν εἰς τὸ ἕτερον μέρος τῆς στοᾶς ταύτης τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἰλίου. Τῆς γραφῆς ταύτης οὐδεμίαν ἔχομεν ἀκριβῆ περιγραφήν. τόσον μόνον ἀναφέρεται, ὅτι ἐφαίνοντο οἱ βασιλεῖς ἠθροισμένοι δικάζοντες τὸ εἰς Κασσάνδραν τοῦ Αἴαντος τόλμημα, καὶ ὅτι παρίστατο ἐκεῖ ὁ Αἴας καὶ ἡ Κασσάνδρα καὶ πολλαὶ τῶν αἰχμαλώτων γυναικῶν, μία τῶν ὁποίων, ἡ Τρωὰς Λαοδίκη, ὡμοίαζε κατὰ πάντα τὴν ἐρωμένην τοῦ ζωγράφου Ἐλπινίκην. Ἡ Ἐλπινίκη αὕτη, ὡς γνωστὸν, ἦν ἀδελφὴ τοῦ Κίμωνος, ὁ δὲ Πολύγνωτος ἠθέλησε ν' ἀπαθανατίσῃ τὴν μορφήν της διὰ τοῦ τρόπου τούτου.

Ἡ ἐκ τῆς γραφῆς ταύτης προελθοῦσα δόξα τοῦ Πολυγνώτου ἐπεσκίασε πλεῖστον τὴν φήμην τῶν συνεργατῶν του. Πτωχοὶ ὄντες οὗτοι καὶ ἀναγκαζόμενοι νὰ πληρόνωνται τὰ ἔργα των, ἐφαίνοντο ἔτι μᾶλλον ταπεινοὶ ἀπέναντι τοῦ ὑπερηφάνου ξένου ὅστις ἐδωρεῖτο τὰ ἰδικά του. Ὅθεν οἱ Ἀθηναῖοι ἐξύψωνον τὸν Θάσιον ζωγράφον, καὶ ἀπένειμαν αὐτῷ μάλιστα τὸν τίτλον τοῦ πολίτου Ἀθηναίου, ὅπερ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο δυσκατόρθωτον, διότι βραδύτερον ματαίως ἐπεζήτησεν αὐτὸν ὁ μαθητὴς τοῦ Φειδίου Ἀγοράκριτος. Ἐνῷ δὲ ὁ Πολύγνωτος ἀπελάμβανε παρὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ τιμὰς καὶ ἀγάπην, οἱ ἀτυχεῖς Πάναινος καὶ Μίκων ἐγένοντο τὸ ἀντικείμενον τοῦ μίσους των. Ἰδίως τὸν τελευταῖον, ὁ ἄστατος ἐκεῖνος καὶ κοῦφος τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἐνήγαγεν εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ κατεδίκασε διότι παρέστησεν, ὡς ἔλεγον, τοὺς βαρβάρους ὑψηλοτέρους κατὰ τὸ ἀνάστημα τῶν συμπατριωτῶν του Ἀθηναίων. Ἀληθῶς τὸ ἔγκλημα ἦτο ἄξιον τιμωρίας.

Ὁ Πολύγνωτος ὅμως ἀπήλαυεν ἀείποτε τὴν εὔνοιάν των, καὶ διετέλεσε φίλος καὶ οἰκεῖος τοῦ Κίμωνος, οὗ ἡ ἀδελφὴ Ἐλπινίκη, ἣν ἀνωτέρω ἀνεφέρομεν, ἐκαυχᾶτο διὰ τὸν πρὸς τὸν μέγαν ζωγράφον ἔρωτά της. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦν χήρα τοῦ πλουσίου Καλλίου, πεπαιδευμένη δὲ καὶ νοήμων οὖσα ἀπέδρα τοῦ γυναικωνίτου ὅπως συναναστρέφηται μετὰ τῶν μεγάλων τῆς ἐποχῆς της ἀνδρῶν. Ἐπὶ τοσοῦτον μάλιστα ἐτόλμα ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος γυνὴ, ὥστε καταβαίνοντος ποτὲ τοῦ πανσθενοῦς Περικλέους ἀπὸ τοῦ βήματος μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Σάμου, ἐνῷ αἱ λοιπαὶ γυναῖκες ἐπήνουν αὐτὸν καὶ ἔστεφον στεφάνοις καὶ ἀνέδουν ταινίαις ὥσπερ ἀθλητὴν νικηφόρον, ἡ Ἐλπινίκη προσελθοῦσα πλησίον ὠνείδισεν αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε. « Ἀληθῶς, ὦ Περίκλεις, εἶσαι ἄξιος στεφάνων καὶ ἐγκωμίων διότι ἀπώλεσας τοσούτους ἀνδρείους πολίτας οὐχὶ πολεμῶν κατὰ τῶν Μήδων εἴτε τῶν Φοινίκων, ὡς ὁ ἐμὸς ἀδελ-

φὸς Κίμων, ἀλλ' ὅπως καταστρέψῃς σύμμαχον καὶ συγγενῆ πόλιν.» Τότε ἡ Ἐλπινίκη ἤκουσε παρὰ τοῦ μειδιῶντος Περικλέους τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου·

« Οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἠλείφεο. »

Τοιαύτη ἦτον ἡ ἐρωμένη τοῦ Πολυγνώτου.

Τινὰ τῶν λοιπῶν τοῦ καλλιτέχνου τούτου ἔργων εἶδεν ὁ Παυσανίας εἰς τὴν μίαν τῶν πτερύγων τῶν Προπυλαίων, ἥτις καὶ Πινακοθήκη ἐκαλεῖτο. Ταῦτα ἦσαν λίαν βεβλαμμένα ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ μόλις διεκρίνοντο. Ἐκεῖ ἔβλεπέ τις τὸν Διομήδη καὶ Ὀδυσσέα, τοὺς ἀχωρίστους τούτους φίλους, ὧν ὁ εἷς κατελάμβανε τὰ βέλη τοῦ Φιλοκτήτου, ὁ δὲ ἄλλος ἀφῄρει ἀπὸ τῶν Τρώων τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Εἰς ἑτέραν γραφὴν ἐφαίνετο παρὰ τὸν τάφον τοῦ Ἀχιλλέως ἡ μέλλουσα νὰ θυσιασθῇ Πολυξένη, καὶ εἰς τὴν ἀντίῤῥοπον αὐτῆς ἐφαίνετο ὁ Ὀρέστης φονεύων τὸν Αἴγισθον, καὶ ὁ Πυλάδης φονεύων τοὺς υἱοὺς τοῦ Ναυπλίου οἵτινες ὥρμησαν εἰς βοήθειαν τοῦ Αἰγίσθου. Ὁ αὐτὸς Παυσανίας μόλις ὀνομάζει τὴν γραφὴν *Ἀχιλλεὺς ἐν Σκύρῳ*, ἡ αὐτὴ ὅμως ὑπόθεσις εὑρίσκεται ἔν τινι τοιχογραφίᾳ τῆς Πομπηΐας, φερούσῃ πάντα τὰ γνωρίσματα τῆς ἀντιγραφῆς. Μολονότι ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς εἶναι λίαν μετρία, ξηρὸς δὲ καὶ ἀνούσιος ὁ χρωματισμός, ἄτινα δέον ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν ἀντιγραφέα, ἡ σύνθεσις ὅμως καὶ τὸ διάγραμμα εἰσὶν ἐξαισίου καλλονῆς. Ἡ πολεμικὴ σάλπιγξ μόλις ἠχεῖ, μόλις ὁ θόρυβος τῶν ὅπλων ἀκούεται, καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἁρπάζει τὸ ξίφος καὶ τὴν ἀσπίδα ἃ ὁ Ὀδυσσεὺς εἶχε συγκαταμίξει μετὰ τῶν γυναικείων κοσμημάτων, ὡς πωλῶν δῆθεν αὐτά. Ὁ Ἀχιλλεὺς φαίνεται καταβαίνων τὰς βαθμῖδας τοῦ Ἀνακτόρου καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐπιζητοῦσι τὸν ἐχθρόν· τὰ ἐν ἀταξίᾳ ἐνδύματά του δὲν κρύπτουσιν ἤδη τὰ ἀῤῥενωπὰ καὶ εὔρωστα μέλη του, καὶ μάτην ὁ σοφὸς Φοῖνιξ προσπαθεῖ νὰ κατακρατήσῃ τῆς ὁρμῆς του· ὁ Ὀδυσσεὺς κατέλαβεν ἤδη καὶ σύρει αὐτόν. Ἡ Διηδάμεια, ἣν ὁ Ἀχιλλεὺς εἶχεν ἤδη καταστήσει μητέρα, ἔντρομος τρέχει καὶ ἐρευνᾷ τὰ δῶρα τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ γυμνὴ σχεδὸν δεικνύεται εἰς τὸν οὐδὸν τῶν Ἀνακτόρων. Εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς σκηνῆς φαίνονται ὑπό τινα στοὰν ὁ Λυκομήδης καὶ οἱ φύλακες αὐτοῦ ἐστεφανωμένοι ἄνθη. Ἐν τῇ γραφῇ ταύτῃ ὑπάρχει ζωηροτάτη ἡ κίνησις, εἶναι δὲ ἀναντιῤῥήτως μία τῶν ὡραιοτέρων τῆς Πομπηΐας, καὶ πιθανῶς ἀντιγραφὴ ἢ σύντμησίς τις τῆς τοῦ Πολυγνώτου.

Τέλος ὁ ζωγράφος οὗτος εἶχε λάβει ἐκ τοῦ ἄσματος τῆς Ὀδυσσείας ἑτέραν ὑπόθεσιν παρέχουσαν πλεῖστα ὅσα θέλγητρα· αὕτη δ' ἦτο ὁ Ὀδυσσεὺς παρουσιαζόμενος ἐνώπιον τῆς Ναυσικάης καὶ τῶν θεραπαινίδων της, ὅτε ἤρχοντο νὰ πλύνωσιν εἰς τὸν ποταμόν. Ἀναμφιβόλως ὁ ζωγράφος ἐξελέξατο τὴν στιγμὴν καθ' ἣν αἱ νέαι κόραι σφαιρίζουσι παίζουσαι, μεχρισοῦ τὰ πολύτιμα ἐνδύματα στεγνωθῶσιν εἰς τὸν Ἥλιον. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ περιγράφει τὴν σκηνὴν ὁ ποιητής.

« Αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν δμωαί τε καὶ αὐτή,
σφαίρῃ ταίγ' ἄρ' ἔπαιζον, ἀπὸ κρήδεμνα βαλοῦσαι·
τῆσι δὲ Ναυσικάα λευκώλενος ἤρχετο μολπῆς·
οἵη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος ἰοχέαιρα,
ἢ κατὰ Τηΰγετον περιμήκετον ἢ Εὐρύμανθον,
τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείῃς ἐλάφοισιν·
τῇ δὲ θ' ἅμα Νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
ἀγρονόμοι παίζουσι· γέγηθε δέ τε φρένα Λητώ·
. . . . . .
σφαῖραν ἔπειτ' ἔῤῥιψε μετ' ἀμφίπολον βασίλεια·
ἀμφιπόλου μὲν ἅμαρτε, βαθείῃ δ' ἔμβαλε δίνῃ,
αἱ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσαν· ὁ δ' ἔγρετο δῖος Ὀδυσσεύς.
. . . .
ἐκ πυκινῆς δ' ὕλης πτόρθον κλάσε χειρὶ παχείῃ
φύλλων, ὡς ῥύσαιτο περὶ χροῖ μήδεα φωτός.
βῆ δ' ἴμεν ὥστε λέων ὀρεσίτροφος, ἀλκὶ πεποιθώς.
. . . . .
Ὡς Ὀδυσσεὺς κούρῃσιν ἐϋπλοκάμοισιν ἔμελλεν
μίγεσθαι, γυμνὸς παρ' ἐών· χρειὼ γὰρ ἵκανεν.
σμερδάλεος δ' αὐτῆσι φάνη κεκακωμένος ἅλμῃ,
τρέσσαν δ' ἄλλυδις ἄλλη ἐπ' ἠιόνας προὐχούσας
οἴη δ' Ἀλκινόου θυγάτηρ μένε. . . . .

Τῇ ἀληθείᾳ, ὁ ζωγράφος ὅστις ἐγίνωσκε νὰ παραστήσῃ τὰς ἀφελεῖς ἐκείνας νεάνιδας, καταπτοηθείσας ἐκ τῆς ἀνελπίστου παρουσίας τοῦ γυμνοῦ Ὀδυσσέως καὶ ἀποδιδρασκούσας τῆδε κακεῖσε ἐκ τοῦ φόβου· τὸ πυκνὸν φύλλωμα ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξήρχετο ὁ δῖος Ὀδυσσεύς, τὸν ποταμὸν ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔπλυνον αἱ δμωαὶ καταπίπτοντα ἀπὸ τοῦ βράχου καὶ περιδινούμενον εἰς τὴν σκολιὰν κοίτην του, θὰ ἐξετέλει τερπνόν τι καὶ μέγα ἅμα.

Οἱ ἱστορικοὶ οὐδεμίαν κατέλιπον ἡμῖν λεπτομέρειαν περὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Πολυγνώτου ἔργων δι' ὧν ἐκοσμοῦντο τὰ τῶν Ἀθηνῶν δημόσια κτίρια, οὐδὲ κἂν λέγουσι διὰ ποίους λόγους ὁ καλλιτέχνης οὗτος κατέλιπε τὴν υἱοθετήσασαν αὐτὸν πόλιν. Πιθανῶς ἡ ἐξορία τοῦ Κίμωνος καὶ ἡ δυστυχία τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ φίλων, συνετέλεσαν

εἰς τὸ νὰ μακρύνωσιν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἄνθρωπον μὴ δυνάμενον νὰ πράξῃ ἐφεξῆς μέγα τι. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Περικλῆς δὲν ὑπέσχετο ἔτι εἰς τοὺς καλλιτέχνας τὸ λαμπρὸν στάδιον ὃ βραδύτερον ἠνέῳξεν αὐτοῖς· μόνος ὁ Φειδίας ἐγίνωσκε τὰ σχέδια τοῦ Περικλέους· ὁ Πολύγνωτος ἔβλεπεν εἰς αὐτὸν τὸν ἐχθρὸν τοῦ φίλου του Κίμωνος καὶ τὸν δημαγωγὸν τοῦ πλήθους.

Ὁ Πολύγνωτος μετέβη ἀκολούθως εἰς Πλαταιάς, πόλιν ἧς ὁ λαὸς συνεπολέμησε μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε καταστραφῇ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν καθῆκόν των νὰ συνδράμωσιν εἰς τὴν ἀνέγερσίν της, καὶ ἔπεμψαν ἐπὶ τούτῳ τὸν Φειδίαν ὅπως κατασκευάσῃ διὰ τὸν ναόν των χρυσελεφάντινον τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα. Εἰς τὸν αὐτὸν ναόν, ἐνῷ ὁ Ὀνατᾶς ἔγραφε τὴν μάχην τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις, ὁ Πολύγνωτος ἐζωγράφησε τὸν ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως φόνον τῶν μνηστήρων τῆς γυναικός του.

« Δὴ τότ' Ἀθηναίη φθισίμβροτον αἰγίδ' ἀνέσχεν
ὑψόθεν ἐξ ὀροφῆς· τῶν δὲ φρένες ἐπτοίηθεν.
οἱ δ' ἐρέβοντο κατὰ μέγαρον βόες ὡς ἀγελαῖαι·
τὰς μὲν τ' αἰόλος οἶστρος ἐφορμηθεὶς ἐδόνησεν
ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἤματα μακρὰ πέλονται.
οἱ δ' ὥστ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι,
ἐξ ὀρέων ἐλθόντες ἐπ' ὀρνίθεσσι θόρωσιν·
ταὶ μὲν τ' ἐν πεδίῳ νέφεα πτώσσουσαι ἴενται,
οἱ δέ τε τὰς ὀλέκουσιν ἐπάλμενοι. οὐδέ τις ἀλκὴ
γίγνεται οὐδὲ φυγή· χαίρουσι δὲ τ' ἀνέρες ἄγρῃ.
ὣς ἄρα τοι μνηστῆρας ἐπεσσύμενοι κατὰ δῶμα
τύπτον ἐπισροφάδην· τῶν δὲ στόνος ὤρνυτ' ἀεικὴς
κράτων τυπτομένων, δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν.

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ἐνεπνεύσθη ὁ Πολύγνωτος πιθανῶς εἰς τὴν γραφήν του ταύτην. Ἀκολούθως ἀπαντῶμεν αὐτὸν εἰς τὰς Θεσπιάς. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην γινώσκομεν ὅτι εἶχε ζωγραφήσει οἰκοδόμημά τι, τὸ ὁποῖον μετὰ ἕνα αἰῶνα κατεστράφη ἐκ τῆς συμβάσης εἰς αὐτὸ πυρκαϊᾶς. Ὁ Παυσίας ἀνέλαβε νὰ ἐπισκευάσῃ τὰς βεβλαμμένας τοῦ Πολυγνώτου γραφάς, ἀλλ' ὁ μετὰ τῆς ἀνθοπώλιδος Γλυκερίας συζῶν οὗτος ζωγράφος ἀπέτυχεν οἰκτρῶς εἰς τὸν μετὰ τοῦ Πολυγνώτου συναγωνισμόν του.

Τέλος ὁ ἡμέτερος καλλιτέχνης μετὰ μακρὰν ἐν Θεσπιαῖς διαμονὴν, μετέβη εἰς Δελφοὺς, πόλιν θεωρουμένην ἱερὰν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Τὸ χρηστήριον τῶν Δελφῶν ἀπήλαυε τότε μεγίστης ὑπολήψεως, καὶ ἐν τῷ ναῷ ἐκείνῳ συνέῤῥεον τὰ ἀναθήματα ἀφ' ὅλων τῶν μερῶν τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου· ὡς ἐπὶ παραδείγματι δ' ἀναφέρομεν ὅτι ἐντὸς μόνου τοῦ ναοῦ ὑπῆρχον τρεῖς χιλιάδες ἀγαλμάτων.

Εἰς Δελφοὺς ὑπεδέχθησαν λίαν φιλοφρόνως τὸν Πολύγνωτον, καὶ οἱ Ἀμφικτύονες ἐκήρυξαν αὐτὸν ξένον των καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τρέφηται δι' ἐξόδων τοῦ Ναοῦ. Τοῦτο ἦτο ἡ μεγίστη τιμὴ ἣν ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ τὸ σεβαστὸν τοῦτο συνέδριον, ὁ δὲ πλούσιος καὶ ἀφιλοκερδὴς Πολύγνωτος ἐδέχθη εὐγνωμόνως τὴν ὑπερτάτην ταύτην τιμήν.

Ὑπῆρχεν ἐν Δελφοῖς οἰκοδόμημά τι, καλούμενον *Κνιδίων Λέσχη*, ὅπερ ἦν τόπος ἀναψυχῆς, ἐν ᾧ οἱ προσερχόμενοι ἀνέπνεον τὴν δρόσον τῆς Κασσώτιδος λεγομένης πηγῆς, ἥτις ἔῤῥεε παρὰ πόδας τῆς Λέσχης μετ' ἁρμονικοῦ ψιθυρισμοῦ. Τοὺς τοίχους τῆς Λέσχης ταύτης ἀνέλαβε νὰ ζωγραφήσῃ ὁ Πολύγνωτος, καὶ εἰς τὸ κολοσσαῖον τοῦτο ἔργον εἰργάσθη μόνος ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ μέγα τοῦ βίου του μέρος κατηνάλωσεν ἐν αὐτῷ. Ἡ λέσχη τῶν Κνιδίων ἦν διὰ τὸν Πολύγνωτον, ὅτι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὸν Ῥαφαῆλον.

(ἕπεται τὸ τέλος)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

ΚΑΙ ΗΘΗ ΤΩΝ ΑΦΡΙΚΑΝΩΝ

ΥΠΟ

ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΓΑΣΤΙΝΟΥ.

(*Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον 29*).

II.

Μαῦροι.

ΟΥΔΕΝ μᾶλλον ἀντίθετον εἰς τοὺς Ἄραβας τοὺς κατοικοῦντας τὰς πεδιάδας τοῦ Τέλλ καὶ τὰς Ὀάσεις τῆς Σαχάρας ὅσον οἱ Μαῦροι τῶν πόλεων τῶν ὑπὸ τῶν Ἰθαγενῶν καλουμένων Χαδάρ. Ὁ Μαῦρος πολίτης ἐξευτελιζόμενος ὑπὸ τοῦ δεσποτισμοῦ ἔμπλεος ἀθλίων προλήψεων εἶναι ὁ ἐντελῶς ἄμοιρος ἠθικῆς καὶ χαρακτῆρος. Ὁ ἄσημος οὗτος πληθυσμὸς συνελέγη ἐκ τῆς ἐπιμιξίας ὅλων τῶν φυλῶν. Τὸ ὄνομα Μαῦροι παραχθὲν ἐκ τοῦ *μαγρὲβ* (Δύσις) ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὅτε ἐδήλουν διὰ τῆς λέξεως *Μαυριτανία* ὅλον τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ἀπὸ τῆς Νουμηδίας μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ.

Οἱ Μαῦροι διαιτῶνται λίαν περιωρισμένοι· οὐχ ἧττον ἐξασκοῦσι μικρὸν ἐμπόριον καὶ μικρὰς βιομηχανίας.

Ὑπὸ τοὺς Δένδας Τούρκους κατεῖχον θέσεις τινάς, εἰς ἃς ἡ διοίκησις διετήρησεν αὐτούς. Οἱ Μαῦροι διακρίνονται ἐκ τῆς ὡραιότητος τῶν χαρακτήρων, τῆς εὐγενοῦς στάσεως, τῆς κομψότητος τῶν τρόπων καὶ τῆς πλουσίας ἐνδυμασίας.

Ἐθαύμασα ἐν Ἀφρικῇ τὴν ἐπιτηδειότητα μεθ' ἧς οἱ ἐργάται Μαῦροι τῶν πόλεων ποικίλλουσι τὴν αἰγόβυρσαν διὰ χρυσονημμάτων καὶ κατασκευάζουν τὰ ἀραβουργήματα τῶν βουρνουζίων. Εὐλύγιστοι ὡς γαλαὶ περιστέλλονται εἰς τὰ στενότατα οἰκημάτια, τὰ χρησιμεύοντα αὐτοῖς ὡς ἐργοχάσια, ὅπου θαῦμα εἶναι νὰ βλέπῃ τις αὐτοὺς ἐργαζομένους.

Ὁ βίος τῶν μαύρων γυναικῶν εἶναι ἧττον ἐπίπονος τοῦ τῶν Ἀράβων γυναικῶν. Ἀντὶ νὰ κακοπαθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας των, εἰσὶν ἐπιτακτικαὶ, ἀπαιτητικαὶ καὶ φέρονται δεσποτικῶς πρὸς τοὺς εὐήθεις συζύγους των. Ἡ πολυδάπανος φιλαρέσκειά των ὑπερβαίνει ἴσως τὴν τῶν Εὐρωπαίδων.

Ἐκτεθηλυμμένοι καὶ ἐκδεδιητημένοι οἱ Μαῦροι κατακυριεύονται καθ' ὑπερβολὴν ὑπὸ τοῦ ἐπιληψίμου θεάματος τοῦ *Καραγκιόζ* τοῦ φανταστιώδους τούτου ὄντος, τοῦ μετέχοντος τοῦ ἡμετέρου *Πολυσιρέλλου* ἢ τοῦ παρ' Ἰταλοῖς *Ἀρλεκίνου*, ὅστις κατὰ τὴν νηστείαν τοῦ Ῥαμαζανίου δικαιοῦται νὰ λέγῃ καὶ νὰ πράττῃ τὰ πάντα.

Οἱ *Κουρουγλοὶ* καίτοι συνδεόμενοι ὡς ἐκ τοῦ γένους καὶ τῆς θέσεως μὲ τοὺς Μαύρους, ἔχουσιν ὅμως ἀγωγὴν χρηστοτέραν καὶ ἠθικωτέραν. Εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν προστίθενται πλεῖστοι ὑπάλληλοι Μουσουλμάνοι ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ διὰ τὸ ἑαυτῶν συμφέρον καὶ διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτῶν θέσιν.

Κατὰ τὴν ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἀντιβασιλείαν τῆς Ἀλγερίας ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐκ τῆς ἐπιμιξίας αὐτῶν μετὰ ἐπιτοπίων γυναικῶν τῶν διαφόρων τοῦ τόπου γενῶν προῆλθον οἱ Κουρουγλοὶ, οἵτινες ἀπομεμονωμένοι καὶ μισούμενοι ἐν Ἀλγερίᾳ, μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν Τούρκων κατὰ τὸ 1830 ἐνηγκαλίσθησαν τοὺς Γάλλους καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦδε διέμειναν πιστοί.

III

Αἰθίοπες.

Οἱ τῆς Ἀλγερίας Αἰθίοπες κατάγονται ἐκ τῆς Γουϊνέας, τοῦ Σουδὰν καὶ τοῦ Τουμβουκτοῦ. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς των ἡλικίας πωλοῦνται ἐν ταῖς τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς Αἰγύπτου ἀγοραῖς, ἢ παγιδεύονται ὡς πτηνὰ ὑπὸ τῶν Βεδουΐνων τῆς Ἐρήμου, οἵτινες ῥίπτοντες αὐτοῖς κογχύλια καὶ περίαπτα τοὺς ἑλκύουσι μακρὰν τῶν καλυβῶν αὐτῶν, τοὺς ἁρπάζουσι καὶ τοὺς πωλοῦσιν εἰς τοὺς σωματεμπόρους, ὧν αἱ συνοδείαι βρίθουσιν ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ. Τὸ κυνήγιον τοῦτο τῶν νέων αἰθιόπων, ἀπαρτίζον ἐξαίρετον ἐμπόριον, ἐξασκεῖται ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Τουμπουκτοῦ ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ τρομερᾶς φυλῆς τῶν Τουαρέγγ, ἀρίστων πειρατῶν τῆς Ἐρήμου.

Περὶ τὰς πηγὰς ἐνεδρεύων Βεδουΐνος κατασκοπεύει τὴν λείαν, ἡ δ' ἵππος αὐτοῦ κεχαλινωμένη καὶ ἑτοίμη βόσκει ἐν τῷ μεταξύ. Προσερχομένων δὲ τῶν ποιμένων πρὸς πότισιν τοῦ ποιμνίου των καὶ τῶν νεανίδων πρὸς ἔμπλησιν ὕδατος τῶν ἀσκῶν των εἰς τὴν πηγὴν, οὗτος ταχύτερος καὶ τῆς ἀστραπῆς ἐκλέξας τὸ θῦμα τὸ ἁρπάζει καὶ συμπαραλαβὼν καὶ δέσας αὐτὸ εἰς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ ἐφιππίου φεύγει, καλπάζοντος τοῦ ἵππου του. Καὶ δὲν παρέρχεται πολὺς χρόνος καὶ ἡ φυλὴ πενθεῖ διὰ τὴν ἀπώλειαν ἑνὸς τῶν τέκνων της· εὐτυχεῖς εἰσὶν οἱ Αἰθίοπες ὅταν ῥαζιέζοι (raggias) γιγαντιαῖοι δὲν ἐρημοῦσιν ἀθρόως πολλὰς κώμας. Πωλεῖται δὲ ἐν Τριπόλει ἢ ἐν Αἰγύπτῳ ὁ μέλας εὐνοῦχος ἀντὶ 650 ἕως 700 φράγκων, ὁ δὲ μέλας ἔφηβος ἀντὶ 90 ἕως 100 φράγκων, ἡ δὲ μέλαινα γυνὴ, κατὰ τὴν καλονήν της, ἀντὶ 120 ἕως 150 φράγκων καὶ ἡ νεᾶνις ἀντὶ 50 ἕως 60 φράγκων.

Ἡ αἰσχρὰ αὕτη τῶν αἰθιόπων ἐμπορία ἐξασκεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς ὄφελος τοῦ βασιλείου τῆς Τριπόλεως. Γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ Αἰθίοπες τῆς ἐν Ἀλγερίᾳ Γαλλικῆς ἀποικίας ἀπηλευθερώθησαν κατὰ τὸ 1848 διὰ ψηφίσματος τῆς τότε Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῶν Γάλλων. Καὶ ὅμως οἱ Ἄραβες χρῶνται τοῖς Αἰθίοψιν ὡς δούλοις ὑπὸ τὰς σκηνὰς αὐτῶν καὶ ἀείποτε ὡς ὑποδεστέροις αὐτῶν.

Ἔσχον ἐν Ἀφρικῇ ἀποδείξεις θετικὰς ὅτι ἡ εὐφυΐα δὲν ἐλλείπει παρὰ τοῖς Αἰθίοψιν, ἀλλὰ σπουδάζων τις αὐτοὺς κατὰ φύσιν ἀναγνωρίζει ὅτι ἔχουσιν ἦθος ἡδὺ, ταπεινὸν, θεραπευτικὸν καὶ αὐταπάρνησιν θαυμαστὴν καθιστῶσαν αὐτοὺς ἢ ὑπηρέτας ἐθελοντὰς ἢ δούλους τῆς ἀνθρωπότητος. Ἂς τοὺς ἐλευθερώσουν, αὐτοὶ μόνοι πάλιν ὑποδωλόνονται.

Ὁ Αἰθίοψ εἶναι παιδίον ἔχον ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ ὅλα τὰ προτερήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, συμπαθητικὸς, ἡδὺς καὶ χαρίεις ἀκολουθῶν πάντοτε τὴν θέλησιν καὶ τὴν ζωηρὰν φαντασίαν του, ἥτις παριστᾷ αὐτῷ καὶ τὰ ἁπλούστερα πράγματα ὡς διὰ πρίσματος ἐκπληκτικὰ καὶ παράδοξα· δοῦλος τῶν ἐπιθυμιῶν του ἀρομοιούμενος πρὸς τὰ ζῶα καὶ μὴ φροντίζων ν' ἀνθίσταται εἰς τὰς φοβερὰς ὁρμὰς ἢ εἰς τὰ ἀνόητα πάθη τὰ ὁποῖα τοῦ διεγείρει τὸ δικκὰς κλίμα εἰς ὃ ἀνήκει, τέλος δὲ ζῶν κατὰ τὰς ἐμφύτους ὁρμάς του οὐχὶ δὲ περιεσκεμμένως καὶ λογικῶς.

Οὐδαμῶς περὶ τῶν τέκνων των φροντίζουσιν οἱ Αἰθίοπες· ἡ τροφὸς, ἡ κλίνη καὶ τὸ ὑποπόδιον αὐτῶν ἅμα γεννηθέντων εἶναι ἡ γῆ. Καὶ ὅμως καθίστανται ῥωμαλέοι, ὠκύποδες ὡς τὴν δορκάδα καὶ ὡς οἱ ταῦροι ἰσχυροὶ εἰς τὴν ἐργασίαν. Καίτοι ἀνατρεφόμενοι ὑπὸ μόνης τῆς φύσεως περιφρονοῦμενοι δὲ καὶ κακουχούμενοι, εὐγνωμονοῦσιν ὅμως καὶ θυσιάζονται ὑπὲρ τοῦ κυρίου των προσφέροντες τὴν ἀριστερὰν παρειὰν ὅταν παίωνται κατὰ τῆς δεξιᾶς, ἀποδίδοντες καλὸν ἀντὶ κακοῦ, ὡς ὄντες ἀληθῆ κυνάρια τῆς ἀνθρωπότητος.

Τίς δὲν ἤθελε συγκινηθῆ ὑπὸ τῆς τοιαύτης γενναιότητος καὶ καρτερίας; καὶ τίς δὲν ἤθελε συναγάλλεσθαι μετ' αὐτῶν ἐνῷ χορεύουσι καὶ τέρπονται ὑπερβαλλόντως μὲ τοὺς θορυβώδεις ἤχους τῶν χαλκίνων κροτάλων καὶ τῶν ταμπουρίνων αὐτῶν;

Ἡ ἀφελὴς αὕτη εὐθυμία ἰδιάζουσα εἰς τὴν φυλὴν τῶν Αἰθιόπων, διακρίνει αὐτὴν πρὸ πάντων τῆς τῶν Ἀράβων φυλῆς, ἀείποτε οὔσης αὐστηρᾶς, κατηφοῦς καὶ περικλειούσης ἐν ἑαυτῇ τὰς ἐντυπώσεις της. Ὁ ταπεινόφρων καὶ εἰδωλολάτρης, ὁ ζωηρὸς καὶ εὐμετάβλητος χαρακτὴρ τῶν Αἰθιόπων ἀντίκειται παραδόξως πρὸς τὴν ἄκαμπτον ὑπερηφάνειαν τῶν Ἀράβων, τῆς Ἀσιατικῆς ταύτης φυλῆς, ἥτις πάντοτε διετήρησεν αὐστηρὸν ὁροθέσιον μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν αἰθιοπικῶν φυλῶν τῆς Ἀφρικῆς, εἰς ἃς εὐχαριστεῖται νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν δουλείαν καὶ τὸ Κοράνιον. Ἐννοεῖται δὲ διατί οἱ Αἰθίοπες θεωροῦσι τὴν γαλλικὴν κατάκτησιν τρόπον τινὰ ὡς ἀπελευθέρωσιν, οἱ δὲ Ἄραβες ἀποδέχονται αὐτὴν τοσοῦτον δυσχερῶς· οἱ Αἰθίοπες προτιμῶσι τοὺς Γάλλους, προδήλως. Ἐν δὲ ταῖς γειτνιαζούσαις τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Γάλλων χώραις τῆς Ἀφρικῆς οἱ κακουχούμενοι Αἰθίοπες ἀπειλοῦσι πολλάκις τοὺς κυρίους των ὅτι θὰ μεταβῶσιν εἰς τοὺς ῥωμηοὺς (χριστιανούς).

Ὁ μὲν Αἰθίοψ ἀναγνωρίζει ταχέως τὴν ὑπεροχὴν τοῦ λευκοῦ καὶ ἑκουσίως ὑποτάσσεται αὐτῷ· ὁ δὲ Ἄραψ ἔχει πνεῦμα ἀνεξαρτησίας, ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ τὸν ὑποτάξῃ καὶ τὸ ὁποῖον τὸν ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰς ἥττας καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν του.

Ἐν τούτοις ὅμως οἱ Ἄραβες συνάπτουσι γάμους εὐκόλως μετὰ τῶν Αἰθιοπίδων, τὰ δὲ ἐκ τῶν τοιούτων γάμων τέκνα κληρονομοῦσι τὸ ὄνομα, τὴν θέσιν καὶ τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός των. Ὅθεν βλέπει τις ἐν ταῖς φυλαῖς φαιοὺς μὲ πᾶσαν τοῦ χρώματος παραλλαγήν.

Οἱ δὲ καθ' αὐτὸ μέλανες μετέρχονται τὴν σήμερον εἰς μὲν τὰς πεδιάδας τὴν γεωργίαν, εἰς δὲ τὰς πόλεις πᾶσαν ἐργασίαν. Οἱ Αἰθίοπες δείκνυνται ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ οἱ ῥωμαλαιότεροι ἐργάται, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἴδῃ τις ἐργαζομένους, ἐννοεῖ ὅτι μόνη ἡ δουλεία εἶναι ἡ αἰτία δι' ἣν κατηγορήθησαν ὑπὸ τῶν ἀποίκων τῶν Ἀντιλλῶν ὡς ὀκνηροί.

Οἱ Αἰθίοπες διετήρησαν ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν λατρείας συνηθείας τινὰς εἰδωλολατρείας καὶ τὴν θυσίαν τῶν ζώων, τὴν ὁποίαν πράττουσιν ἔτι καὶ νῦν ἐν Ἀλγερίᾳ εἰς τὴν Κωσταντίαν, εἰς τὴν Ὀράνην καὶ μάλιστα τὸ Ἀλγέριον. Οἱ Εὐρωπαῖοι καλοῦσι τὰς παραδόξους ταύτας τελετὰς *φαντασίας Αἰθιοπικάς*. Ἅμα τῷ ὄρθρῳ, ἡ πόλις εἶναι ἔμπλεως θορύβου, ἀλαλαγμοῦ καὶ κονιορτοῦ. Πολυάριθμοι μουσικοὶ παίζοντες τὸ μονόχορδον, κρόταλα καὶ κύμβαλα καὶ κρούοντες τὸ τύμπανον δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς χειρὸς πληροῦσι τὴν πόλιν ἐκ τοιαύτης μονοτόνου καὶ ὀξείας μουσικῆς. Οἱ Εὐρωπαῖοι βλέποντες μακρόθεν τὴν αἰθιοπικὴν σημαίαν παρισταμένην ὑπὸ χρυσοειδοῦς καὶ κεκοσμημένου μὲ χλοώδεις κροσσοὺς μεταξωτοῦ ὑφάσματος, ἔρχονται περιέργως εἰς προϋπάντησιν τῆς συνοδείας. Ὄχλος ἐξ Αἰθιόπων καὶ αἰθιοπίδων ἐνδεδυμένων τὰ λαμπρότερα φορέματά των, συνοδεύουσι κραυγάζοντες καὶ σκιρτῶντες μανιωδῶς, ὡς παράφρονες, τρεῖς ταύρους ἀγομένους ἐπὶ τὸν θάνατον, κεκυφότας καὶ προαισθανομένους. Μέλλουσι δὲ νὰ θυσιασθῶσιν εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὸν Ἥλιον, τὰ δὲ ἀσπαίροντα σπλάγχνα αὐτῶν, οἰωνοὶ τῶν κλιματερικῶν ἐπιβρόῳν καὶ τῶν μελλουσῶν συγκομιδῶν, θὰ προείπωσιν ἐὰν ἡ γῆ γονιμοποιοῦσα θ' ἀποδώσῃ ἐν ἀφθονίᾳ τὰ παρακατατεθέντα σπέρματα εἰς τὰ σπλάγχνα αὐτῆς.

Ὁ χρυσὸς, οἱ ἀδάμαντες τὸ ἤλεκτρον καὶ

τὰ εὔχροα κογχύλια διαλάμπουσιν ἐπὶ τοῦ μελανοῦ δέρματος τοῦ πληθυσμοῦ τούτου. Ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν Αἰθιόπων οὐδὲν ὡραιότερον τούτου. Αἱ γυναῖκες ἐνδύονται τὴν λευκὴν καὶ χρυσοπέταλον γάντουραν καὶ περιβάλλονται τὸ ἐκ φοίνικος πεποικιλμένον βαμβακερὸν χαΐκ, καὶ τέλος τὸν ἐξ ἀνθέων πέπλον, ὅστις καλύπτων ὅλα σχεδὸν τὰ πολύχροα μεταξωτά, περιβάλλει τὴν κεφαλὴν ἢ δεικνύει τὸ ἀνάστημα αὐτῶν. ἡ χαρὰ διαστέλλει τὰς μελαίνας τῶν ὀφθαλμῶν των κόρας. Καὶ διαλάμπουσαι ὡς ὁ ἐπιχέων αὐταῖς τὰς φλογεράς του ἀκτίνας ἥλιος, χορεύουσιν ἐμμανῶς περὶ τῶν θυμάτων.

Ὑπὸ δύο Αἰθιόπων, κρατοῦντος ἑκάστου ἓν τῶν κεράτων, ἄγεται ὑπερήφανος ταῦρος, ἐκλεχθεὶς μεταξὺ ὅλων διὰ τὸ μελάγχρουν δέρμα του, ὅπερ διατέμνει ὑπόξανθος γραμμὴ ἐκτεινομένη καθ' ὅλην τὴν ῥάχην. Τοῦτον ἀκολουθοῦσι κριὸς ἔχων κέρατα ἑλικοειδῶς συνεστραμμένα καὶ μέλας τράγος πωγωνοφόρος, ὡς ὁ φιλόσοφος Πλάτων, καὶ οὕτως ἀπαρτίζεται ἡ πομπή. Τὰ ζῶα ταῦτα μὴ ἐννοοῦντα διατί τόσοι μέλανες δαίμονες ἀνακυκῶνται περὶ αὐτῶν, δυσπιστοῦσι πρὸς τὴν θορυβώδη ταύτην ἑορτήν, καὶ προχωροῦσιν ἀνησύχως λίαν, ἐπιποθοῦντα τὸν σταῦλον, ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν θυμιαμάτων, τῶν βαντισμῶν, κλάδων καὶ ἀνθέων σὺν ἅλατι, ὅπερ οἱ ἱεροθύται ἐπιδαψιλαύουσιν αὐτοῖς.

Ἡ πομπεία αὕτη τῶν αἰθιόπων εἰσρέει εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ καὶ ἵστανται εὐλαβῶς πρὸ τῆς θύρας αὐτοῦ. Αἰθίοψ τις προσάγει τὰ ζῶα εἰς τὸν ἰμάμην, ὅστις ἀνακαθήμενος ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἐν στάσει σφιγγός, ἁγνίζει αὐτά, καὶ εἶτα ἄγονται ἐπὶ τὴν θυσίαν.

Τὰ τὸ θυμίαμα καὶ τ' ἀρώματα ἐμπεριέχοντα ἀγγεῖα, αἱ πλήρεις ἅλατος ξηροκολοκύνθαι, αἱ μάχαιραι,καὶ ἅπαντα τὰ τῆς θυσίας σκεύη ἀποτίθενται ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν πηγὴν γρανιτικῶν βράχων.

Καὶ τότε ἄρχονται οἱ Αἰθίοπες ἐκτελοῦντες θρησκευτικὴν παράκλησιν, στρεφόμενοι πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἀνατείνοντες μέχρι τῶν κροτάφων τὰς χεῖρας. Τοῦ προοιμίου τούτου τελεσθέντος, ἡ μουσικὴ διὰ τῶν ὀξέων αὐτῆς τόνων καλύπτει τὰ βληχήματα τῶν θυμάτων, ἅπερ μετὰ πλείστης ὄσης προσοχῆς θυμιάζονται, μυρίζονται καὶ ἁγνίζονται.

Ἐνταῦθα σφαγιάζονται τὰ λευκὰ καὶ μέλανα ὀρνίθια καὶ ὁ ἱεροθύτης τὸν τράγον γονατίζων λαμβάνει τὴν μάχαιραν.

Ἡ φονικὴ μάχαιρα ἐμπήγνυται εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ τράγου, μόλις δ' ἐξάγεται καὶ εὐθὺς Αἰθίοψ ὁρμᾷ εἰς τὸ ζῶον, καὶ προσκολλώμενος εἰς τὴν πληγὴν αὐτοῦ ὡς βδέλλα, ἀπομυζᾷ τὸ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέον αἷμα. Τούτου γινομένου, ὁ ἱεροθύτης, κεκλιμένος ἐπὶ τοῦ θύματος, σπουδάζει τοὺς παλμοὺς, τὴν καθαρότητα ἢ μὴ τῆς ἀναπνοῆς καὶ τὸν τρόμον τῶν μελῶν αὐτοῦ, ὅπως ἐξάξῃ τινα οἰωνόν. Αἰσίου δὲ δηλωθέντος τοῦ οἰωνοῦ, οἱ Αἰθίοπες δὲν κρατοῦνται πλέον, ἀλλὰ στρέφονται τὰ μέλη, αἱ δὲ γυναῖκες ἀπαντῶσι διὰ κραυγῶν ὀξέων εἰς τὰς θορυβώδεις ταύτας διαδηλώσεις, καὶ ὁ τοῦ αἵματος ἱερεὺς ἐξαντλήσας τὰς δυνάμεις τοῦ τράγου, ἀνορθοῦται μεθυσμένος, ἵσταται ὀλίγον, εἶτα καταπίπτει ὡς κεραυνόπληκτος καὶ μεταφέρεται ἐπί τινος σωροῦ χαλίκων.

Οἱ φίλοι του τὸν ἐγκαταλείπουσιν εἰς τὸν καυστικῶς ἀκτινοβολοῦντα ἥλιον, ἵνα οὗτος φροντίσῃ καὶ ἰατρεύσῃ τὴν ἀποπληξίαν αὐτοῦ.

III

Οἱ Καβύλοι.

Ἐκ τῆς συνενώσεως πολλῶν κωμῶν (gourbis) ἀνηκουσῶν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φυλὴν συνέστη ἡ Καβύλα ἐξ ἧς παρήχθη τὸ ὄνομα Καβύλοι, ἀποδιδόμενον εἰς τὰς ἐν τῇ παραλίᾳ ἡνωμένας Βερβερικὰς φυλάς.

Τὸ κυριώτερον ὑπὸ τῶν Καβύλων κατοικούμενον μέρος καὶ κείμενον μεταξὺ τοῦ Ἀλγερίου καὶ τῆς Κωνσταντίας καλεῖται ἰδίως Καβυλία, ὑπάρχουσιν ὅμως Καβυλίαι ὅσαι καὶ ὀρειναὶ μεμονωμέναι συνοικίαι, διότι οἱ Καβύλοι διωκόμεοι ἐκ τῶν πεδιάδων ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων εἰσβολῶν τῶν πορθητικῶν λαῶν καταφεύγουσιν ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ὄρη.

Οἱ Καβύλοι ἔχουσιν ὁμόσπονδον δημοκρατικὴν πολιτείαν, παραπλησίαν τῇ τῆς Ἑλβετίας. Στεγαζόμενοι ὀπίσω τῶν ἀπροσίτων ὀρέων των, ἀντέστησαν ὡς καὶ κατὰ τῶν Γάλλων κατὰ τῶν διαφόρων εἰσβολῶν καὶ κατὰ πάσης ἀλλοτρίας δυναστείας.

Ἡ μᾶλλον ἐπαισθητὴ μεταξὺ τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Καβύλων διαφορὰ εἶναι ἡ τῆς διαλέκτου. Μόνοι ἐκ τῶν ἰθαγενῶν οἱ Καβύλοι δὲν λαλοῦσι τὴν Ἀραβικὴν, ἡ διάλεκτος αὐτῶν εἶναι ἡ Βερβερικὴ ἐκ τοῦ ἀρχαίου αὐτῶν ὀνόματος Βέρβερος. Οἱ ἀρχαιότεροι τῆς Ἀλγερίας κάτοχοι εἰσὶν οἱ Βέρβεροι ἢ Καβύλοι. Παρὰ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι οὗτοι κατάγονται ἐκ τῶν αὐτοχθόνων

γεναρχῶν Λιβύων καὶ Γετούλων καὶ θεωροῦνται ὡς ἡ ὑποστάθμη καὶ τὸ μίγμα πασῶν τῶν φυλῶν ὅσαι διὰ τὸν ἀνεξάρτητον αὐτῶν χαρακτῆρα ἀντέστησαν εἰς τὰς κατὰ καιροὺς διαφόρους καὶ ἀλλεπαλλήλους ἐπὶ τοῦ Ἀφρικανικοῦ ἐδάφους εἰσβολάς. Αἱ διαδοχικαὶ κατακτήσεις τῶν πορθητικῶν λαῶν, οἵτινες ἐσφετερίζοντο τὰς πεδιάδας, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ καταφύγωσιν εἰς μέρη λίαν δυσπρόσιτα, καὶ ὁ λαὸς οὗτος ὁ ἄλλοτε ἐξουσιαστὴς τοῦ τόπου διεμελίσθη οὕτως εἰς μεγάλα κλάσματα, κατασταθέντα διὰ τοῦ χρόνου ἀλλότρια πρὸς ἄλληλα.

Μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἀράβων οἱ Βέρβεροι ἤρξαντο καλούμενοι Καβύλοι. Ἡ ταὐτότης τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν χαρακτήρων τῶν Καβύλων τῆς Ἀλγερίας, τῆς Τύνιδος, τοῦ Μαρόκου, τῶν Ὀάσεων καὶ τῶν ἄλλων μερῶν, ἔνθα οὗτοι εἰσὶ διεσπαρμένοι, δείκνυσι σαφῶς ὅτι ἀπαρτίζουσι φυλὴν ἀρχαιοτάτην καὶ ἐκ παντὸς μίγματος καθαράν.

Ὁ Καβύλος ἔχει τὸ μὲν ἀνάστημα, ἐν γένει, οὐχὶ ὑψηλὸν, τὴν δὲ χροιὰν φαιὰν καὶ αἰθὴν, τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας, τὴν κόμην μέλαιναν ἢ φαιὰν καὶ λισσὴν, τὴν κεφαλὴν στρογγύλην (κατὰ τοῦτο διαφέρει τοῦ Ἄραβος) τὸ μέτωπον ὀλίγον ἀναπεπταμένον, τὸν πώγωνα στρογγύλον, τὴν ῥῖνα μὲ εὐθεῖαν γωνίαν, τοὺς ῥώθωνας ὀλίγον ἀνοικτοὺς, τὰ χείλη ὀγκωδέστερα ἢ ὅσον αἱ διάφοροι καυκάσιαι φυλαὶ καὶ τὸ πρόσωπον μικρὸν καὶ μᾶλλον στρογγυλοειδὲς ἢ ὠοειδές. Ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἔχοντος ἀνάστημα μέτριον Καβύλου ἔχει πολλὴν συμμετρίαν, καὶ ὁ τοιοῦτος εἶναι νευρώδης, ῥωμαλέος, ἐνεργητικὸς ὡς εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ὀρεινοί.

Καθὼς οἱ Ἄραβες οὕτω καὶ οἱ Καβύλοι γεννῶνται λευκοὶ καὶ διαμένουσι τοιοῦτοι καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον, ὅσοι δὲν ἀναγκάζονται νὰ ἐκτίθωνται εἰς τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου ὡς ἐκ τῶν ἐργασιῶν των. Καὶ αἱ γυναῖκες τῶν πόλεων ἔχουσι λευκότητα φαεινὴν, αἱ ὀρειναὶ ὅμως ἀδιαλείπτως καιόμεναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, λαμβάνουσι καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς μικρᾶς των ἡλικίας φαιὰν χροιὰν παραπλησίαν κατὰ πολὺ πρὸς τὸ χρῶμα τῆς αἰθάλης. Αὗται ἔχουσιν ὡραίους μέλανας ὀφθαλμοὺς μετὰ βαθυτάτων βλεφαρίδων, ὀδόντας δὲ λευκοτάτους καὶ φημίζονται ὅτι ὑπερέχουσι τὰς τῶν Ἀράβων γυναῖκας κατὰ τὴν καλλονήν.

Ἡ φιλελευθερία, ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ ζηλοτυπία εἰσὶν ὁ ἐθνικὸς χαρακτὴρ τῶν Καβύλων, ἡ δὲ ἐπιδεξιότης, ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ἀρετὴ εἰσὶν αἱ ἐπικρατοῦσαι ἰδιότητες αὐτῶν, οἵτινες ἔχουσι τὸ πνεῦμα ζωηρὸν, τὰ ἤθη κοινωνικὰ, καὶ κλίσεις καλάς. Δὲν ὑπακούουσι δὲ οὐδέποτε εἰς δυναστείαν, διὸ ἐγένοντο ἐχθροὶ τῶν Ἱσπανῶν, ὕστερον δὲ τῶν Τούρκων καὶ ἐσχάτως καὶ τῶν Γάλλων.

Ὁ Καβύλος ἀγαπᾷ τὴν γεωπονίαν καὶ προτιμᾷ τὴν σταθερὰν κατοικίαν καὶ τὴν καλύβην τῆς σκηνῆς, καὶ τὴν γεωργίαν τῆς ποιμαντικῆς, σφοδρῶς δ' ἀγαπᾷ τὴν ἑδραιότητα. Διὰ τοῦτο διαφέρει τοῦ ἀραβικοῦ λαοῦ ὄντος οὐσιωδῶς νομαδικοῦ. Ἐκ τοῦ ἑδραίου δὲ βίου καὶ τῆς ἐπιδεξιότητός του περὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ὁ Καβύλος ὁμοιάζει πολλῷ μᾶλλον τῶν Ἀράβων πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη.

Ὁ Καβύλος δὲν καλλιεργεῖ τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς, ὅσον ὁ Ἄραψ, ἀλλὰ καταγίνεται πολὺ εἰς τὴν κηπουρικὴν, καὶ διάγει τὸν βίον του φυτεύων καὶ ἐγκεντρίζων· διὸ ἔχει εἰς τὸν οἰκόν του ἐρεβίνθους, κυάμους, βουνιάδας, σικυοὺς, κρόμμυα, τευτλίδας, πέπερι κόκκινον, ὑδροπέπονας, πέπονας καὶ ποικίλων εἰδῶν καρπούς.

Φιλεργὸς καὶ ἑδραῖος, ὁ Καβύλος δὲν εἶναι ὀκνηρὸς ὡς ὁ Ἄραψ, ὅστις ἔχει περισσοτέρας ἀνάγκας ἢ δεξιότητα καὶ δὲν διατρίβει, ὡς αὐτὸς, ὁλοκλήρους ἡμέρας καπνίζων ἔμπροσθεν κατοικίας, ἀλλὰ κατασκευάζει ἔλαιον καὶ μέλαν σαπώνιον ἐκ τοῦ ἐλαίου καὶ τῆς τέφρας τῆς ῥοδοδάφνης, πλέκει καλάθια, ψιάθους ἐκ φοίνικος νανοφυοῦς, σχοινία ἐκ τριχῶν αἰγὸς, κατασκευάζει γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ὅπλα καὶ χρυσοχοϊκὰ ἔργα. Οἱ Φλισσαῖοι κατασκευάζουσι τὰ ἀγχέμαχα ὅπλα οἱ Βενι-Ἀββέσσοι ὁλόκληρον τὸ πυροβόλον καὶ ἡ φυλὴ τῶν Ῥεβουλάων ἀποκλειστικῶς τὴν πυρίτιδα. Εἰς δὲ τὸ Αὐτελάρβα, ἡ βιομηχανικὴ ἐπιδεξιότης προήχθη ὥστε νὰ κατασκευάζουν καὶ κίβδηλον νόμισμα.

Οἱ Φενάκαῖαι ἔχουσι κεραμοποιεῖον, πρὸς χρῆσιν τοῦ ὁποίου λαμβάνουσι τὸ χῶμα παρὰ τῶν Βενιουρλίδων. Οἱ Οὐλαδαμριοὺφ ὑλοτομοῦσι τὰς δρῦς τῶν δασῶν τῶν διὰ τὴν βυρσοδεψίαν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὁ Καβύλος γίνεται σιδηρουργὸς, κτίστης, ἀξινοποιὸς, ὁπλοποιὸς καὶ κατασκευαστὴς νομισμάτων ἔτι καὶ κιβδήλων.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἑπόμενον φυλλάδιον).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΠΑΙΔΙΩΝ.

—

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 29).

ΙΠΠΙΚΑ ΞΥΛΙΝΑ. Τὴν παιδιὰν ταύτην διαφόρως ἐξηγεῖ ὁ Βαλσαμὼν λέγων « περὶ τοῦ ξυλίνου ἱππικοῦ ποτε γέγονεν ἀμφιβολία παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι, καί τινες μὲν εἶπον εἶναι τοῦτο τὸ σύνηθες παρὰ τῶν παίδων γινόμενον παίγνιον ἔξωθεν τοῦ ἱππικοῦ, ἀντὶ ἵππων χρωμένων ἀνθρώποις εἰς διφρηλασίαν· τινὲς δὲ εἶπον εἶναι τοῦτο ξύλινόν τι κατασκεύασμα διὰ κλιμάκων πολυειδῶς ἀνυψούμενον, ἐχουσῶν διὰ μέσου ὁπὰς διαφόρους· οἱ γὰρ συνθηκίζοντες ἐπὶ τῷ τοιούτῳ παιγνίῳ, βώλους τέσσαρας ἑτεροδαφεῖς ἄνωθεν τῶν κλιμάκων τιθέμενοι, πρὸς τὸ κάταντες ἀπολύουσι, καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ τῶν βώλων ἐξερχόμενος διὰ τῶν ὁπῶν ἐκ τῆς τελευταίας ὀπῆς τὴν νικῶσαν δίδωσιν ἔχοντι αὐτόν.» Ἡ δὲ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος ἐκώλυσε τὸ ξύλινον ἱππικὸν ἐν τῷ ΚΔ΄. κανόνι, διότι εἶχε καὶ τοῦτο ὁμοιότητα πρὸς τὸν κῦβον.

Κάλαμον ἐπιβαίνειν. Τὰ μικρὰ παιδία κάλαμον ἐπιβαίνοντα, ὡς ἵππον, συνέπαιζον οἴκαδε.

Κατὰ λουτρὸν τὸ Ἀθήνησι παίγνιον. Καίτοι ἡ παιδιὰ αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔθιμον, ὡς νόμος μᾶλλον ἢ ὡς παιδιά, παραθέτομεν ὅμως καὶ αὐτὴν ἐνταῦθα χρώμενοι ταῖς λέξεσιν, αἷς ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος εἰς ἐπιτάφιον Βασιλείου τοῦ Μεγάλου χρᾶται· « Ἐπεὶ δ' ἂν οὖν τις ἐπιζῇ τῶν νέων καὶ ἐν χερσὶ γένηται τῶν ἑλόντων· γίνεται δὲ ἢ βιασθεὶς ἢ ἑκών. Νόμος οὗτός ἐστιν αὐτοῖς Ἀττικὸς, καὶ παιδιὰ σπουδῇ σύμμικτος. Πρῶτον μὲν ξεναγεῖται παρά τινι προειληφότι, ἢ φίλων ἢ συγγενῶν ἢ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος, ἢ τῶν ὅσοι περιττοὶ τὰ σοφιστικὰ καὶ προσαγωγοὶ τῶν λημμάτων. Κἀντεῦθεν μάλιστα διὰ τιμῆς ἐκείνοις, ἐπεὶ καὶ τοῦτο μισθός ἐςιν αὐτῆς τῶν σπουδαστῶν τυγχάνειν, ἔπειτα ἐρεσχελεῖσθαι παρὰ τοῦ βουλομένου παντός. Βούλεται δ' αὐτοῖς, οἶμαι, τοῦτο τῶν νεηλύδων συστέλλειν τὸ φρόνημα καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄγειν. Ἐρεσχελεῖται δὲ, παρὰ μέν του, θρασύτερον, παρὰ δέ του, λογικώτερον· ὅπως ἂν ἀγροικίας ἢ ἀστειότητος ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τοῖς μὲν ἀγνοοῦσιν λίαν φοβερὸν καὶ ἀνήμερον· τοῖς δὲ προειδόσι, καὶ μᾶλα ἡδὺ καὶ φιλάνθρωπον. Πλείων γάρ ἐστιν ἡ ἔνδειξις, ἢ τὸ ἔργον τῶν ἀπειλουμένων. Ἔπειτα πομπεύει, διὰ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ λουτρὸν προαγόμενος· ἡ δὲ πομπή, διατάξαντες ἑαυτοὺς στοιχηδὸν κατὰ συζυγίαν ἐκ διαστήματος οἱ τελοῦντες τῷ νέῳ τὴν πρόοδον, ἐπὶ τὸ λουτρὸν προπέμπουσιν. Ἐπεὶ δ' ἂν πλησιάζωσι, βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐξάλμασι χρώμενοι, καθάπερ ἐνθουσιῶντες· κελεύει δ' ἡ βοὴ, μὴ προβαίνειν. ἀλλ' ἵστασθαι ὡς τοῦ λουτροῦ σφᾶς οὐ παραδεχομένου· καὶ ἅμα τῶν θυρῶν ἀρασσομένων, πατάγῳ τὸν νέον φοβήσαντες, εἶτα τὴν εἴσοδον συγχωρήσαντες, οὕτως ἤδη τὴν ἐλευθερίαν διδόασιν· ὁμότιμον ἐκ τοῦ λουτροῦ, καὶ ὡς αὐτῶν ἕνα δεχόμενοι· καὶ τοῦτό ἐστιν αὐτοῖς τῆς τελετῆς τὸ τερπνότατον, ἡ ταχίστη τῶν λυπούντων ἀπαλλαγὴ, καὶ κατάλυσις. » Ταῦτα δὲ καὶ ὁ Φώτιος βεβαιοῖ εἰς Ὀλυμπιοδώρου ἀναγνώσματα.

Κέλευμα, παρ' Ἡσυχίῳ, παιδιᾶς εἶδος.

Κινδαλισμὸς, παιδιὰ διὰ πεττάλων· ὁ παίζων αὐτὸν ὤφειλεν οὐ μόνον νὰ καταπήξῃ τὸν πάτταλον κατὰ γῆς διύγρου, ἀλλὰ καὶ τὸν καταπαγέντα νὰ ἐκκρούσῃ πλήξας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ δι' ἑτέρου παττάλου.

Κολλαβισμός. Παῖς τις ἐκράτει τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν χειρῶν, τῶν δὲ λοιπῶν κτυπώντων αὐτὸν, ὤφειλε νὰ εἴπῃ τίς τὸν ἐκτύπησε.

Κόνταξ Κυντανὸς, ἀπὸ Κουίντου τινος οὕτω κληθεῖσα παιδιὰ καὶ δι' ἄνευ σιδήρου ἀκοντίου παιζομένη.

Κοντομονόβολον, παιδιὰ διὰ πηδήματος.

Κοντοπαίκτης, παιδιὰ, ἣν ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος ἐπετίμησεν.

Κοτταβισμὸς, ὃν παρὰ τῶν Σικελῶν οἱ Ἀττικοὶ παρέλαβον, οὕτω, κατὰ Σουΐδαν, παιζόμενος « Ῥάβδος μακρὰ ἦν πεπηγμένη ἐν τῇ γῇ καὶ ἑτέρα ἐπάνω αὐτῆς, κινουμένη ὡς ἐπὶ ζυγίου· εἶχε δὲ πλάστιγγας δύω ἐξηρτημένας καὶ κρατῆρας δύω ὕδατος ὑποκάτω τῶν πλαστίγγων, καὶ ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἀνδριὰς χαλκοῦς κεχρυσωμένος· τοῦτο δὲ ἦν ἐν τοῖς συμποσίοις. Καὶ πάντων παιζόντων ἀνίστατό τις ἔχων φιάλην, γέμουσαν ἀκράτου καὶ μήκοθεν ἱστάμενος ἔπεμπεν ὅλον τὸν οἶνον ὑπὸ μίαν σταγόνα εἰς τὴν πλάστιγγα ἵνα γεμισθεῖσα βαρυνθῇ καὶ κατελθοῦσα κρούσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ κεκρυμμένου καὶ ποιήσῃ ἦχον. Καὶ ἂν μὲν μὴ ἐκχυθῇ ἐκ τοῦ οἴνου ἐνίκα καὶ ᾔδει ὅτι φιλεῖται αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐρωμένης· εἰ δὲ μὴ, ἡττᾶτο· Ἐλέγετο δὲ ὁ ἀνδριὰς ὁ ὑπὸ τὸ ὕδωρ *μάνης*.» Ἐλάμβανον δὲ οἱ νικηταὶ ἄθλα πλακουντίσκους, πυραμοῦντας καὶ σησαμοῦντας, ἅτινα κοττάβια ὠνόμαζον.

Κυβεῖα. Τὸ παίγνιον τοῦτο ἐπαίζετο διὰ βόλων, οὓς καὶ κυβευτικοὺς ἐκάλουν· ἕκαστος δὲ τῶν βόλων τούτων εἶχεν ἴδιον ὄνομα ὡς ἄβολα, ἀβραμίας, ἀγύρτης, ἄθετος, αἴγλη, ἀνακάμπτων, ἄνηβος, ἀντίτευχος, ἀντίτυπος, ἀνυπομόνητος, ἀργείης, ἄρτος, βούλαξ, γυμνασιάρχης, δάκνων, δορεὺς, ἐκδύνων, ἐλλείπων, ἐξίτης, ἐπακοντισμὸς, ἐπίθετος, ἐπιφέρων, εὐδαίμων, ἱερὸς, κάκχασος, καλλίβολος, κεντρωτὸς, κήρυνος, κίγκασος, κῖος, κρύφασος, κυνορχίας, κύων, κῷος, λάκων, λάμπων, μάγνης, μάνης, μίδας, ξανθιμίας, οἴνη, οἶστρος, ὄνος, ὄρος, πάτραινα, πάτρηλος, πέρσης, πρανὴς, πυαλίτης, σίμων, σολὼν, συνωρικὸς, σφάλλων, τιμόκριτος, τρὶς ἓξ, τριχίας, ὑπτιάζων, φαλλὸς, χῖος.

Κυνητίνδα, οἱ παῖδες ἁπτόμενοι τῶν ὤτων ἀλλήλων ἐφιλοῦντο ἐναλλάξ.

Μάρων, παιδιά τις παρὰ τοῦ Βαλσαμῶνος μνημονευομένη.

Μηλολόνθη, οὕτω καλεῖται κυρίως ζωῴφιόν τι, μεῖζον τῆς σφηκὸς, ὅπερ ἐπικαθέζεται εἰς τὰ ἄνθη, ἡ παρ' ἡμῖν *ζῆνα*· ταύτην λαμβάνοντες οἱ παῖδες, ἐξήρτων λῖνον καὶ ξυλίφιον ἀπὸ τοῦ ποδός της καὶ τὴν ἄφινον νὰ πετάξῃ, αὐτῶν κυνηγούντων τὸ ζωῴφιον.

Μονόβολον, παιδιά τις, ἣν ὁ Φώτιος δὲν θεωρεῖ ἀπαγορευτέαν.

Μυῖα χαλκῆ, ἣν ἔπαιζον, κατ' Εὐσάθιον οὕτω, «Καταδεῖταί τις ῥακίῳ τὰς ὄψεις καὶ καταστὰς εἰς μέσον τῶν συνειλεγμένων, παριὼν φωνεῖ, χαλκῆν μυῖαν θηράσω· οἱ δὲ κύκλῳ ἑστῶτες, βίβλοις ἢ καὶ ταῖς χερσὶ παίοντες ἀποκρίνονται· ἀλλ' οὐ λήψεις· οὐδὲ ἂν λάβῃται, καθίστησιν ἐκεῖνον εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν. » Ἡ παρ' ἡμῖν τυφλομυία. Ἕτερον εἶδος αὐτῆς εἶνε ἡ *Μυῖνδα*, ἐν ᾗ, καθ' Ἡσύχιον, « καταμύωντος τὸν ἐρωτώμενον ἀποφαίνεται σχεδιάζων ἕως ἂν ἐπιτύχῃ ἐὰν δὲ ἁμαρτὼν ἀναβλέψῃ, πάλιν καταμύει. »

Μυστέα, παιδιά τις, ὡς ὁ Ἡσύχιος λέγει, ἐπιτελουμένη καταλύοντα τοὺς ἐξάρχοντας.

Ναυμαχία, εἶδος κυβείας, ὡς ὁ Πολυδεύκης.

Ὄαροι, παιδιά τις περὶ τὰ ἀφροδίσια.

Ὀκτώηγος, παιδιὰ παρὰ Βαλσαμῶνι.

Ὀρτυγοκοπία, παρὰ Πολυδεύκει, ἐπαίζετο διὰ τῶν ὀρτύγων.

Ὀστρακίνδα, τὰ παρ' ἡμῖν, *κορῶνα ἢ γράμματα*. Παῖδες διαιρούμενοι εἰς δύο μοίρας εἶχον ὄστρακον, οὗ τὸ ἓν μέρος εἶχε πίσσαν· ἔρριπτε δὲ αὐτὸ πρὸς τὰ ἄνω, λέγων νὺξ ἢ ἡμέρα; ὁποῖον δὲ μέρος ἀπετύγχανε κατὰ τὴν πτῶσιν τῶν ὀστράκων, ἐδιώκετο ὑπὸ τῶν ἄλλων.

Οὐρανία, παιδιά τις διὰ τῆς σφαίρας.

Παιδιὰ ἐν ὕδατι, ταύτην ἔπαιζον εἰς τὰς λίμνας ἢ τὴν θάλασσαν ἐν ὥρᾳ θέρους.

Πεντάλιθα, διὰ πέντε λίθων παιζόμενα, τὰ παρ' ἡμῖν πεντάβολα· ὤφειλε δὲ ὁ παίζων ῥίπτων αὐτὰ διὰ τοῦ κοίλου τῆς χειρὸς νὰ ἀναλάβῃ αὐτὰ εἰς τὸ ὄπισθεν, ἄλλως ἡττᾶτο.

Περιχυτὴ, παιδιὰ διὰ πάλης.

Πεσσοὶ, οἵτινες ἐπαίζοντο διὰ ψήφων, τῆς δὲ παιδιᾶς ταύτης εἶδος ἦν ἡ καλουμένη *πόλις*· ἡ δὲ εὕρεσις τῶν πεσσῶν παρὰ τοῦ Πλάτωνος ἀποδίδοται τοῖς Αἰγυπτίοις.

Πλατυγίζειν, ὅπερ ἔπαιζον οἱ ἐρῶντες ἢ αἱ ἐρῶσαι· λαμβάνοντες οὗτοι φύλλον μήκωνος ἢ ἀνεμώνης, ἔθετον αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ καὶ ἀντέκοπτον αὐτό· τότε ἂν μὲν ἤχει τὸ φύλλον, ἠγαπῶντο, εἰ δὲ μὴ τἀνάπαλιν.

Πλειτοβολίνδα, παιζομένη δι' ἀστραγάλων ἢ δι' ἀργυρίου.

Πύθαγος, παίγνιον διὰ κατόπτρου παιζόμενον οὕτως· οὔσης τῆς σελήνης πλήρους ἔγραφον αἵματι εἴς τι κάτοπτρον καὶ ἐδείκνυον πρὸς τὴν σελήνην· πλησίον δ' αὐτοῦ ἱστάμενός τις ἕτερος ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸν τῆς σελήνης κύκλον, πάντα τὰ ἐν τῷ κατόπτρῳ γράμματα.

Ῥαθυτυγίζειν, εἶδος παιδιᾶς ἀσελγοῦς, καθ' ἣν ἐκτύπων τὴν πυγὴν διὰ τοῦ ποδός.

Σκαρία ἐκαλεῖτο ἡ παιδιὰ δι' ἧς ἐκτύπων τῷ μέσῳ δακτύλῳ τοὺς μυκτῆρας ἀλλήλων.

Στρεπτίνδα. Ἐπροσπάθουν νὰ στρέψωσι νόμισμά τι ἢ ὄστρακον χαμαὶ κείμενον δι' ἑτέρου νομίσματος ἢ ὀστράκου βάλλοντες αὐτό.

Σχοινοφιλίνδα. Ἐσχημάτιζον κύκλον καὶ εἰς σχοῖνος ἐτίθετο πλησίον αὐτοῦ· ἄν τις λοιπὸν ἐξ ἀπροσεξίας ἐπάτει τὸν σχοῖνον τρέχων περὶ τὸν κύκλον, ἐτύπτετο· ἄλλως ἔτυπτε τὸν θέντα αὐτόν.

Τάβλα, παρὰ Σουΐδᾳ, ὄνομα παιδιᾶς, ἣν ἐφεῦρεν ὁ Παλαμήδης ἐν Τρῳάδι εἰς διασκέδασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Τάβλα δὲ εἶνε ὁ γήϊνος κόσμος, δώδεκα δὲ κάσοι ὁ ζωδιακὸς ἀριθμὸς, τὸ δὲ ψηφοβόλον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἑπτὰ κοκκία, παριστῶσι τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῶν πλανητῶν, ὁ δὲ

πύργος τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν γένει δὲ ἡ παιδιὰ αὕτη εἶχεν ἀστρονομικὸν ἀντικείμενον.

Ταυρείη δᾶ, παιδιὰ παρὰ Ταραντίνοις ἰδίως ἐν χρήσει.

Τρόπα, ἡ παρ' ἡμῖν *γουβίτζα*, καλουμένη, ἣν ἔπαιζον δι' ἀστραγάλων ἢ καὶ βαλάνων.

Τροχὸς, παιδιὰ καθ' ἣν ἔχοντες εἶδος τροχοῦ οἱ παῖδες ἔστρεφον αὐτὸν μάστιγι κτυποῦντες.

Τρυγοδίφησις. Βυθίζοντές τι πρᾶγμα εἰς τρυγὸς λεκάνην καὶ περιάγοντες ὀπίσω τὰς χεῖρας, ὤφειλον διὰ τοῦ στόματος νὰ ἀναλάβωσιν αὐτό.

Φίττα μαλιάδες καὶ *φίτταροι* ἢ *φιτταμελίαι*, παιδιαὶ τῶν παρθένων, καθ' ἃς ἔτρεχον εὐφημοῦσαι τὰς Νύμφας καὶ παροξύνουσαι ἀλλήλαις εἰς τάχος.

Φρυγίνδα, εἶδος παιδιᾶς διὰ κυάμων ἢ δι' ὀστράκων, ὡς ὁ Πολυδεύκης, ἅτινα θέτοντες μεταξὺ τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἔκρουον κατ' ἀριθμόν.

Χαλκίνδα, τὸ εἰς χαλκὸν κυβεύειν.

Χαλκισμὸς, ὅστις συνίστατο εἰς τοῦτο. Νόμισμά τι ὀρθὸν περιεστρέφετο ταχέως· ἂν λοιπὸν ὁ παίζων ἐδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τὸ νόμισμα εἰς τὸν δάκτυλον ἐνίκα.

Χελιχελώνη, παιδιά τις παρθένων. Μία αὐτῶν καθημένη λέγεται χελώνη, ἄλλαι δὲ περιτρέχουσαι, ἐρωτῶσι «χελιχελώνη, τί ποιεῖς ἐν τῷ μέσῳ;» Ἡ δὲ ἀποκρίνεται. «Ἔρια μαρύομαι καὶ κρόκην Μιλησίαν.» Εἶτα ἐκεῖναι πάλιν «Ὁ δ' ἔκγονός σου τί ποιῶν ἀπώλετο;» ἡ δὲ λέγει «Λευκὰν ἀφ' ἵππων εἰς θάλασσαν ἅλατο.»

Χυτρίνδα, παιζομένη οὕτως. Καθέζετό τις ἐν μέσῳ, εἶτα κύκλῳ περιτρέχοντες οἱ παῖδες περὶ τὸν καθεζόμενον, τὸν κάμνουσι νὰ περιστρέφηται, ἕως οὗ συλλάβῃ τινά, τίπτοντες αὐτόν· εἶτα καθέζεται ὁ συλληφθείς.

Ὡμιλλα. Περιγράφοντες κύκλον, ἔρριπτον ἀστραγάλους ἢ κάρυα, προσπαθοῦντες νὰ μείνῃ τὸ ῥιπτόμενον ἐντὸς τοῦ κύκλου· ὁ δὲ ἐπιτυχὼν ἐνίκα.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ παρὰ τῶν διαφόρων συγγραφέων ἀναφερόμεναι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι παιδιαί.

Ε. Σ.

Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ.

—

(*Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον 29*).

ΕΣΠΕΡΑΝ τινὰ ἡ δεσποσύνη Μωβερνῆ καθημένη ἐπὶ τῆς κλίνης της συνωμίλει μετὰ τῆς θαλαμηπόλου της, ἐκεῖ πλησίον καθημένης. Ἡ νέα ἦτο δυσηρεστημένη καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν, διότι ὁ καιρὸς ἦτο ὁμιχλώδης καὶ ἡ γῆ ἐκαλύπτετο ὑπὸ χιόνος· ἔφερε δ' ἐπὶ τέλους τὴν ὁμιλίαν μετὰ πολλὰς περιστροφὰς εἰς τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὴν θέμα.

— Τί πρόστυχος ἄνθρωπος εἶναι αὐτὸς ὁ Οὐϊλιάμ, εἶπε· δὲν εἶναι ἀληθὲς, φιλτάτη μου Μαργαρίτα; Δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ἄσχημος, καὶ ἐν τούτοις ποτὲ δὲν κατώρθωσα νὰ τὸν ἀγαπήσω. Νομίζω ὅτι εἷς ἐρωτόληπτος πρέπει νὰ εἶναι κομψὸς, πρόθυμος, καὶ ὅμως θὰ πιστεύσῃς ὅτι σήμερον ἀκόμη δὶς ἢ τρὶς εἶπον δυνατὰ ὅπως μὲ ἀκούσῃ.— Θεέ μου! πόσον ἐπιθύμουν νὰ ἔχω μίαν ἀνθοδέσμην ἐξ ἴων! Ἀλλ' ὁ βαρῶνος ἔκαμε τὸν κωφὸν καὶ εἰσέτι περιμένω τὴν ἀνθοδέσμην μου! Γελᾷς, Μαργαρίτα, ἐν τούτοις τὰ πράγματα ταῦτα, τὰ μικρὰ φαινόμενα, εἶναι σπουδαῖα, καὶ τόσον πολὺ μὲ ἐνδιαφέρουν, ὥστε προθύμως ἔδιδον τὸ ἐκ μαργαριτῶν περιδέραιόν μου ἀντὶ ἑνὸς ἴου.

—Πολὺ ἀκριβὰ πληρώνεις τὰς ἰδιοτροπίας σου.

— Ἰδιοτροπία ἢ ὄχι, θὰ τὴν αἰθανθῇ ὁ Κ. Δορσὲτ περισσότερον παρ' ὅσον φαντάζεται.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἡ χαρίεσσα κόρη ἔθηκε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ κοιμηθῇ, ἐν ᾧ ἡ Μαργαρίτα ἔπινε καφὲ ἵνα ἀπομακρύνῃ τὴν ὑπναλγίαν της. Ἡ ἄγρυπνος φύλαξ ἔπιε πολλὰ κυμβία, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀφοῦ ἀντέστη πρὸς ἀκατανίκητον κάρωσιν, ἔκλινε τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος.

Ὅτε ἡ δεσποσύνη Μωβερνῆ ἐξύπνησε τὸ πρῶτον ἀντικείμενον ὅπερ πλησίον τῆς κλίνης της ἐπὶ τοῦ μικροῦ βερνικωμένου τραπεζίου της παρετήρησεν ἦτον ἀνθοσδέσμη δροσερῶν ἴων ἐντὸς κρυσταλλίνου δοχείου.

— Θεέ μου! ἐφώνησε, φιλτάτη μου Μαργαρίτα, τρέξε νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ· Ποῦ λοιπὸν συνέλεξες τὰ ὡραῖα ταῦταῖα;

Ἡ Μαργαρίτα ἔκπληκτος μάτην ἰσχυρίζετο ὅτι δὲν συνέλεξεν αὐτὴ τὰ ἄνθη ἐκεῖνα.

— Λάβε τὸ περιδέραιόν μου, τῇ εἶπεν ἡ Ἄννα, τὶς σὲ ἀνήκει φιλτάτη μου, σοὶ τὸ ὑπεσχέθην.

Ἡ δεσποσύνη Μωβερνῆ ἐζήτησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ἐκ μαργαριτῶν περιδέραιόν της, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐπὶ τῆς τραπέζης της. Ἐνθυμεῖτο τὴν θέσιν ὅπου τὸ εἶχε ἐναποθέσει καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἔκαμε νὰ τὸ δωρήσῃ εἰς ὅντινα ἤθελε τῇ φέρει ἴα. Τὰ ἄνθη ἦσαν ἐκεῖ, ἀλλὰ τὸ περιδέραιον ἔλειπεν . . . Ἡ Ἄννα προσέφερεν εἰς τὴν Μαργαρίταν ἕτερον ἐκ τῶν πολυτελῶν κοσμημάτων της, καὶ ἐνεδύθη ὅλως σύννους.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὑπεδέχθη τὸν Δορσὲτ μετὰ πλείονος ὑπέρ ποτε ψυχρότητος, ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν τὸ παρετήρησε· τὴν δὲ συνήθη ὥραν τοῦ ὕπνου, ἡ Ἄννα ἦττον τῆς προτεραίας διακεχυμένη, ἐξεδύθη βραδέως.

Τὸ ἐν τῇ ἑστίᾳ ἀνάπτον πῦρ ἐξέχεεν ἐν τῷ δωματίῳ θερμότητα μεγάλην. Ἀφῄρεσε τὸ ἐκ μεταξοτροχάπτου περιλαίμιον, ὅπερ ἐκάλυπτε τὸν λευκὸν λαιμόν της καὶ τὸ ἔρριψεν ἐπὶ ἕδρας τινος ἐγγὺς τῆς κλίνης της. Τὴν πρωΐαν ἐζυπνήσασα δὲν εὗρεν αὐτό· χεὶρ ἀόρατος τὸ εἶχεν ὑπεξαιρέσει. Ἡ δεσποσύνη οὐδὲν ἀνέφερε περὶ τούτου εἰς τὴν Μαργαρίταν, διότι ὅλα τὰ ἄλλα κοσμήματά της, δακτυλίδια, περιβραχιόνια καὶ λοιπὰ ἦσαν εἰς τὴν θέσιν των.

Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας αἱ μυστηριώδεις αὗται ὑπεξαιρέσεις ἀνενεοῦντο. Ἡ Ἄννα ἔχασεν ἐκ διαλειμμάτων τὸ ἐκ ταινιῶν σύμπλεγμα, δι' οὗ προσέδεε τὴν κόμην της, τὰς χειρίδας της, τὸ ἐκ λευκοτάτου ὑφάσματος ῥινόμακτρόν της, ἓν κάτοπτρον, εἰς ὃ ἐνωπτρίσθη πρὶν κατακλινθῇ, καὶ ἄλλα πράγματα μικρὰν ἔχοντα ἀξίαν.

Δὲν ἠθέλησε δὲ οὐδ' εἰς αὐτὴν την μητέρα της νὰ φανερώσῃ ὅ,τι τῇ συνέβαινεν ἑκάστην πρωΐαν, διότι ἡ φαντασία της τῇ παρεσκεύαζεν ἀπόκρυφόν τινα ἡδονὴν εἰς τὸ μυστήριον τοῦτο, ὅπερ ἄλλως τε οὐδὲν εἶχε τὸ ἐπίφοβον. Ἠγνόει ὅμως ἐντελῶς τί συνέβαινεν εἰς τὰ ἄλλα δωμάτια, καὶ ὡς ἀληθὴς θυγάτηρ τῶν Ἰνδιῶν, ἐγκατελείπετο ἄνευ προσφυλάξεώς τινος εἰς τὴν ῥωμαντικὴν ἐκείνην περιέργειαν, ἐν ᾗ καὶ ἡ καρδία ἔχει τὸ μέρος της.

Τὴν ἑσπέραν εἰσήρχετο εἰς τὸ δωμάτιόν της πρὸ τῆς εἰθισμένης ὥρας, οὐδεμίαν ἔδιδε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τῆς γραίας τροφοῦ της, καὶ ὁ ὕπνος της, καί τοι ἐλαφρὸς, ἦτον ὅμως πλήρης ὀνείρων. Ὀγδόη ἡμέρα ἦτον ἤδη, ἀφ' ἧς ἤρξαντο αἱ παράδοξοι αὗται κλοπαὶ, ὅτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς τοῦ ὡρολογίου σημαίνοντος δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν, ἡ δεσποσύνη Ἄννα ἀνετινάχθη ἐπὶ τῆς κλίνης της, νομίσασα ὅτι ἤκουσε θόρυβόν τινα ἐν τῷ δωματίῳ της. Παρετήρησε πέριξ αὐτῆς καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης τραπέζης λυχνίας της εἶδε τὴν ἀγαθὴν Μαργαρίταν μόνην κοιμωμένην πλησίον τοῦ πεπληρωμένου κυμβίου της. Ἡ Ἄννα ὑπέθεσεν ὅτι ὠνειρεύθη καὶ ἔπεσεν αὖθις ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου της.

Τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ὁ αὐτὸς κρότος ἀπέσπασε τοῦ ὕπνου της τὴν ἀνήσυχον κόρην. Ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐξέπεμψε κραυγὴν ῥρίκης . . . . Παρετήρησεν εἰς τὴν λάμψιν τῆς λυχνίας νέον τινα πλήρη χάριτος, ἀναστήματος θελκτικοῦ, ὄρθιον παρὰ τὴν ἑστίαν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ φωτὸς ἀντανεκλῶντο ἐπὶ τῆς μαύρης καὶ ὡς ὁ ἴασπις λαμπρᾶς κόμης του, καὶ ἐδείκνυον τὸ εὐρὺ καὶ γαλήνιον μέτωπόν του καὶ τὸ γλυκὺ καὶ ἐπίχαρι πρόσωπόν του, εἰς τὸ ὁποῖον μικρὸς μύσταξ ἔδιδεν ἔκφρασιν ἀρειμάνιον. Ἦτο δὲ ὅλως ἀφῃρημένος καὶ κεκλιμένος πρὸς τὸ κρυσταλλινον ἀγγεῖον, ἔνθα ἡ Ἄννα θρησκευτικῶς ἐφύλαττε τὴν μυστηριώδη ἀνθοδέσμην. Ἔλαβεν ἔπειτα τὰ ἡμιξηραμένα ἄνθη, τὰ ἔκρυψεν εἰς τὸ στῆθός του καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν παστάδα. Εἰς τὴν κίνησίν του ταύτην ἡ νέα κόρη ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅτε δὲ μετὰ μίαν στιγμὴν ἀγωνίας ἐτόλμησε νὰ τοὺς ἀνοίξῃ ἐκ νέου, ὁ μὲν ἄγνωστος εἶχε γίνει ἄφαντος, ἡ δὲ Μαργαρίτα ἐξηκολούθει κοιμωμένη.

Ἡ δεσποσύνη Μωβερνῆ κεκλιμένη ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου της καὶ ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἵστατο ὁ ἄγνωστος, ἔμεινε μέχρι τῆς πρωΐας ἐν τῇ ὀνειρώδει ταύτῃ καταστάσει. Ἡ ἐμφάνισις καὶ ἡ ἐξαιφάνισις τοῦ ξένου ἦσαν περιστάσεις τοσοῦτον μυστηριώδεις, ὅσον καὶ τὸ δῶρον τῶν ἴων καὶ αἱ κρύφιαι ὑπεξαιρέσεις τῶν προηγουμένων νυκτῶν. Ἡ Ἄννα ἐσκέφθη κατὰ πρῶτον μὴ ὅλα ταῦτα ἦσαν παράστασίς τις φαντασιώδης, καθὼς εἷς τῶν ἀνατολικῶν ἐκείνων μύθων, τοὺς ὁποίους ἐν τῇ παιδικῇ της ἡλικίᾳ τῇ διηγοῦντο· Μὴ ὁ ξένος ἦτον πνεῦμα τι ἐξ ἐκείνων ἅτινα καταβαίνουσιν ἐνίοτε εἰς τοὺς θνητούς; Ἡ μὴ ὁ ὑπὲρ τὴν γῆν κόσμος εἶχεν ἀνοιχθῇ καὶ μετῴκησεν αὐτὴ εἰς γωνίαν τινα τῆς γῆς τῶν μακάρων; Εἶχε δίκαιον νὰ παραδοθῇ εἰς τοιαύτας σκέψεις ἡ Ἄννα ἐπὶ πολὺ, ἀλλ' ἀφ' ἑτέ-

ρου τὰ πάντα πέριξ αὐτῆς ἐβεβαίουν τὸν τόπον τῆς πραγματικότητος. Τὰ ἄνθη ἐξέπεμπον τὴν εὐωδίαν αὐτῶν εἰς τὸ δωμάτιον, τὰ πάντα ὑπῆρχον εἰς τὴν θέσιν των. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἑκάστην πρωΐαν ὤφειλε νὰ ἀντικαθιστᾷ πρᾶγμα τι τὴν νύκτα ἀφαιρεθὲν, ἀλλὰ πῶς εἰσήγετο ὁ ἄγνωστος εἰς τὸ δωμάτιόν της; τίς ἦτο; πόθεν ἤρχετο; ὁποῖοι ἦσαν οἱ σκοποί του, καὶ διὰ τίνος τρόπου εἰσήγετο εἰς τὸ ἀγνιστήριον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφυλάσσετο; ἰδοὺ ποίας ἐρωτήσεις ἔκαμνεν ἡ Ἄννα εἰς ἑαυτήν. Βεβαίως ὁ ἄγνωστος δὲν ἦτο κλέπτης, διότι οὔτε τοὺς τρόπους οὔτε τὴν φυσιογνωμίαν εἶχε τοιούτου εἴδους ἀνθρώπου· Μήπως δὲν ἠδύνατο νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τὰ κοσμήματα, τοὺς ἀδάμαντας, τὰς ἐσθῆτας, τὸ πλῆρες τέλος βαλάντιόν της; Καὶ ὅμως ἐκεῖνος παρορῶν ταῦτα ἐλάμβανεν ἄνθη ξηρὰ ἢ εὐτελὲς ῥινόμακτρον, ἢ ἄλλα μικρᾶς ἀξίας πράγματα. Ἐν τούτοις ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν εἶχε πονηροὺς σκοποὺς τί ἤθελεν εἰς τὸ δωμάτιόν της; Ταῦτα ἀναλογιζομένη ἡ Ἄννα ἐφρικία, ἀλλὰ καὶ ἐνεθαῤῥύνετο ἀναπολοῦσα τὴν προφύλαξιν ἣν ἐλάμβανεν ὁ ξένος καὶ τὸν περίφροντιν αὐτοῦ τρόπον, ὅστις ἐνέφαινεν ἄνθρωπον πεπολιτισμένον, ἔχοντα καρδίαν εὐγενῆ καὶ εὐαίσθητον. Ὅπως δήποτε ὅμως τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος ἡ Κ. Μωβερνῆ εὗρε τὴν θυγατέρα της ὠχροτέραν τοῦ συνήθους. Ἡ Ἄννα ἐπεθύμει νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὴν μητέρα της τὰ πάντα, ἀλλ' ἡ δύναμις τῇ ἔλειπεν· ἄλλως τε ἦτον ἤδη πολὺ ἀργά. Προσεποιήθη λοιπὸν μικρὰν κεφαλαλγίαν καὶ διῆλθε τὴν ἐπίλοιπον ἡμέραν κυμαινομένη μεταξὺ τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ φόβου νὰ ἴδῃ τὸν νυκτερινὸν ξένον.

Κατὰ τὴν συνήθη ὥραν ἡ νέα κόρη, πάσχουσα ἐκ νευρικῆς ταραχῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ· τέλος κρότος ὑπόκωφος ἠκούσθη καὶ σκιά τις διῆλθεν ὄπισθεν τῶν παραπετασμάτων. Ἡ Ἄννα κεκλεισμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μόλις ἀναπνέουσα, ἠσθάνθη σφοδρῶς πάλλουσαν τὴν καρδίαν της. Ὁ κρότος ἔπαυσε καὶ ἐπὶ μικρὸν βαθεῖα ἐπεκράτησε σιωπή. Ἡ Ἄννα ὑπέλαβε μετ' ὀλίγον ὅτι τὰ μετάξινα παραπετάσματά της ἐταράχθησαν καὶ φῶς ζωηρότερον ἐφώτιζε τὴν παστάδα. Καὶ δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ ἴδῃ τί συνέβαινεν, ἀλλὰ δὲν ἤργησε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ ξένος ἀφοῦ ἔκλινεν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου της ἐγονάτισε πλησίον τῆς κλίνης. Αἴφνης ψιθυρισμὸς δυσδιάκριτος ἐξέπνευσεν εἰς τὸ οὖς της, ὡς στεναγμὸς μύχιος διαφεύγων ἐν μέσῳ βαθείας συγκινήσεως. Ὁ ἄγνωστος ἦτον ἐκεῖ, τρέμων πλησίον αὐτῆς, παρατηρῶν αὐτὴν, διότι ἠσθάνθη ἐκείνη τὸ πῦρ τῶν βλεμμάτων του.

Ἡ Ἄννα ἔμεινεν ἀκίνητος, οὐδὲν δὲ σημεῖον ἐγρηγόρσεως παρεῖχεν εἰς τὸν νέον ἄνθρωπον, καὶ μόνον αἱ σινδόνες τῆς κλίνης ἐγνώρισαν τὸ μυστικὸν τῆς ταραχῆς, ἣν τοσοῦτον ἐκείνη προσεπάθει νὰ περιστείλλῃ. Τέλος ὁ ξένος ἠγέρθη ἀψοφητεὶ, καὶ μετά τινας στιγμὰς ἡ Ἄννα ἀναπνεύσασα ἐλευθέρως, ἐμάντευσεν ὅτι ἐκεῖνος εἶχε γίνει ἄφαντος. Ἔῤῥιψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Μαργαρίταν, ἀλλ' ἐκοιμᾶτο βαθέως.

Τὴν ἑπομένην νύκτα, πρὶν τὸ ὡρολόγιον σημάνῃ τὴν δωδεκάτην, ὁ ξένος εἰσῆλθε μὲ βήματα σιγαλὰ εἰς τὸ δωμάτιον· προυχώρησε πρὸς τὴν κοιμωμένην φρουρὸν, καὶ ἡ Ἄννα παρετήρησεν ὅτι ἔλαβε τὸ σινικὸν κυμβίον της, καὶ ἔχυσεν ἐντὸς αὐτοῦ σταγόνας τινας διαχρύσου ῥευστοῦ, ὅπερ εἶχεν ἐντὸς φιάλης. Ταὐτοχρόνως ἡ Μαργαρίτα ἐξύπνησεν, ἀλλ' ὁ ἄγνωστος εἶχε κρυβῆ ὄπισθεν τῶν αὐλαιῶν. Ἡ Μαργαρίτα κατέπιε διὰ μιᾶς τὸ πλῆρες κυμβίον της, ἀνέλαβε τὸ ἐπὶ τῶν γονάτων της πεσὸν βιβλίον, ἀλλὰ στιγμάς τινας ὕστερον ὁ ῥογχασμὸς αὐτῆς ἐνεψύχωσε τὴν νεάνιδα.

Ἤδη ὁ ἄγνωστος ἦτο πλησίον τῆς κλίνης τῆς Ἄννης ἥτις ἐκτείνασα ἐν ὥρᾳ τρόμου τὴν χεῖρα της ἔξω τῆς κλίνης, δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ τὴν ἀποσύρῃ, ἡ δὲ λυχνία ἐφώτιζε ζωηρῶς τὸν γυμνὸν καὶ κρινόλευκον βραχίονά της. Ὁ ἄγνωστος ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ βυθισμένος εἰς σιωπηλὴν ἔκστασιν, ἡ δὲ Ἄννα βαθέως τεταραγμένη περιέμενεν ἐναγωνίως τὸ τέλος τῆς παραδόξου ταύτης σκηνῆς. Αἴφνης χεὶρ της δειλὴ περιέβαλε τοὺς δακτύλους της· ἐκείνη ἐφρικίασεν ἀκουσίως, ἀλλ' ὁ ξένος συγκεκινημένος ὢν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ ἂν ἡ χεὶρ τῆς νέας κόρης ἢ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἔτρεμε. Μετ' οὐ πολὺ ἔκαμεν ἓν βῆμα πρὸς τὰ ὄπισθεν καὶ ἀπεσύρθη, ὡς ἄνθρωπος σκοτοδινιῶν· ἅμα δὲ ἔφυγεν ἡ κόρη ἀνεκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης της καὶ ἔθηκε τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν της, ἥτις ἔπαλλε μετὰ σφοδρότητος.

Ἡ ἡμέρα τέλος ἐπῆλθε, καὶ περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ταχυδρομικὸν ὄχημα εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἐξ αὐτοῦ κατέβη ὁ ναύαρχος Δορσὲτ, ὁ πατὴρ τοῦ Οὐΐλιαμ. Ἀπὸ ἑνὸς ἤδη μηνὸς ἐπεριμένετο ὁ εὐγενὴς λόρδος, ἵνα πανηγυρίσῃ τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ του μετὰ τῆς πλουσίας κληρονόμου Μωβερνῆ. Τὰ πάντα λοιπὸν ἦσαν ἕτοιμα διὰ τὴν

τελετὴν, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἔμελλον νὰ πορευθῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ νέος ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ εἰδοποίησε τὸν θαλαμηπόλον του νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ λίαν πρωΐ· εἶτα κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐκλειδώθη εἰς τὸ δωμάτιόν του. Τὴν πρωΐαν ὁ ὑπηρέτης ἐκτύπησε τὴν θύραν τοῦ θαλάμου του, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν τῷ ἀπεκρίθη, ἐκτύπησεν ἐκ δευτέρου ἐπανειλημμένως, ἀλλ' οὐδεμία ἀπάντησις τῷ ἐδόθη. Ἔσπευσεν ὅθεν ν' ἀναγγείλῃ τοῦτο εἰς τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ, οἵτινες ἐξεβίασαν τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθον· ἡ κλίνη ἦτο κενὴ, ὁ δὲ Οὐΐλιαμ ἔλειπεν ἀπὸ τὸ δωμάτιόν του· ποῦ ἦτο λοιπὸν; Ὅλαι αἱ ὑποθέσεις ἐγίνοντο περὶ τούτου, ἡ δὲ ἡμέρα παρῆλθε χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ τις.

Ἐνῷ τὸν ἐζήτουν εἰσέτι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους διὰ τῶν λαμπάδων, ἡ Ἄννα μένουσα εἰς τὸ δωμάτιόν τις καὶ καθημένη πλησίον τῆς ἑστίας, ὑπετονθόριζεν ἕνα τῶν μελαγχολικῶν ἤχων τοῦ Μοζάρτου. Βεβαίως δὲν ἀνησύχει αὐτὴν ἡ ἀπουσία τοῦ Οὐΐλιαμ, ἀλλ' ἐσυλλογίζετο ὅτι δὲν εἶχεν ἰδῆ τὴν προηγουμένην νύκτα τὸν σιωπηλὸν ἄγνωστον. Βεβαρημένη λοιπὸν ἐκ κοπώσεως, καταβεβλημένη ὑπὸ τῆς ἀγρυπνίας κατεκλίνθη ἐνωρὶς, καὶ τὸ πρῶτον ἤδη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐγεύθη τὴν νύκτα ταύτην τῆς ἀναπαύσεως ἐκείνης, ἣν ἐστερεῖτο τὴν ἡμέραν.

Τὴν ἑνδεκάτην ἐν τούτοις ὥραν ὁ ἄγνωστος εἰσῆλθεν ἄνευ κρότου εἰς τὸν θάλαμον. Προυχώρησε μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸς τὴν λυχνίαν, ἠλάττωσε τὴν λάμψιν αὐτῆς καὶ ἔπειτα ἦλθε πλησίον τῆς κλίνης τῆς Ἄννης. Ἔῤῥιψε πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν μαύρην κόμην του, ἐσαύρωσε τὰς χεῖρας του ἐπὶ τοῦ στήθους του, καὶ ἡ ὡραιότης καὶ μελαγχολία του τῇ ὑπενθύμισε τὸν πεπτωκότα ἄγγελον τοῦ τυφλοῦ Μίλτωνος.

Μετὰ μακρὰν ἔκστασιν ὁ ξένος ἐξέφερεν ὑπόκωφον γογγυσμὸν, ἔσφιγξε τὸ μέτωπον μὲ τὰς χεῖρας του καὶ ἐφάνη παλαίων πρὸς ἑαυτόν. Τέλος ὅμως ἔκλινε τὴν κεφαλήν του πρὸς τὴν Ἄνναν καὶ τὰ χείλη του ἐψιθύρισαν ἐγγὺς τῶν χειλέων της. Ἡ Ἄννα, τὸν ἐμιμήθη, ἀλλὰ τότε ὁ ἄγνωστος ἐφρικίασε καθ' ὅλον του τὸ σῶμα, καὶ ὡς οἰνοβαρὴς ἔπεσεν ἐπὶ τῶν γονάτων του. Εἶχεν ἐξυπνήσει ἡ Ἄννα ἢ ἀπήντησεν εἰς ἓν τῶν φαντασμάτων ἐκείνων, ἅτινα ἐπισκέπτονται τὰς παρθένους κοιμωμένας; Ἡ ἀμφιβολία αὕτη ὑπῆρξεν ὀλιγοχρόνιος, διότι ἐρύθημα αἰδοῦς ἐχρωμάτισεν ἐντὸς μικροῦ τὰς παρειάς της, καὶ ἐφανέρωσεν ὅτι δὲν ἐκοιμᾶτο πλέον.

Ὁ ξένος ἔκαμε σημεῖον ἐκπλήξεως καὶ ἐπρόφερε μὲ φωνὴν ἀσθενεστάτην.— Ἄννα!

Εἰς τὴν γλυκεῖαν ταύτην καὶ τρυφερὰν φωνὴν, ἣν κατὰ πρῶτον ἤκουσεν ἡ δεσποσύνη Μωβερνῆ, ἐφρικίασε καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέλη.

— Ἄννα! Ἐπανέλαβεν ὁ ἄγνωστος μετὰ πλείονος τρυφερότητος.

Ἡ νέα κόρη ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς ἔκλεισεν αὖθις ἀμέσως.

— Α! ὁμιλήσατε! ἂς πλήξῃ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς σας τὴν ἀκοήν μου, θὰ ἦναι αὕτη καθαρὰ, ὡς ἡ πνοή σας, ὡς τὸ βλέμμα σας. Στρέψατε πρὸς ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς σας, οὓς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἔβλεπον κεκλεισμένους. Ἄφετέ με νὰ σφίγξω ἀκόμη τὴν χεῖρα ταύτην, ἣν ἅπαξ μόνον ἤγγισα.

— Ὄχι! ἀνέκραξεν ἡ νέα κόρη μ' ἐσβεσμένην φωνὴν, μὲ ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους· φύγετε, φύγετε, ἡ γυνὴ αὕτη θὰ σᾶς ἀκούσῃ.

Μὴ φοβῆσθε τίποτε, φιλτάτη μου, δὲν θὰ ἐξυπνήσῃ. Ἔχυσα ὄπιον εἰς τὸ ποτόν της καὶ θὰ κοιμηθῇ μέχρι τῆς πρωΐας. Τὴν ὥραν ταύτην ἡ οἰκία εἶναι μονήρης· ἠκούσατε μακρόθεν τὸν ἦχον τῆς σάλπιγκος; προσκαλοῦν τὸν Οὐΐλιαμ· ἀλλὰ πρὶν ἐπανέλθῃ μᾶς μένει καιρὸς νὰ σᾶς ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου.

— Ὄχι, ὄχι φύγετε! ἐψιθύρισεν ἡ νέα κόρη.

— Νὰ φύγω ὑπέλαβεν ὁ ἄγνωστος, νὰ φύγω, ἐνῷ δύνασθε νὰ μὲ ἀκούσητε! Α! δὲν γνωρίζετε εἰς πόσους κινδύνους ἐξετέθην διὰ νὰ ἔρχωμαι νὰ σᾶς βλέπω ἑκάστην νύκτα. Δὲν γνωρίζετε τὰς παγίδας, ἃς μοὶ ἔστηνον. Ποτὲ δὲν ἐπάτησα τὸ δωμάτιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον μοὶ φαίνεται καῖον ὑπὸ τοὺς πόδας μου, χωρὶς νὰ μὴ φοβῶμαι ὅτι διὰ τελευταίαν φορὰν εἰσῆλθον ἐν αὐτῷ.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἠγέρθη ἡ παρθένος καὶ ἐπακούμβησεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου. Παρετήρησε τὸν ἄγνωστον καὶ τῆς ἐφάνη ὑπέρ ποτε ὡραῖος καὶ κατηφής. Τῷ ἔτεινε δὲ τὴν χεῖρα ἣν ἐκάλυψεν ἐκεῖνος ὑπὸ φιλημάτων ἀπείρων, ἐνῷ ἡ Ἄννα τὸν ἠρώτα.— Διατὶ τὸ μυστήριον τοῦτο; Δὲν δύνασθε νὰ παρουσιασθῆτε εἰς Βρίδελβαλ; ἔλθετε αὔριον, ἀπευθύνθητε εἰς τὸν πατέρα μου ...

Ὁ ξένος ἀφήσας τὴν χεῖρα τῆς κόρης νὰ πέσῃ, ἀνέκραξεν ὠχριῶν.— Εἶναι ἀδύνατον.

— Καὶ διατί; εἶπεν ἡ νέα κόρη μετ' ἀνησυχίας.

— Εἶναι ἀδύνατον, Ἄννα!

Ὁ ἄγνωστος ἐφαίνετο ὑπὸ σφοδρᾶς ταραχῆς κατεχόμενος, διότι ἐπεριπάτει μεγάλοις βήμασιν ἐν τῷ δωματίῳ.

— Εἶσθε πτωχὸς ἴσως; εἶπεν ἡ Ἄννα μὲ φωνὴν συγκεκινημένην.

— Θεέ μου! Θεέ μου! ὑποφέρω σκληρῶς, εἶπεν ὁ ἄγνωστος καθ' ἑαυτὸν ὁμιλῶν.

— Ἔλθετε πλησίον, εἶπεν ἡ Ἄννα, πλησιάσατε νὰ σᾶς ὁμιλήσω. Δὲν εἶσθε πλούσιος; . . Ὦ, ἀδιάφορον! εἶμαι ἐγώ! Ζητήσατε τὴν χεῖρά μου ἀπὸ τὸν πατέρα μου καὶ δὲν θὰ σᾶς τὴν ἀρνηθῇ, διότι θὰ τῷ εἴπω ὅτι σᾶς ἀγαπῶ.

— Ἀδύνατον, Ἄννα, ἀνέκραξεν ὁ νέος μετ' ἀπελπισίας, ἀλλὰ μὴ μὲ ἐρωτήσητε τί μὲ ἐμποδίζει νὰ πράξω τοῦτο. Δὲν εἶναι ἡ πτωχία, διότι εἶμαι πλούσιος, πολὺ πλούσιος ἴσως, δὲν εἶναι ἡ καταγωγὴ διότι εἶμαι εὐγενής, καὶ ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ἴδω τὸν πατέρα σας.

Ἡ Ἄννα σιωπῶσα ἔκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ στῆθός της καὶ δάκρυα ἐκάλυψαν τὸ πρόσωπόν της.

— Θεέ μου! εἶπε, λοιπὸν τί ἄνθρωπος εἶσθε; Πόθεν ἤλθετε ἐδῶ; τί μὲ θέλετε; ἄγγελος εἶσθε ἢ δαίμων; Σᾶς ἐνεπιστεύθην ἀνοήτως τὴν καρδίαν μου, διατὶ λοιπὸν τὴν ἀποποιεῖσθε ἤδη;

Ἐκ τῶν λόγων τούτων ὁ ἄγνωστος συγκινηθεὶς, ἐπλησίασεν εἰς τὸ προσκεφάλαιον τῆς κλίνης καὶ εἶπε.

— Κλαίετε; καὶ εἶμαι ἐγὼ ἡ αἰτία τῆς λύπης σας; Ἄ! ἂν ἐτόλμων . . . ἂν μὲ ἠγαπᾶτε ὡς σᾶς ἀγαπῶ, ἂν ἠθέλατε νὰ μὲ ἀκούσητε . . . Ἡ νύξ εἶναι σκοτεινὴ, γνωρίζω καλῶς τὰς ὁδοὺς καὶ πρὶν ἐξημερώσῃ θὰ εἴμεθα μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Ὦ! μὴ μὲ ἀποστρέφεσθε, μὴ μὲ ἀποκρούετε, διότι θὰ μὲ φέρετε οὕτως εἰς τὸν τάφον. Ὑμᾶς μόνον ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ ἠγάπησα, καὶ σεῖς μόνη μὲ ἠγαπήσατε! Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω ἄνευ ὑμῶν. Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς βλέπω ἑκάστην ἡμέραν, ἑκάστην ὥραν, ν' ἀναπνέω τὸν ἀέρα, ὃν σεῖς ἀναπνέετε· οὐδεμίαν ἄλλην εὐδαιμονίαν ἐπιθυμῶ εἰμὴ τὴν ἐδικήν σας εὐδαιμονίαν· θὰ σᾶς ὑπηρετῶ τρέμων ὡς ὁ ἰνδὸς δοῦλός σας. Ἐν μειδίαμα τῶν χειλέων σας διασκεδάζει ὅλας τὰς θλίψεις μου, καὶ εἰς ἀσπασμός σας μοὶ ἀποδίδει τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀγγέλων.

Ἐνῷ ταῦτα ἔλεγεν ὁ ἄγνωστος, ἡ δὲ νέα κόρη τὸν ἤκουε μετ' ἀφάτου ἡδονῆς, κτύπος ἐλαφρὸς ἠκούσθη.

Τρεῖς ἄνθρωποι εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον χωρὶς ἡ δεσποσύνη Μωδερνὴ νὰ ἴδῃ πόθεν εἰσήχθησαν, διότι ἡ θύρα καὶ τὰ παράθυρα ἦσαν καλῶς κεκλεισμένα. Ὁ ἱματισμὸς αὐτῶν, καίτοι ἀτιμέλητος, οὔτε κομψότητος ὅμως οὔτε χάριτος ἐστερεῖτο. Ὁ εἷς τούτων κρατῶν ἀγγεῖον πλῆρες ἐπροχώρησε πρὸς τὴν παστάδα.

— Ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ μέλλοντος γάμου σου, εἶπε κενῶν τὸ ποτήριόν του. Μὰ τὴν ἀλήθειαν καλῶς διέρχεσαι τὸν καιρόν σου, διότι ἡ μικρὰ εἶναι ὡραία.

Ἡ Ἄννα ἔκπληκτος ἐκρύβη ὄπισθεν τοῦ ἐραστοῦ της, οὗτος δὲ ἰδὼν τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας μετέβαλλε χρῶμα, καὶ ἐνῷ διὰ τῆς μιᾶς τῶν χειρῶν του ἐξέσχιζε τὸ πρόσωπόν του, διὰ τῆς ἑτέρας ἔσφιγγε σπασμωδικῶς τὸ ἐγχειρίδιόν του, χωρὶς νὰ αἰσθάνηται ὅτι ἡ αἰχμὴ αὐτοῦ ὀλίγον ἔλειπε νὰ τὸν διατρυπήσῃ.

— Ἀ! εἴσθε σεῖς, κύριε, εἶπε μὲ φωνὴν ἠχηρὰν καὶ προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ, ἔρχεσθε νὰ μὲ εἰδοποιήσητε ἀναμφιβόλως; εὐχαριστῶ, ἀμέσως ἔρχομαι!

— Εὖγε, σὶρ Ἰωάννη, ἀνέκραξε μετὰ φαιδρότητος εἷς τῶν ξένων. Ἐννοῶ τόρα διατί ἀπηγάγομεν χθὲς, ἐναντίων τῶν ἐξεών μας, τὸν Ἡρακλῆ ἐκεῖνον ἀπὸ τὸ ναυαρχεῖον, ὅστις ὑπερασπιζόμενος ἑαυτὸν ὀλίγου δεῖν μὲ κατέτρωγε· δὲν ἦτο ἀντίζηλός σας;

— Ἀναμφιβόλως, ἐψιθύρισεν ὁ σὶρ Ἰωάννης μετ' ἀγωνίας· ἀλλ' ἤδη καιρὸς εἶναι ν' ἀναχωρήσητε.

— Ν' ἀναχωρήσωμεν; εἶπε τρίτος τις, ναὶ, ἐνθυμηθῆτε ὅμως ὅτι δὲν ἤλθατε ἐδὼ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὁμιλῆτε μόνον γλυκὰ, ἀλλά . . .

— Σιωπὴ, ἀνέκραξεν ὁ σὶρ Ἰωάννης μὲ φωνὴν κεραυνώδη, θέτων συγχρόνως τὴν χεῖρα του ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λαλήσαντος· μὴ εἴπῃς λέξιν περὶ τῆς ζωῆς μας!

Ἡ Ἄννα ἐθεώρει τὴν σκηνὴν ταύτην μετὰ τρόμου· ἐνῷ δὲ ὁ σὶρ Ἰωάννης κατέπνιγε τὴν φωνὴν τοῦ συντρόφου του, ἐκεῖνος ἰδὼν ἐπὶ τῆς τραπέζης διάφορα πολύτιμα πράγματα ἀνέκραξε·

— Βλέπω, ἀγαπητέ μου φίλε, ὅτι οἱ ποιηταὶ ἔχουσι δίκαιον, ὁ ἔρως εἶναι τυφλός· ἐγὼ ὅμως ἐπειδὴ Θεία χάριτι δὲν εἶμαι ἐρωτόληπτος, βλέπω καλῶς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν συνήθροισε τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀντικείμενα ἐκεῖνα καὶ ἡτοιμάζετο ὅπως τὰ ἁρπάσῃ· ἀλλ' ὁ σὶρ Ἰωάννης, τρέξας πρὸς αὐτὸν·

— Ἄθλιε, ἐνέκραξεν, ἀφαιρῶν ἀπὸ τὸν κλέπτην τὰ λάφυρά του, μὴ ἐβαρύνθης τὴν ζωήν;

— Ἂν δὲν ἤμεθα παλαιοὶ φίλοι, ἂν δὲν ἐζῶμεν πρὸ δεκαετίας ὁμοῦ, θὰ ἐδυσαρεστούμην, διότι ἡ νὺξ ἦτο κακίστη, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τοῦ ὁποίου ἀφῄρεσε τὰ πράγματα. Ἓν μόνον γραμμάτιον εὗρον, ἐξηκολούθησε, παρὰ τῇ δεσποσύνῃ Μωδερνῇ πέντε λιρῶν, τὸ ὁποῖον ἄφησα, μὴ ἀγαπῶν τὰ νομίσματα.

Ὁ σὶρ Ἰωάννης, ὅστις ἤθελε προσφέρει ὅλον τὸ αἷμα του, ἐὰν ἐδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκμυζήρευσιν ταύτην, ἔμεινεν ἔκπληκτος καὶ ἄφησε νὰ πέσῃ τὸ ἐγχειρίδιόν του, οἱ δὲ φίλοι του ὠφεληθέντες ἐκ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ ταύτης, ἀφῄρεσαν τὰ πολύτιμα πράγματα ὅσα ἐν τῷ δωματίῳ ὑπῆρχον. Ὁ εἷς αὐτῶν προχωρήσας ἔπειτα πρὸς τὴν ἑστίαν, ἤγειρε τὸ ἐπικαλυμμα καὶ πιέσας ἐλατήριόν τι κρυπτόμενον εἰς τὸν τοῖχον, ἐξῆλθε δι' ὀπῆς τινος ἀνοιχθείσης, ἡ δὲ Ἄννα εἶδεν ἀλληλοδιαδόχως δι αὐτῆς πάντας ἐξελθόντας.

Γονυπετοῦσα ἐπὶ τῆς κλίνης της ἔκρυψε τὸ πρόσωπον μεταξὺ τῶν χειρῶν της, στιγμαὶ δέ τινες παρῆλθον χωρὶς ὁ σὶρ Ἰωάννης νὰ τολμήσῃ νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλήν. Τέλος χωρὶς νὰ παραιτήσῃ τὴν θέσιν, ἐν ᾗ τὸν προσήλουν ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ αἰσχύνη, ἐψιθύρισε βραδέως καὶ μὲ φωνὴν ἐξησθενημένην.

— Ζητῶ συγγνώμην, Ἄννα, δὲν ἔπρεπε νὰ σᾶς ἀγαπῶ, δὲν ἤμην ὅμως, φεῦ! κύριος ἑαυτοῦ. Πρὸ μικροῦ εἴπατε ὅτι μὲ συγχωρεῖτε, καὶ πλέον δὲν μὲ ἐπαναβλέπετε. Ἀησμονήσατέ με ὅθεν, ὡς λησμονεῖ τις ἓν ὄνειρον. Ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ μὲ μισήσητε, νὰ μὲ περιφρονήσητε, διότι εἶμαι ἔνοχος, τὸν ὁποῖον τὰ παίγνια κατέστρεψαν καὶ ἡ δικαιοσύνη καταδιώκει, καὶ ὅστις ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς δαπάνας βίου ἐκδεδιωγμένου κατέφυγε καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔγκλημα . . . . Καὶ ὅμως ἀφότου σᾶς εἶδον ἔγεινα καλλίτερος. Προσεπάθησα νὰ ἐξέλθω τοῦ βαράθρου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐνέπεσα, ὑπεσχέθην νὰ ἐπανορθώσω τὰ σφάλματά μου, καὶ ἐνόμισα ὅτι διὰ τοῦ ἔρωτός σας ἠδυνάμην νὰ ἐξαγνισθῶ.

Λυγμοὶ κατέπνιξαν τὴν φωνήν του, ἡ δὲ Ἄννα συνεθρήνει μετ' αὐτοῦ.

— Κατησχύνθην ἐνώπιον ὑμῶν, προσέθηκεν· ὁ νέος μὲ τόνον πλήρη ὀδύνης, ἀλλ' ἀναχωρῶ . . . φεύγω ἐξ Ἀγγλίας καὶ πηγαίνω νὰ ἀποθάνω πτωχὸς καὶ τίμιος εἰς ἄγνωστον τινα γωνίαν . . . Ὑπῆρξα ἔνοχος, ἀλλὰ πιστεύσατέ με . . . ἡ τιμωρία μὲ παρακολουθεῖ.

Ἡ Ἄννα ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔμεινεν ἀκίνητος· ὁ ξένος ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης πᾶν ὅ,τι ἄλλο εἶχεν ὑπεξαιρέσει ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς νεάνιδος, τὰς χειρίδας, τὸ ῥινόμακτρον, τὸ κάτοπτρον καὶ τέλος τὸ εἰκόνιον, ὅπερ εἶχε χάσει ὁ Οὐίλιαμ. Μετὰ δὲ τὴν θυσίαν ταύτην ἐξηκολούθησεν·

— Οὐδὲν πρέπει νὰ κρατῶ ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς ὑμᾶς πραγμάτων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ αὐξάνωσι καθ' ἑκάστην τὴν θλίψιν μου· χαίρετε, κυρία· ἀναχωρῶ χωρὶς νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν λόγον τινα, ἀποχαιρετισμοῦ ἔνδειξιν, βλέμμα τέλος ἐπιεικείας, διότι εἶμαι ἀνάξιος καὶ τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σας ν' ἀποσπασθῶ. Καὶ ὅμως διὰ νὰ περιμένω ἡσύχως τὸν θάνατον πρέπει νὰ ἔχω βεβαιότητα ὅτι μὲ ἐσυγχωρήσατε.

Ἡ Ἄννα καθ' ὅλην τὴν σκηνὴν ταύτην ἔμενεν ἀκίνητος, ὅτε δὲ μετ' ὀλίγων στιγμῶν ματαίαν προσδοκίαν ἀπεσύρθη ὁ σὶρ Ἰωάννης βραδέως καὶ ἐγένετο ἄφαντος διὰ τῆς αὐτῆς ὀπῆς, δι' ἧς εἶχον ἐξέλθει προηγουμένως καὶ οἱ σύντροφοί του, συνελθοῦσα εἰς ἑαυτὴν, ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπόν της καὶ ἐθεώρησε πέριξ αὐτῆς· ἰδοῦσα δὲ ὅτι εἶναι μόνη.

— Σὶρ Ἰωάννη! ἀνέκραξε μὲ φωνὴν ἱκετευτικήν . . . Σὶρ Ἰωάννη, ἐπανέλαβε μετ' ἀγωνίας.

Τὰ πάντα ἔμενον σιωπηλὰ κύκλῳ της· καταβᾶσα κότε τῆς κλίνης ἔλαβε τὸ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐραστοῦ της πεσὸν ἐγχειρίδιον, καὶ ἀφοῦ τὸ ἔφερεν εἰς τὰς χείλη της, ἤνοιξε κατόπιν τὸ στῆθος της καὶ τὸ ἐνέπηξεν εἰς αὐτό.

Ὅτε ἐξημέρωσεν ὁ Κ. Μωδερνῆ, τὸν ὁποῖον ἡ μυστηριώδης ἐξαφάνισις τοῦ Οὐίλιαμ ἐτάρασσε, ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς θυγατρός του. Ἔντρομος γενόμενος ἐκ τῆς σιγῆς ἥτις ἐβασίλευεν ἐν τῷ δωματίῳ, προσεκάλεσε τοὺς ὑπηρέτας του καὶ διέῤῥηξε τὴν θύραν. Εἰς τὸ ἀμυδρὸν τότε τῆς λυχνίας φῶς διέκρινε τὴν Μαργαρίταν κοιμωμένην εἰσέτι καὶ τὴν Ἄνναν ἐκτάδην κειμένην. Ἡ κλίνη καὶ αἱ αὐλαῖαι αὐτῆς ἦσαν καθημαγμέναι, ἐγχειρίδιον δὲ ὑγρὸν εἰσέτι ἔκειτο πλησίον τοῦ πτώματος.

Ὁ ἀτυχὴς πατὴρ τῆς Ἄννης προεκήρυξεν ὅτι προσφέρει ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὸν ἀνακαλύψοντα τὸν φονέα τῆς θυγατρός του, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ ἔρευναι ἀπέβησαν ἄκαρποι. Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς φονικῆς σκηνῆς, ἡ οἰκογένεια παρήτησε τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην διαμονήν, καὶ μέχρι τῆς σήμερον δεικνύεται εἰς τὸν διερχόμενον ἀπὸ Δεβονσὶρ περιηγητὴν πύργος ἀκατοίκητος, ὃν οἱ ἐγχώριοι καλοῦσιν *οἰκίαν τοῦ διαβόλου*.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΑΗΔΩΝ ΚΑΙ ΟΝΟΣ.

Ὁ Κύρ ὄνος μας μιὰ ἡμέρα
Βουτημένος μέσ' 'ς τὴ σκόνη
Πάγει, βρίσκει τὸ ἀηδόνι,
Καὶ καλὰ τὸ ἐρωτᾷ.

—

« — Δὲν μοῦ λὲς παρακαλῶ σε
» Ἕνα στρογγυλὸ λογάκι,
» Γιατ' ὁ κόσμος διαβολάκι
» Ἀπὸ 'μὲ σὲ προτιμᾷ;

—

» Δὲν εἶν' ἄδικο κ' οἱ δύο
» Ἐνῷ ψάλλομεν ἐξίσου,
» Τὴν φωνὴ πλὴν τὴν 'δική σου
» Νὰ νομίζουν πιὸ γλυκειά;

—

» Καὶ ἐνῷ, ἂς μὴν τὸ κρύψω,
» Μὴ σοῦ κακοφαίνετ' ὅμως,
» Ἡ δική μου εἶν' συντόμως
» Κἄπως πλέον τεχνικιά.

—

» Ὅταν σὺ 'ς τὰ δάση ψάλλῃς
» Μαγευμένοι ὅλοι τρέχουν,
» 'Σ τὸ τραγοῦδί σου προσέχουν
» Τὸ θαυμάζουν τ' ἀγαποῦν.

—

» Πλὴν ἐγὼ, κακὴ μου μοῖρα,
» Ἅμα βγάλω τὴ φωνή μου,
» Κινδυνεύει ἡ ζωή μου,
» Μὲ ὑβρίζουν μὲ κτυποῦν.

—

» Τί ἀχάριστοι ποῦ εἶναι!
» Πλὴν τὸ αἴτιον ἂν ξεύρῃς,
» Κάμε τρόπον νὰ μοῦ εὕρῃς
» Νὰ παινιοῦμαι καὶ ἐγώ.

—

» Ὦ! αὐτὸ ἂν μοῦ τὸ κάμῃς
» Ἀηδονάκι, σοῦ ὀμνύω
» Πῶς τὸ στόμα δὲν θὰ κλείω
» Διὰ νὰ σὲ εὐλογῶ. »

—

Τὸ ταλαίπωρο τ' ἀηδόνι
Ξεκαρδίστηκε μὲ τόνον
Ὅταν ἤκουσε τὸν ὄνον
Τέτοιαν χάρι νὰ ζητᾷ.

—

« Αἴ! Κὺρ ὄνε μου, τὸν λέγει,
» Μάθε ὅτι ἡ φωνή σου
» Καὶ ἡ τέχνη ἡ 'δική σου
» Θέλ' ἀνάλογα αὐτιά.

ΛΕΩΝ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑΣ.

ΠΑΡΑ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις αἱ σωματικαὶ ἀλγηδόνες ἦσαν φοβερώτεραι καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου, καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν εἰς τοὺς Λατίνους συγγραφεῖς συχνὰς αὐτοκτονίας γινομένας ἕνεκεν ἀσθενειῶν, ὡς παραδείγματος χάριν εἰς τὸν Κορνήλιον Νέποτα τὴν αὐτοχειρίαν τοῦ Πομπονίου τοῦ Ἀττικοῦ, εἰς τὸν Σενέκαν τὴν τοῦ Τουλλίου Μαρκελλίνου καὶ εἰς τὸν Πλίνιον τὴν τοῦ Κοραλλίου Ῥούφου.

Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι ὅσοι ἀπεφάσιζον ν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς ζωῆς συνεκάλουν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ ἐξέθετον αὐτοῖς τοὺς λόγους δι' οὓς κατήντων εἰς τοιαύτην ἀπόγνωσιν, πολλάκις μάλιστα ὄχι μόνον τοὺς συγγενεῖς ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν λαὸν ἐποίουν κοινωνοὺς καὶ κριτὰς τῆς ἀποφάσεώς των ταύτης. Εἴς τινας πόλεις προσέτι αἱ αὐτοκτονίαι ἐξετελοῦντο μετὰ προηγουμένην ἐπὶ τούτῳ ἔγκρισιν τῶν ἀρχῶν.

Ἐπὶ τῶν πρώτων Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων αἱ αὐτοχειρίαι κατήντησαν λίαν συνεχεῖς ἕνεκα τῆς ἀφορήτου τυραννίας τῶν ἀρχόντων. «Ὁ φόβος τοῦ δημίου, λέγει ὁ Τάκιτος, ἐπολλαπλασίασε τοὺς ἑκουσίους θανάτους· ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ μὲν καταδικαζόμενοι εἰς θάνατον ἀπεγυμνοῦντο τῆς περιουσίας των καὶ δὲν ἠξιοῦντο οὐδὲ ταφῆς, οἱ δ' ἐκτελοῦντες ἰδιοχείρως τὴν ἑαυτῶν καταδίκην καὶ τὴν περιουσίαν των διέθετον κατὰ βούλησιν καὶ ἐκηδεύοντο πρεπόντως, ἀνταμειβόμενοι, φαίνεται, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν ἀποφάσει.»

Ἦλθε δὲ καιρὸς καθ' ὃν αἱ αὐτοχειρίαι κατήντησαν οὕτως εἰπεῖν ἐπιδημικαί. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει εἰς τὸ πρῶτον τῆς περὶ ψυχῆς πραγματείας βιβλίον του ὅτι αἱ Μιλήσιαι παρθένοι ἀπεφάσισάν ποτε ἐξ ἀπροόπτου καὶ ἄνευ γνωστῆς αἰτίας νὰ θανατωθῶσι, καὶ πλεῖσται τούτων ἀπηγχονίσθησαν. Οἱ δὲ Μιλήσιοι βλέποντες ὅτι αἱ αὐτοχειρίαι ἐξηκολούθουν καθ' ἑκάστην συνεχέστεραι καὶ μὴ εὑρόντες ἄλλην θεραπείαν, ἐψήφισαν ὅτι, «ὅσαι παρθένοι εὑρεθῶσιν ἀπηγχονισμέναι νὰ καταβιβάζωνται ἀπὸ τῆς ἀγχόνης καὶ νὰ περιάγωνται γυμναὶ ἀνὰ τὴν πόλιν.»

Ἀμέσως μετὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο αἱ αὐτοχειρίαι ἔπαυσαν καὶ ἡ αἰδὼ ἀνεδείχθη ἀνωτέρα τοιαύτης ἀνιάτου ἀσθενείας.

Ὁ Γίβων λέγει περὶ τῶν πρώτων χριστιανῶν ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τοσοῦτον φανατισμὸν ἔφθασαν, ὥστε ἀπεστρέφοντο τὴν ζωὴν καὶ ἐπεθύμουν περιπαθῶς νὰ ὑποστῶσι τὸν διὰ τοῦ μαρτυρίου θάνατον, ἐλπίζοντες ν' ἀπολαύσωσι τὴν ἀθανασίαν. Τοιαύτην ἀπόφασιν ἔχοντες ἐξύβριζον ἐνίοτε τοὺς εἰδωλολάτρας ἐνῷ ἐτέλουν τὰ τῆς θρησκείας των καὶ ἐντὸς καὶ αὐτῶν τῶν ναῶντων ἐπιζητοῦντες οὕτω νὰ προκαλέσωσι τὴν ἐκδίκησίν των· ἄλλοι δὲ κατήγγελλον αὐτοὶ ἑαυτοὺς εἰς τοὺς δικαστὰς καὶ ἐπεκαλοῦντο θαῤῥαλέως τὸν διὰ βασάνων θάνατον, καὶ ἄλλοι τέλος συνελάμβανον καθ' ὁδὸν τοὺς ὁδοιπόρους καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ τοὺς βασανίσωσι καὶ νὰ τοὺς φονεύσωσιν, ὑποσχόμενοι γενναίας ἀμοιβὰς ἀντὶ τούτου καὶ πολλὰς ἐπιφέροντες ἀπειλὰς ὁσάκις οἱ ὁδοιπόροι ἠρνοῦντο νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν ἀλλόκοτον ταύτην ἐπιθυμίαν των. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἀπέβαινον ἀτελέσφορα ὅλα ταῦτα τὰ μηχανεύματα ἢ δὲν τοῖς παρείχετο πρόσφορος ἄλλη εὐκαιρία, ἐκρημνίζοντο ἀπὸ ὑψηλοῦ βράχου ἐν ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν φίλων αὐτῶν. Τοιοῦτοι δὲ κρημνοὶ ἀναφέρονται πάμπολλοι, καταστάντες περίφημοι ἕνεκεν τῶν πολλῶν ἐκεῖθεν αὐτοχειριασθέντων.

Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ Ἰουδαῖοι, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως καταδιωκόμενοι, κατέφευγον συνεχῶς εἰς τὴν αὐτοχειρίαν. Οὕτω, ἐν παραδείγματι, πολιορκηθέντες ποτὲ στενῶς ἑξακόσιοι περίπου ἐξ αὐτῶν ἔν τινι πύργῳ, ἠγωνίσθησαν ἀνδρείως κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπελπισθέντες περὶ τῆς σωτηρίας των, ἐπροτίμησαν ν' ἀποθάνωσιν ἰδιοχείρως παρὰ νὰ φονευθῶσιν ὑπὸ ἀνθρώπων ἀπεριτμήτων, καὶ ἐπεφόρτισαν ἕνα ἐξ αὐτῶν τὸν ῥωμαλεώτερον νὰ τοὺς ἀποσφάξῃ διὰ τοῦ ξίφους του, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Κατὰ τὴν χρονικὴν δὲ ταύτην περίοδον βαρύταται ποιναὶ ἐπεβάλλοντο ὑπὸ τῶν νόμων κατὰ τῆς αὐτοχειρίας. Ἐν Γερμανίᾳ τὸ πτῶμα τοῦ αὐτοκτονηθέντος ἐξήγετο ἔξω τῆς οἰκίας του δι' ὀπῆς ἀνοιγομένης ἐπὶ τούτῳ κάτωθι τῆς θύρας, καὶ ἂν μὲν διὰ ξιφιδίου ἐφονεύετο, ἔστηνον παρὰ τὴν κεφαλήν του μικρὰν δοκὸν ἐφ' ἧς ἐνεπήγνυον τὸ ὅπλον δι' οὗ ἐθανατώθη, ἐὰν δ' ἀπεπνύγετο ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἔθαπτον αὐτὸν ἐντὸς τῆς ἄμμου παρὰ ὅταν ἡ εὐκολία καὶ ὁ κόρος τὴν συνοδεύει.:

τὰς ὄχθας ποταμοῦ ἢ θαλάσσης καὶ ἄλλοτε πάλιν τοὺς ἔκλειον ἐντὸς μεγάλων βαρελίων καὶ τοὺς παρέδιδον εἰς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἢ εἰς τὰ ῥεύματα τῶν ποταμῶν. Ἐν Σιβηρίᾳ δ' ἔθαπτον τοὺς αὐτόχειρας πρηνεῖς.

Περὶ δὲ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα ὁ Πάπας διὰ βούλλας ἐχαρακτήρισε τὴν αὐτοχειρίαν μανίας ἔργον καὶ ἐπέτρεψε νὰ θάπτωσι τοὺς αὐτόχειρας μετὰ τῆς συνήθους ἐπικηδείου πομπῆς. Ἀλλ' ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία, φρονίμως ποιοῦσα, ἀρνεῖται ἔτι καὶ σήμερον τὰς τιμὰς τῆς θανῆς εἰς τοὺς οὕτω οἰκτρῶς τὸν βίον παυσαμένους.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἡ αὐτοκτονία δὲν ἐθεωρεῖτο πρᾶγμα εὐάρεστον, τοὐναντίον μάλιστα ἐθεώρουν τὴν ζωὴν δῶρον πολύτιμον καὶ μετὰ δυσκολίας ἀπεχωρίζοντο αὐτῆς ἑκουσίως, διὰ τοῦτο βλέπομεν τὸν Αἴαντα (ἐν τῷ Σοφοκλεῖ) μετὰ βαθείας λύπης ἀποχαιρετῶντα τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, τὰ βουνὰ τῆς Ἀττικῆς, τὸν σαπφείρινον αὐτῆς οὐρανὸν καὶ τὴν μακρόθενφαινομένην πατρίδα του τὴν Σαλαμῖνα. Δὲν δυνάμεθαδὲ ν' ἀποδώσωμεν τὴν κατὰ τῆς αὐτοχειρίας ἀποστροφὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς δειλίαν, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Αἴας πᾶν ἄλλο ἢ δειλὸς ἦτο· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, ὑπὸ τὴν διαγελῶσαν φύσιν τῆς πατρίδος των ζῶντες, δὲν ἐθεώρουν ὡς οἱ Ἄγγλοι ἄχθος ἀφόρητον τὴν ζωὴν ὑπὸ τὸν μολίβδινον τῆς Ἀγγλίας οὐρανὸν, οὐδ' ἐκυριεύοντο ὑπὸ τοῦ *σπληνός*, ἀλλ' ὑπερηγάπον τὴν ζωὴν καὶ προθύμως μὲν ἐξέθετον αὐτὴν εἰς τοὺς πολεμικοὺς κυνδύνους, ὁσάκις ἡ πατρὶς τὸ ἀπῄτει, ἀνάξιον δὲ καὶ ἄνανδρον ἐθεώρουν νὰ τὴν θυσιάσωσιν ἀλλαχοῦ παρὰ εἰς τὸν βωμὸν τῆς φίλης πατρίδος.

Καὶ οἱ σημερινοὶ δὲ Ἕλληνες ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου δὲν εἶναι ὀλιγώτερον φρόνιμοι τῶν προγόνων των, διὰ τοῦτο καὶ βλέπομεν ὅτι, ἡ χώρα ἐν ᾗ συμβαίνουσι σπανιώτατα αὐτοχειρίαι εἶναι ἡ Ἑλλάς.

Ἡ αὐτοχειρία παρὰ τῆς Μωαμεθανοῖς εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ τούτου μία μόνη αὐτοχειρία ἐπίσημος ἀναφέρεται, ἑνὸς σουλτάνου, ὅστις ἡττηθεὶς καὶ συλληφθεὶς αἰχμάλωτος παρὰ τῶν Μογκόλων ἀπεσφάξατο διὰ ξυραφίου.

ΜΩΣΑΙΚΟΝ.

*** Πᾶσα ἡδονὴ ἀπέλυσε τὸ ὄνομα αὐτῆς

*** Προτιμᾷ τις πολλάκις καὶ νὰ κακολογῆται παρὰ νὰ μὴ ἀναφέρηται.

*** Ὁ Λαὸς ἐστὶ τυφλῶν πλῆθος καὶ ὅστις ἐγκαυχᾶται ἢ ἐπαίρεται εἰς τὰς ἐπιδοκιμασίας ἢ εἰς τοὺς ἐπαίνους του, θέλει νὰ φαίνεται τίμιος εἰς τοὺς μὴ ὁρῶντας αὐτόν.

*** Ὡραιότης ἄνευ χάριτος, εἶναι ἄγκιστρον χωρὶς δέλεαρ.

*** Ἡ ὡραιότης ὁμοιάζει συστατικήν τινα ἐπιστολήν, ἧς ὅμως ἡ πίστις δὲν εἶναι διαρκής.

*** Τὸ μόνον ἄνευ ἀκανθῶν ῥόδον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι ἡ φιλία.

*** Αἱ διαρκεῖς καὶ μακραὶ ἐλπίδες φθείρουσι τὴν χαράν, καθὼς αἱ μακραὶ ἀσθένειαι ἐκμηδενίζουσι τοὺς πόνους.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Πλουσιώτατός τις Ἄγγλλος ἀφῆκε κληρονομίαν εἰς τὴν δεσποσύνην Β . . . ἥτις σημειωτέον οὐδὲ τὸν ἐγνώριζε κἄν, περιουσίαν πολλῶν ἑκατομμυρίων.

Ἰδοὺ δὲ τί ἔλεγε τῆς διαθήκης τὸ κείμενον.

« Καθικετεύω τὴν δεσποσύνην Β. ὅπως δεχθῇ τὴν προσφερομένην αὐτῇ ὅλην μου περιουσίαν, ὡς ἐλάχιστον τεκμήριον τῶν ἀράτων συγκινήσεων ὅσας ἠσθάνθην ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη, φερμάζων εἰς τὴν θέαν τῆς ἀξιολατρεύτου ῥινός της. »

Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι ἡ εὐδαίμων αὕτη δεσποσύνη Β. . . . οὐδὲν ἄλλο διακριτικὸν ὡραιότητος ἔφερεν εἰμὴ τὴν ἀξιολάτρευτον αὐτὴν ῥῖνα, ἥτις ἐδύνατο νὰ διακριθῇ τῷ ὄντι μεταξὺ χιλίων, καὶ τῆς ὁποίας πολλὰ ἰχνογραφήματα κατὰ διαφόρους θέσεις εὑρέθησαν ἐπὶ τοῦ λευκώματος τοῦ ἐνθέρμου αὐτῆς ἐραστοῦ.

*** Ἡ πριγγιπέσα *Κόντι* θυγάτηρ τοῦ Λουδοβίκου XIV ἀπευθύνασα ἡμέραν τινὰ τὸν λόγον πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τοῦ Μαρόκου :

— Ὦ! τῷ εἶπε, πόσον εἶναι κακὴ ἡ πολυγαμία παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς.

— Κυρία ἀπεκρίθη οὗτος— Τὸ κακὸν τοῦτο θεραπεύει ἐντούτοις ἄλλο κακόν.

— Τὸ ποῖον ;

— Ἐπειδὴ εἰς πολλὰς μόλις συζύγους δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὰς ἀρετάς, ὅσας μία μόνη γυνὴ παρ' ὑμῖν συγκεντρώνει.

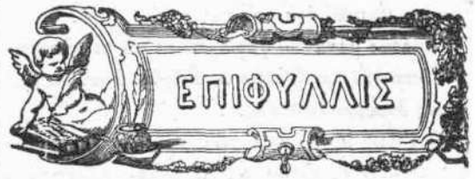

ΩΡΑΙΑΙ ἀναγνώστριαι, ἁβραὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κονιορτοῦ Χρυσαλλίδες! σᾶς κατεφόβισε, μικραί μου, τῆς παρελθούσης ἡ λεπτὴ, πλὴν ἀνόητος βροχὴ, καὶ τεθορυβημέναι, ὡς αἱ ἀνθοφόροι μέλισσαι ἐκρύβητε εἰς τοῦ χιονώδους βορρᾶ τὴν αὐθάδη ἐμφάνισιν.

Καὶ ἦταν ἔρημα τὰ τόσα ἐμπορικὰ ἐπὶ δύο τρεῖς ἡμέρας· καὶ ἔμενον ὀρφανὰ τὰ χίλια δύο στολίδια τῆς πλάνου *Λιζιὲ* καὶ τοῦ προβλεπτικοῦ *Μιλ-βὶλ*, οἵτινες ἐβλασφήμουν τὸν φίλον μου Μαυρομμάτην καὶ χιλιάκις ἔστειλαν *εἰς Ἐμὲ* καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Καζαμίαν του, διότι τὸ ἀλάνθαστον προγνωστικόν του δὲν προεῖδε τὴν αἰφνίδιον αὐτὴν μεταβολὴν καὶ ἀφῆκε νὰ ἐκθέσουν οἱ ἄνθρωποι ὀλίγον πρόωρα τοὺς ἐαρινούς των σουρμοὺς καὶ μόλις ὀλίγας *ματαιότητας* κατώρθωσαν νὰ πλανήσωσιν ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐπιδείξεως.

Χὶ, Χὶ! Τὰ ζαχαρόπλαστα τοῦ σοφοῦ Σόλωνος καὶ τὰ μελίπηκτα τοῦ Λουξεμβούργου ἀπεστερήθησαν ὡραίων καὶ φιλοστόργων κηδεμόνων ἕνεκα τοῦ καιροῦ — ὅστις ὅμως ἐχρησίμευσε τοὐλάχιστον ὡς παγωτὸν σωτήριον διά τινα πάλιν διαθρυλλούμενα κινήματα — καὶ μόνον ἀῤῥενωπαί τινες ῥῖνες, ὁλοπόρφυροι ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς συνάγχης, προσέφερον τὰ ὡραιότερα ἰχνογραφήματα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν καφενείων· ἔνθα συνεχῆ πταρνύσματα καὶ ὀλίγος βὴξ ἀνέλυεν εἰς ἀπεσταγμένον ὕδωρ θερμοκεφάλων τινὼν τοὺς πολιτικοὺς ἀτμούς.

Αἱ ῥομαντικαὶ στῆλαι τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐναπέμειναν καὶ πάλιν μὲ τὰς *πετροχελιδόνας* τοὺς ἐρημικοὺς αὐτοὺς καὶ μόνους ψάλτας τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς παρακμῆς των, διότι τινὲς τῶν ποιητῶν μας ἐμπνέονται μὲν ἐκεῖθεν πλὴν ψάλλουσι συνήθως τὰ λάχανα . . .

Τέλος παντοῦ ἐρημία, καὶ πανταχόθεν τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐφυγαδεύθησαν τὰ κοινωνικώτερα, ἀλλ' ἰδιότροπα πτηνά, τὰ ὁποῖα μόλις μετὰ ἕνα χειμῶνα τόσον δριμὺν, μόλις ἤρχισαν νὰ στήνωσι τὰς ἐρωτικὰς φωλεὰς των εἰς τὸ ὕπαιθρον μὲ τὸ τρυφερὸν αὐτὸ ἄσμα :

« . . .
Καὶ πάλιν ἐπανέρχεσαι μὲ ἀνθοφόρον πόδα,
Ὦ ἔαρ τοῦ ἐνιαυτοῦ, χαρίεσσα νεότης.
Καὶ πάλιν ἐπανέρχονται τὰ ῥόδα κ' ἡ φαιδρότης
Τῶν πρώτων ἡμερῶν. . »

Ὅτε, ὀλίγη καὶ ἐλαφρὰ βροχὴ, χρησιμωτάτη καὶ εὐπρόσδεκτος ἦλθε νὰ δώσῃ ζωὴν κα ἔρωτα εἰς τὴν διψῶσαν γῆν ὅπως ἀναβλαστήσωσιν εἰς τοὺς ἀγροὺς τὰ σπαρτὰ καὶ τὸ εὐῶδες *χαμαίμηλον*, εἰς δὲ τὰς καρδίας οἱ βεμβώδεις ἐκεῖνοι στοχασμοὶ καὶ αἱ φαντασιώδεις εὐδαιμονίαι ἐξ ὧν καὶ ὁ ἐλάχιστος ποιητὴς τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶναι πλούσιος — Τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔαρος, καθ' ἣν αἰσθάνεταί τις, ὅτι δύναται νὰ ζήσῃ καὶ αὐτὸς εὐδαίμων ὡς αἱ πολυποίκιλοι χρυσαλλίδες ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ τριφυλλίου, ὡς τὰ ἀμέριμνα πτηνὰ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐπὶ τῶν ἐξανθούντων κλάδων ἑνὸς ῥοδῶνος, μιᾶς μηλέας, εἰς τὴν ἔρημον τέλος, πλὴν ὅμως εἰς τὴν ἀγκάλην μιᾶς ἀπολαύσεως, ὡς ἐκείνην—ἐκείνην τὴν ὁποίαν γεννᾷ μόνη τοῦ ἔαρος ἡ αὔρα καὶ τῶν πρώτων ἀνθέων τὸ ἄρωμα.

Ἀλλ' ἡ εἰκοστὴ δευτέρα Μαρτίου γλυκεῖα καὶ ἐπαγωγὸς περὶ τὴν αὐγήν της, ὡς ὁ ἀναγεννώμενος ἔρως, ἐθολώθη, ἤλλαξε διαφόρους φάσεις καὶ κατέστη τρικυμιώδης περὶ τὴν ἑσπέραν· χιὼν ἀνεφάνη καὶ πάλιν περὶ τὴν Πεντέλην καὶ τὸν γέροντα Πάρνηθα, τὴν ὁποίαν μετέφερε μέχρις ἡμῶν εἰς παγωμένην βροχὴν — ψυχρόλουτρον διὰ τοὺς φευματισμοὺς—τοῦ βορρᾶ τὸ συρίζον πνεῦμα, εἰς ὃ ἐκυλίοντο πανταχόθεν καὶ κόνις τῶν ὁδῶν διὰ τοὺς ὡραίους ὀφθαλμοὺς καὶ διαφανῆ βέλλα καὶ κομψὰ ἀλεξήλια· ὑπόλευκα δὲ πέταλα μαδημένης μηλέας καὶ δαμασκινῆς ἀνεμιγνύοντο εἰς τὰ λευκὰ ἐσωφόρια τῶν κυριῶν, αἵτινες ἠγανακτισμέναι ἠρνοῦντο ἴσως ἐν μικρὸν rendez-vous μίαν ἀθῶαν συνέντευξιν καὶ ἔβλεπον καταστρεφομένην τὴν πρώτην αὐτῶν ἐαρινὴν ἐσθῆτα καὶ τοὺς τόσους αὐτῆς στολισμούς.

Καὶ θλίψις καὶ κατήφεια τὴν ἐπαύριον—ὁ καιρὸς ἐξακολουθεῖ ψυχρός.

Ἓν περιπαθέστατον βλέμμα ῥίπτεται ἔξω τοῦ παραθύρου, εἷς στεναγμὸς διαφεύγει ἀνυπόμονα στήθη, ἀμφότερα δὲ ἐναποτίθενται ἐπὶ τῆς ἐγκαταλελειμμένης ἐνδυμασίας, ἐφ' ἧς τίς οἶδε πόσαι ἐλπίδες ἐστηρίζοντο, ἐνῷ τόσοι πόθοι τὴν ἐπεριποιήθησαν.

Ὁ ταλαίπωρος Μάρτιος, ὡς ἄστατος μὴν τοῦ ἔαρος, ἀκούει χιλίας κατάρας, ὁ πτωχὸς, ἀπὸ χείλη τῶν ὁποίων παρῳδεῖ τὴν νεότητα καὶ τὸ κλῖμα τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ὡραῖον αὐτὸ κλῖμα, ῥίπτεται ἀπὸ τὰς ἰδιοτρόπους, ὡς ἰδιότροπον, εἰς τὸ ἀνάθεμα!

— Τί δαίμονα! ἀναφωνεῖ ὡραία τις, ἀλλ' ὠχρὰ κακία πρὸ τοῦ καθρέπτου της, ὅστις δὲν δύναται νὰ τῇ ἀποκρύψῃ ζωηρὸν ἐρύθημα ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς εὐαισθήτου ῥινός της—Ἂς ἦτον αὐτὸ τὸ κόκκινον ἐπὶ τῶν παρειῶν τοὐλάχιστον καὶ ἂς εἶχα πάντοτε συνάγχην.

Χαμογελᾷ μία μικρὰ ὑποκρίτρια βλέπουσα τὸ κάθυγρον βλέμμα της ἐκ τῆς καταῤῥοῆς καὶ τρέχει πρὸς τὸ παράθυρον.

— Ἂν μὲ ἴδῃ δακρυσμένην, εἶπεν, ἀφεύκτως θὰ τὸν τύψῃ ἡ συνείδησις, τὸν ἀνόητον! διότι ἐτόλμησε νὰ μὲ γράψῃ εἰς κίτρινον ζηλοτυπίας καὶ ὄχι ῥοδινὸν—ἔρωτος χαρτί.

Δακρύζει εἰλικρινῶς ἰσχνή τις εὐαισθησία βλέπουσα τὸ ἀσύνηθες ἐξόγκωμα τῶν ἐπαγωγῶν χειλέων της καὶ :

— Ὦ, Μάρτιε, ἐπιφωνεῖ· ἀλλ' ἂν ἡ καταῤῥοή σου ἐξογκώνει τόσον ὅ,τι προσβάλλει, δὲν μοῦ ἔδιδες τῆς πτωχῆς τὸ ἰσχυρότερόν σου στηθοκατάῤῥουν, ἔστω καὶ δι' ὅλην μου τὴν νεότητα!

Καὶ ὅλαι κρύπτονται ὄπισθεν τῶν παραθύρων των καὶ δὲν ἀποτολμοῦν νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς συνήθεις τῆς ἀνοίξεως περιπατητικὰς ἐκδρομάς.

Τὸ μαγικὸν ἄντρον τῶν Νυμφῶν μόλις εἶδε καὶ ἔχασε τὰς νυκτοπλάνους δρυΐδας αὐτοῦ, ὁ Ἰλισσὸς τὰς ναΐάδας του, αἵτινες διὰ τῶν ἐπαγωγῶν αὐτῶν ἀσμάτων ἐπανέφερον τοὺς μυθολογουμένους χρόνους καὶ εἰς τὸν ἀφρὸν τῆς μπύρας καὶ πολλάκις τοῦ καμπανίου οἴνου των ἔκαμνον, κατὰ τὸ λέγειν,—θάλασσα!—τὴν στεῖραν κοίτην τοῦ ἱστορικοῦ ποταμοῦ.

Τὸ μυστηριῶδες τοῦ Ἡρώδου θέατρον ὑπὸ τὴν μαγευμένην Ἀκρόπολιν ἐτήρησεν ἀταράχους τὰς μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ σκιάς, ὑπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς μυσταγωγουμένης συνήθως Σελήνης καὶ ὅπου ὅλος ὁ κόσμος πιστεύει, ὅτι μόνον νυκτερίδες ἔχουσιν ἐκεῖ καταφύγια.

Ἐλαφρὸς ποῦς δὲν ἐπάτησε τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας τῶν Πατησίων καὶ τῶν Σεπολίων τοὺς ἐξανθοῦντας κήπους, οἵτινες μετενόησαν διότι ἐμπιστευθέντες εἰς τοῦ Μαρτίου τὸν ἱπποτικὸν λόγον, ὅτι φέρει τὸ τερπνὸν Ἔαρ, ἐξέθεσαν ἀπροφύλακτα τὰ ἄνθη καὶ τὰ προκλητικὰ αὐτῶν θέλγητρα καὶ ἤδη πίπτουσιν αὐτὰ μαραμμένα εἰς τῆς ἀστασίας του τὸν προδότην ἔρωτα — Εἰδοποίησις πρός τινας εὐφλέκτους καρδίας.

Καὶ αὐτοὶ τέλος οἱ περὶ τὸ νεκροταφεῖον χλοε-

ροὶ λοφίσκοι τῶν στεναγμῶν, οἱ προνομιοῦχοι οὗτοι περίπατοι τῶν τεθλιμμένων, πλὴν ὄχι καὶ ἀπαρηγορήτων καρδιῶν, ἐξεπλάγησαν εἰς τὴν φυγὴν καὶ αὐτῶν τῶν κορυδαλῶν, τοὺς ὁποίους δὲν ἐδίωκε συνήθως οὔτε τοῦ ἱππότου ἱππέως ὁ ἠχηρὸς πτερνιστὴρ, οὔτε τοῦ ἀρειμανίου ἡ κλαγγίζουσα σπάθη—διότι τὸ ἐρωτικὸν αὐτὸ πτηνὸν ψάλλει τὸν εὐτυχῆ ἔρωτα καὶ συμπαθὲς παρηγορεῖ τὰς ἀπηλπισμένας καρδίας μὲ τὸ γλυκὺ αὐτοῦ ᾆσμα, κεκρυμμένον ἐντὸς τῆς χλόης, ὅπου ζητεῖ νὰ στήσῃ καὶ αὐτὸ τοὺς ἔρωτας καὶ τὴν φωλεάν του.

Πλὴν ἰδοὺ ἀνατέλλει ἡ 25 Μαρτίου, ἡ ἱστορικὴ ἐκείνη καὶ ἔνδοξος ἡμέρα, καθ' ἣν πρὸ τεσσαράκοντα τριῶν ἐτῶν ἡ φυγὰς καὶ πλάνις Ἐλευθερία, τὴν ὁποίαν ἐπίστευον ταφεῖσαν διὰ παντὸς ὑπὸ τὴν τέφραν τῶν τειχῶν, καὶ τὰ χριστιανικὰ ἐρείπια τῆς πόλεως τοῦ μεγάλου, πλὴν καὶ τοῦ τελευταίου τῶν Παλαιολόγων, ἐπάτει τὸ ἔδαφος τῆς γενετείρας αὐτῆς Ἑλλάδος—καὶ ἐνῷ εἰς τὴν ἁγίαν Λαύραν ἐχαιρέτα αὐτὴν τοῦ Γερμανοῦ ἡ γαλανὴ σημαία, τοῦ δὲ Σολωμοῦ ἡ γλυκεῖα μοῦσα ἐτόνιζε τὸν μέγαν αὐτῆς ὕμνον:

« . . . . 'Απ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
Τῶν 'Ελλήνων τὰ ἱερά·
Καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
Χαῖρε, ὦ χαῖρε· 'Ελευθεριά! »

ἡ αὐτόχθων νίκη ἐσάλπιζεν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τὴν ἀνάστασίν της καὶ οἱ τουρκικοὶ στόλοι ἐπυρπολοῦντο ὅπως φωτίζωσι τὴν οἰκουμένην εἰς τὴν διάβασιν αὐτῆς.

Μετ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι ἡ πρώτη 25 Μαρτίου σήμερον, καθ' ἣν ὁ βαρὺς κρότος τῶν πυροβόλων ἀπὸ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν γεννᾷ παλμοὺς ἐλευθέρους εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἕλληνος, ὅστις ἀγωνιστὴς καὶ ἐθνοφύλαξ, στρατιώτης καὶ ἐπαναστάτης προσφέρει εὐγενεῖς τιμὰς εἰς τὸν ἐκλεκτὸν αὐτοῦ Ἡγεμόνα πορευόμενον κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτῆς τελετὴν καὶ φέροντα συμπεπληρωμένην τὴν ἁγίαν Ἕνωσιν τῆς μαρτυρικῆς Ἑπτανήσου.

Ὀλίγαι ἀκόμη βαρεῖαι προτομαὶ τοῦ ἀγῶνος, ὡς τὸ βαρὺ καὶ πολύτιμον μέταλλον θησαυροφυλακείου, ἐκόσμουν τὴν μεγάλην αὐτὴν τελετὴν καὶ ὁ ὑπὸ τὰς δασείας αὐτῶν ὀφρεῖς γοργὸς ὀφθαλμὸς των ἀνέλαμπεν αἴφνης, ὅταν ἐνίοτε ἐπὶ τῆς ἀρχαϊκῆς μορφῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς στολῆς των ἐστηρίζετο τὸ ἴλαρὸν τοῦ νέου Βασιλέως βλέμμα—καὶ μίαν ὁλόκληρον ἱστορίαν διέγραφε τότε ὁ πολύπειρος νοῦς των, ἐνῷ ἡ ἁπλοϊκὴ, ἀλλ' εἰλικρινὴς αὐτῶν γλῶσσα ἐμιρμίριζε τοὺς συμπαθεῖς τούτους στίχους τοῦ νεωτέρου Παράσχου:

« Ποῦ ἤσουν νὰ μᾶς ἔβλεπες στὸ Καρπενῆσι τότε,
Ὅταν σὰν ἥλιος ἔλαμψαν τῆς Ῥούμελης τὰ νειάτα,
Καὶ τῆς ἁγίας Λαύρας μας οἱ πρῶτοι στρατιῶται
Ὅταν φιλῆσαν τὸ σταυρὸ μὲ τὰ καπετανάτα.
Νὰ ἔβλεπες τὸν Διάκο μας γλυκὰ συλλογισμένον
Ἀπὸ τὸ χέρι νὰ κρατῇ τὸν φρόνιμ' Ὀδυσσέα,
Καὶ τὸ παιδὶ τοῦ Νοταρᾶ χλωμὸ καὶ δακρυσμένον
Νὰ χαιρετᾷ τοῦ Γερμανοῦ τὴ γαλανὴ σημαία »

Ἦσαν ὅμως ἀπέναντι αὐτῶν ἄσημοι τινὲς φυσιογνωμίαι καὶ πολλὰ πυργωμένα στήθη πλήρη σαυρῶν καὶ ἀριστείων, τῶν μὲν διότι συνετέλουν ὡς ἐπισημότητες τῆς ἡμέρας νὰ σταυρόνηται κατὰ τὸ παρελθὸν ἡ ταλαίπωρος Πατρὶς, τῶν δὲ, διότι κατεδίωζαν ἴσως τότε μέχρις ἐξοντώσεως, τοὺς ἀριστειούχους τῶν ἐνδόξων μαχῶν της—ἐνῷ τοῦ ἀγωνιστοῦ τὸ στῆθος ἢ ἕνα χάλκινον φέρει τοῦ ἀγῶνος σταυρὸν ἐν τῷ μέσῳ τόσων πληγῶν τοῦ στήθους ἢ τὸ ἀργυροῦν τοῦ Σωτῆρος ἀριστεῖον ἠκρωτηριασμένος μαχητής. Ἀλλὰ δι' αὐτοὺς ἔγραψεν ὁ ποιητὴς παρακολουθῶν τὸν προκαλούμενον στεναγμὸν τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν συναισθήσεως:

« Ἀχ, ὅποιος δὲν ἐπάλαψε γιὰ τὴν ἐλευθερία,
Ἐκεῖνος μόνο σήμερα σταυροὺς στὸ στῆθος φέρει.
Ἐμεῖς τοὺς δείχνομε πληγαὶς τοῦ στήθους ἀριστεῖα,
Ποῦ μᾶς ταῖς ἔδωκ' ἡ Τιμὴ μὲ τοῦ ἐχθροῦ τὸ χέρι.
Ἐμεῖς ποῦ τραγουδήσαμε τοῦ Ῥήγα τὰ τραγούδια,
Ἐμεῖς ποῦ κλάψαμε νεκρὸ τὸ Φῶτο τὸν Τζαβέλλα,
Ποῦ ρίξαμε στοῦ Βύρωνος τὸ λείψανο λουλούδια,
Ἔχομε στῆθος γιὰ σταυροὺς . . . »

Ὁποία μαγεία! ὁποῖον μέγα μυστήριον ἐλπίδων ἐμπνέει τοῦ ζηλευτοῦ Ἐθνοφύλακος ἡ σεμνὴ στολὴ καὶ ὁ εὔζωνος στολισμός του.

Τί δὲν ὑπόσχεται τὸ γοργὸν ἐκεῖνο βλέμμα καὶ τὸ ἄφροντι μειδίαμα τοῦ ἐθελοντοῦ τούτου τῆς πατρίδος φρουροῦ!

Ὦ, βεβαίως κατὰ τὸν ποιητὴν

« Ἂν δὲν θέλῃ πρὶν ἀκμάσῃ
Ἕνα ἔθνος νὰ χαθῇ,
Στὸ πλευρό του ἂς κρεμάσῃ
Ἐθνοφύλακος σπαθί. »

Ἵσταται παράπλευρος τοῦ ἀκαμάτου στρατιώτου, ὅστις τὴν Πατρίδα ὑπεράνω παντὸς ἔθεσε πάντοτε καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῆς εἰργάσθη· στρατιώτης καὶ ἐθνοφύλαξ σήμερον ἀμφότεροι ἔρχονται ἀδελφωμένοι εἰς τὴν παράταξιν τῆς μεγάλης αὐτῆς τελετῆς καὶ ὡς κατὰ τὴν 25 Μαρτίου τοῦ 1821 ἕνα ὅρκον τελοῦσι ἐπὶ τῆς λόγχης, τὴν ὁποίαν ἡ Πατρὶς τοῖς ἐνεπιστεύθη καὶ ἓν μειδίαμα ἐλπίδων πλανᾶται εἰς τὰ ἀνδρικὰ χείλη των. Ζήτω ὁ Βασιλεύς! ἐγείρεται μία φωνὴ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν θριαμβευτικῶν παιάνων τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ λαοῦ του διέρχεται ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Ἔθνους.

Ἡ τελετὴ ἡγιάσθη καὶ ἡ στρατιωτικὴ παράταξις διελύθη, ὅπως δώσῃ καιρὸν τέλος πάντων καὶ εἰς τὰς ἐρωτικὰς ὑπὸ τὰ παράθυρα παρατάξεις, τῶν ὁποίων τινὲς κατ' ἐπάγγελμα φαίνεται ἀνέλαβον πλέον τὴν ἐργολαβίαν.

Καὶ οἱ ἐργολάβοι οὗτοι τῶν καρδιῶν, ἢ κατὰ τὸν φιλόσοφον μυθιστοριογράφον Βαλζάκ, οἱ τρομεροὶ οὗτοι Μινώταυροι ἑκάστου κοινωνικοῦ λαβιρύνθου, μεγάλοι ὅλοι ἐπιχειρηματίαι καὶ ἔμποροι τιμῆς μὲ παρεκάλεσαν πάλιν, ἐμὲ παρεκάλεσαν, τὸν μικρὸν πειρασμόν σας, νὰ δώσω τὰ γνωρίσματά των ἐπιθυμοῦντες νὰ φανῶσι παρήγοροι εἰς τεθλιμμένας τινας καρδίας . . .

Λοιπὸν ὕποπτοι ἀναγνῶσται, ἐὰν ποτε περὶ τὴν ὁδὸν σταδίου ἢ ἄλλην τινα ὁδὸν, εἰς ἣν αἱ θύραι τῶν οἰκιῶν φέρουσι πάντοτε κωδωνίσκους καὶ τὰ παράθυρα διπλὰς αὐλαίας, συναντήσητε τινὰ περὶ τὴν μίαν ὥραν Μ. Μ. ἀκριβῶς, ἀτιμελῶς ἐνδεδυμένον—à l'Anglais—καλῶς ὅμως ἐπιγαντωμένον, μὲ περιλαίμιον τῆς στιγμῆς καὶ ὑπόδημα, εἰς οὗ τὴν στιλπνότητα κατοπτρίζεται ὁ Νάρκισσος, ταλαντευόμενος ἐπὶ λεπτοῦ ῥαβδίου ἢ παίζων μὲ τὸ ἄχρηστόν του lorgnon, ἐνῷ τερετίζει τοῦ Καμπανέλλου τὸ χαρμόσυνον ᾆσμα ἢ τῆς Τραβιάτας τὸν χορὸν — μὴν ἀμφιβάλλετε, εἶναι θιασώτης τῶν τριχάπτων καὶ τῶν μεταξωτῶν, Καλίοστρος μαγνητιστὴς τῆς ψυχροτέρας ἀριστοκρατίας — ἐμπιστευθῆτε εἰς αὐτὸν τὴν ἐργολαβίαν τῆς καρδίας σας, εἶναι ἐξαιρετικὴ φύσις, φοβερὸς, κυρίαι μου, ἐργολάβος—du bon ton—

— Στρέψατε ἤδη τὸ βλέμμα καὶ ὅπου συναντήσητε ὑψηλὸν πῖλον, ἄθικτον, ὀλίγον ὅμως πρὸς τὰ πλάγια κλίνοντα, κόμην μυρισμένην καὶ ἐνδυμασίαν ἀνεπίληπτον, μὴ σπεύσητε, παρακαλῶ, νὰ ἀκολουθήσητε τὸν κουμψὸν αὐτὸν διαβάτην, ὅστις φέρει πάντοτε ὡς διακριτικὸν σημεῖον περιπεποιημένην τινα φυτείαν τριχῶν ἐπὶ τοῦ συμπαθοῦς προσώπου του, διότι θὰ σταθῇ κάπου, ὑπὸ τὸ παράθυρόν σας ἴσως, ὡραία κυρία, πρὸ τῆς θύρας σας, βεβαίως, ζηλότυπε κύριε.

Προσποιεῖται τὸν ἀδιάφορον καὶ ἡ προσπαθεῖ νὰ φορέσῃ τὸ στενόχωρον γάντιόν του ἢ ἀναγινώσκει περιέργως τεμάχιον χάρτου ἄγραφον πολλάκις, ἢ ἀνυπομόνως ἀναμένει τινα, κάτι τι τέλος πάντων τὸν κρατεῖ ἐκεῖ, ἐνῷ ἐξίσταται εἰς τὴν ἐμφάνισιν οἱασδήποτε καλλονῆς καὶ ἀκοντίζει ἀκτινοβόλα, πλὴν σώφρονα βλέμματα, φέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας. Δὲν εἶναι ὑποκριτὴς—εἶναι ἐργολάβος ἔρωτος — παρθένοι μου. ἀποτανθῆτε πρὸς αὐτὸν, οἱ κόποι του δὲν ἔχουν πολλὴν τιμήν.

— Γοργὸς καὶ ἠχηρὸς βηματισμὸς, βλέμμα πλάνον καὶ ἡδυπαθὲς μέχρι κατανύξεως, εἶναι γνώρισμα ἀλάνθαστον ἐρωτολήπτου· — περιεστριμμένος δὲ μύσταξ, μαῦρος μάλιστα καὶ λεπτοφυής, εἶναι τὸ κινδυνωδέστερον ἄγκιστρον τῶν εὐαισθήτων θεραπαινίδων, εἴτε χαλαρὸς βρακοφόρος, εἴτε εὔζωνος στρατιώτης εἶναι ὁ τρισόλβιος αὐτοῦ κτηματίας.

Ἂν ὅμως ὁ ἐρωτόκριτος οὗτος φέρῃ περιδεδεμένον τὸν πόδα ἢ τὴν χεῖρα μὲ χρωματιστὸν μετάξινον μανδύλιον — ἢ ἐπὶ τῆς ἀνεσυρμένης κνήμης καὶ τοῦ βραχίονός του ἔχῃ κεντήματα πεποικιλμένα διὰ καρφοβελώνης, — τότε εἶναι τρομερὸς τοκογλύφος μικρῶν τινων ἐρώτων, διὰ τοὺς ὁποίους αἱ ἁπλοῖκαὶ χωρικαί μας πληρώνουσι συνήθως, αἱ πτωχαὶ, τόκον *ὑπέρογκον*.

Καὶ ἄν ποτε παραπονεθῇ κάμμία τις ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ σκληροῦ της:

« Ἄφες πρῶτα νὰ πλουτήσω
Καὶ θὰ δῇς τὴ γνωμη μου
— 'Αμάν!

τῆς τραγωδεῖ μετὰ πάθους ὁ παράτολμος ἅρπαξ τῆς καρδίας της καὶ ἢ τὴν πείθει ἢ τὴν παραιτεῖ τοὐλάχιστον, διὰ νὰ ἔχῃ ἥσυχον καὶ ἐπαναπαυμένην τὴν συνείδησιν.

Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ἀκόμη πολλοὶ χαρακτῆρες *ἐρωτικῶν ἐργολάβων*, ἀλλ' εἶναι ἀμίμητοι, ὡς οἱ χαρακτῆρες τοῦ Θεοφράστου καὶ τοῦ Labruyere καὶ ἕνεκα τούτου λοιπὸν, ὁ πονηρὸς ἐγὼ, σιωπῶ, μὴ ἀποτολμῶν νὰ γίνω διδάσκαλος εἰς *μαθητὰς* τῶν ὁποίων πολλοὶ ὑπερβαίνουν, πιστεύω, καὶ τὸν *χωλὸν Διάβολον*, ὅστις κατήρχετο τὰς καπνοδόχους, ἀπεκάλυπτε στέγας οἰκιῶν, ἐγίνετο ὄνειρον γλυκὺ, πνεῦμα πονηρὸν κατὰ τὰς περιγράσεις καὶ τοῦ ὁποίου ἐγὼ μόλις εἶμαι ὁ μικρὸς τρισέγγονος, βλέπετε, ἑπομένως δὲ καὶ πολὺ κακὸς δημοδιδάσκαλος εἰς σοφοὺς καθηγητὰς, πολλάκις καὶ πρυτάνεις, ὡς ἕνα τινα τὸν ὁποῖον γνωρίζω *ἐγώ!*

—

Πλὴν τί τρέχει; ὅλοι ἐρωτοῦν περιέργως, οὐδεὶς εἰζεύρει νὰ ἀποκριθῇ καὶ ἐντούτοις ὅλοι τρέχουν πρὸς ἓν σημεῖον.

Ἡ εὐλογημένη αὐτὴ *ἕνδοξος νὺξ τῆς δεκάτης πρὸς τὴν ἑνδεκάτην ὀκτωβρίου* ἔκαμε τὸ νοῆμον κοινὸν τῆς Πρωτευούσης τόσον ὕποπτον· ἡ δὲ ἐννάτη Φεβρουαρίου καὶ ἡ δεκάτη ἐννάτη Ἰουνίου δύο τέλος πάντων ἔννατα, βλέπετε, κατεφόβησαν τόσον τὸν κόσμον — ὥστε:

Μόλις δύο τρεῖς ἐν σώματι εἰσέρχονται εἴς τι οἰκόσημον ἐλαίας, ἥτις μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς εἰδωλολατρείας, εἶναι ἀληθὲς, ἀντεκατέστησε τοῦ Βάκχου τὸν κισσὸν καὶ ἀντὶ συμβόλου εἰρήνης εἰς τὸ ῥάμφος τῆς περιστερᾶς, εἶναι ἤδη σημαία ἔριδος καὶ διαπληκτισμῶν ἐπὶ τῆς βαρέλλας καὶ ἴδοὺ:

— Κάτι τρέχει, σοῦ λέγει ὁ ἄλλος, συνωμοσία· —εἶδα *πολλοὺς* νὰ εἰσέρχωνται κρυφίως εἰς μίαν αὐλὴν καὶ νὰ μοιράζουν μεταξύ των φυσέκια — τὰ εἴδα — *ὀφθαλμοφανῶς*.

Καὶ τί εἶδε νομίζετε; ἁπλᾶ μόνον *στρογγαλάκια* ὀλίγον ἁλατισμένα ἀληθῶς, διὰ νὰ γίνεται γευστικώτερος ὁ θεῖος ῥιτηνίτης, πλὴν τοῦτο ἤρκει νὰ ἀνησυχήσῃ τὴν φιλήσυχον πόλιν καὶ χίλια δύο φοβερὰ κινήματα νὰ θέτουν εἰς κίνησιν καὶ τοὺς παραλύτους ἀκόμη, πολλῷ μᾶλλον τοὺς ζωηροὺς ἐκείνους, οἵτινες καὶ εἰς τὴν θέαν μιᾶς οἰνοφλήκτου ῥινὸς ὑποπτεύουν ἐπανάστασιν καὶ εἰς ποίαν δὲν ἠξεύρω ἰδιότροπον ὀσμὴν, ὀσφραίνονται πυρίτιδα.

Τὴν σιγμὴν ὅμως ταύτην, ἀληθῶς κάτι τρέχει καὶ σπουδαῖον μάλιστα — τὸ βλέπω καὶ ἐγὼ — ἐδῶ ζητωκραυγαί, ἐκεῖ τὸ πλῆθος συνωθοῦται καὶ ἓν λεωφορεῖον σημαιοστόλιστον φαίνεται πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς Ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ, ἀνερχόμενον ἐκ τοῦ Πειραιῶς μὲ θρίαμβον.

Μήπως μᾶς ἔρχεται κἀνὲν ἀκόμη ἔνδοξον τέκνον τῆς ἐπαναστάσεως πλανηθὲν μέχρι τοῦδε εἰς τὰ ξένα;

Πλὴν δὲν εἶναι δυνατόν· — ἐγὼ μετρῶ εἰς τοὺς πέντε μικρούς μου ὄνυχας, μετρῶ ἀπὸ πολλοῦ καὶ εὑρίσκω ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἐπαναστάτας, ὅλους ἐδώ.

Τότε λοιπὸν θὰ ἦναι ὁ θρίαμβος τῶν ὀθωνιστῶν!... ὡμίλησα φαίνεται δυνατὰ — διότι·

— Εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς Ἐπαναστάσεως, μοὶ ἀπεκρίθη ὀργίλως, εἷς νεανίας ἀνθυπασπιστὴς, κερδίσας τὰς χρυσᾶς ἐπωμίδας του εἰς τὴν κατὰ τῶν *φατνῶν* ἐκείνην φοβερὰν ἔφοδον τοῦ ὀκτωβρίου ἢ ὡς εἶπε τότε ἄγνωστός τις ποιητὴς, οἵτινες:

«Ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ ἀντιστάσεως μὴ οὔσης,
Ἔθραυσαν ἀρειμανίως τοὺς φανοὺς τῆς Πρωτευούσης.»

— Τὸ λεωφορεῖον αὐτὸ φέρει, μοὶ εἶπε...

Καὶ ἔφερε τῷ ὄντι τὴν τριμελῆ ἐπιτροπὴν, ἥτις ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῆς Ἑπτανήσου, ἦλθεν ἄνευ ἐπισήμου ἐντολῆς, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἦλθε νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ εἴπῃ μερικὰ πράγματα βαθείας πολιτικῆς μὲ τῆς ὁποίας τὰ ἄνθη οὐδέποτε ἡ ἐλαφρόπτερος Χρυσαλλίς μου κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ μυροβόλον ἀνθόπλεγμα διὰ τὴν ἁβρὰν ἀναγνώστριάν της.

Σήμερον ὅμως ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ἡ πολιτικὴ αὕτη προσφέρει εἰς πολύτιμον ἀνθοδέσμην τὴν μυροβόλον Ἑπτάνησον πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἥτις μόλις ἤδη ταννύει τὴν μίαν ἀσθενῆ καὶ ἠκροτηριασμένην της πτέρυγα πρὸς δυσμὰς καὶ ἡ πάλλουσα καρδία, ὁ νοῦς της πετᾷ πρὸς Ἀνατολὰς καὶ δὲν βλέπει τὴν σιγμὴν ν' ἁπλώσῃ ἐντονώτερον καὶ τὴν ἄλλην αὐτῆς πτέρυγα, ὅπως σταθῇ τέλος πάντων εἰς τὸ σύνηθες αὐτῆ ὕψος, τὸ ὁποῖον καλεῖται μεγαλεῖον!

Ἂς παρακολουθήσωμεν ἤδη, εἶναι καιρὸς, ὄχι τὸ λεωφορεῖον, ἀλλὰ τοὺς λογάδας ἐκείνους ἐθνοφύλακας, οἵτινες ἐν παρατάξει, μὲ βῆμα εὐσταθὲς καὶ καρδίαν εὐτυχοῦς ἐραστοῦ ἔρχονται νὰ ψάλλωσι τὸ ἐναρμόνιον ᾆσμα των ὑπὸ τὰ χαρίεντα ἤδη ἀνάκτορα — ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε εἰς ἡμέρας θλίψεως καὶ ἀπελπισίας δύο γελοῖα μορμολύκεια ἐποξένουν ῥῖγος ἀνεξήγητον εἰς τὸν πλάνητα διαβάτην τῆς ἐρημίας — καὶ ἡ ψυχρὰ πρόσοψις τῆς βασιλικῆς εἰρκτῆς των, ἐφαίνετο ὅτι προσεπάθει νὰ ῥίψῃ τὴν παγετώδη σκιάν της καὶ εἰς τὰς θερμοτέρας καρδίας.

Σταθῆτε! ὁ θριαμβευτικὸς οὗτος ἦχος, ὅστις ἀνεμίγει μακρόθεν εἰς τὴν γλυκεῖαν τῆς νυκτὸς σιγαλὴν μὲ ἁρμονίαν νευρώδη, εἶναι τὸ τονισθὲν ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Παριζίνη ἐμβατήριον ᾆσμα καὶ τὸ ψάλλει τοῦ ἐθνοφύλακος ἡ ἐνθουσιώδης φωνή.

Ἀκροασθῆτε· ὅτι φθάνει μέχρις ἡμῶν μὲ τῆς λεπτῆς αὔρας τὸ πνεῦμα, εἶναι τερπνὴ μουσικὴ ἀξία τῆς γοργῆς ποιήσεως τοῦ Γ. Παράσχου, ὅστις ἔγραψεν ἐπίτηδες διὰ τὸν Ἐθνοφύλακα ὁλόκληρον ποίημα, ἀντιγράψας τῆς καρδίας του τὰς εὐγενεῖς ἐντυπώσεις.

« Φοιτητὴς καὶ στρατιώτης
Σὰν τὸ σύννεφο περνῶ,
Κ' εἶμαι δίκοπη νεότης,
Ἀστραπὴ μὲ κεραυνό.

—

Ῥίχν' ἡ πούλια σ' ἁρματά μου
Μυστικαὶς ἀκτῖνες τρεῖς,
Κ' εἶν' αὐταὶς τὸ σύνθημά μου,
Ἀόγχη, Νόμος καὶ Πατρίς.

Τὸ ἡγεμονικὸν βλέμμα τοῦ Γεωργίου χαιρετᾷ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῶν ἀντηχούντων ἀνακτόρων τοὺς ψάλτας ἐθνοφύλακας, τὸ ὄμμα αὐτοῦ ὑγραίνεται ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ ἡ νεαρά του καρδία σκιρτᾷ εἰς τὴν *ἀγάπην τοῦ λαοῦ του*.

Μετ' ὀλίγον καὶ μέχρι τῆς ἑνδεκάτης τῆς νυκτὸς ἔφιππος καὶ ἄνευ συνοδίας ἐπλανᾶτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πανηγυρίζοντος λαοῦ τὴν Ἕνωσιν καὶ τὴν 25 Μαρτίου.

ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ.

ΟΙ ΟΠΑΔΟΙ ΤΟΥ ΙΗΟΥ·

(*Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 29*).

Ὁ Ῥολάνδος ἔστη, ἐμέτρησε τοὺς κτύπους τοῦ ὡρολογίου, ἔτεινε τὸ οὖς πανταχόθεν, ἐκύτταξε κύκλῳ αὐτοῦ· ἀλλ' οὔτε εἶδεν, οὐδὲ ἤκουσε τίποτε. Νεκρώσιμος ἐπεκράτει σιγὴ καὶ ἡ ὄψις τοῦ μοναστηρίου παρεῖχε πιστὴν εἰκόνα τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως. Καὶ ὅλαι μὲν αἱ θύραι καὶ τῶν κελλίων καὶ τοῦ παρεκκλησίου καὶ τοῦ ἑστιατορίου ἦσαν ἀνοικταί, εἰς δὲ τὸ παμμέγεθες τοῦτο ἑστιατόριον ὑπῆρχον ἀκόμη αἱ τράπεζαι τοποθετημέναι ὡς ἐξ ἀρχῆς καὶ ὁ Ῥολάνδος εἶδε πέντε ἢ ἓξ νυκτερίδας ἀναπηδώσας ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ἕνα αἰγωλιὸν, ὅστις ὅλος περίτρομος διέφυγε διά τινος τεθραυσμένου παραθύρου καὶ ἐπικαθήσας ἐπὶ παρακειμένου δένδρου ἔκραξε πενθίμως.

— Καλὰ, εἶπεν ὑψιφώνως ὁ Ῥολάνδος, νομίζω ὅτι ἐδῶ πρέπει νὰ κάμω τὸ στρατηγεῖόν μου· αἰγωλιοὶ καὶ νυκτοκόρακες εἶναι ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν φαντασμάτων.

Ὁ ἦχος τῆς ἀνθρωπίνης ταύτης φωνῆς, ὑψούμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς μοναξίας τοῦ σκότους καὶ τῆς ἐρημίας ἐκείνης, εἶχέ τι ἀσύνηθες καὶ πένθιμον, τὸ ὁποῖον ἤθελε προξενήσει τρόμον εἰς πάντα ἄλλον πλὴν τοῦ Ῥολάνδου, οὗ ἡ ψυχὴ, ὡς ὁ ἴδιος εἶπεν, ἦτο ἀνεπίδεκτος φόβου. Ἐζήτησε νὰ εὕρῃ κἀνὲν μέρος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐδύνατο διὰ τοῦ βλέμματος νὰ κατοπτεύσῃ ἅπασαν τὴν αἴθουσαν. Τράπεζα μονήρης τεθειμένη εἰς εἶδός τι ὑψώματος εἰς τὴν μίαν ἄκραν τοῦ ἑστιατορίου, χρησιμεύσασα ἀναμφιβόλως εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου, εἴτε διὰ νὰ ἀναγνώσῃ τι ἐπ' αὐτῆς, εἴτε διὰ νὰ λάβῃ τὸ γεῦμά του ἰδιαιτέρως τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τῷ ἐφάνη ὡς ἀρίστη σκοπιὰ ἐκ τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ κατοπτεύσῃ τὰ πάντα.

Στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲν ἐδύνατο νὰ καταληφθῇ ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἐκεῖθεν τὸ βλέμμα του ὅταν ἤθελε συνειθίσει εἰς τὰ σκότη, ἤθελεν ἐπιβλέπει ὅλα τὰ μέρη τῆς αἰθούσης.

Ἐζήτησε κάθισμά τι καὶ εὗρεν ἀνεστραμμένον εἰς ἀπόστασιν τριῶν βημάτων ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸ ἔδρανον ἐπὶ τοῦ ὁποίου βεβαίως θὰ ἐκάθητο ὁ συνδαιτημὼν ἢ ὁ ἐρημικὸς ἀναγνώστης. Ἐκάθησεν ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης, ἀπεξεδύθη τὸν μανδύαν του διὰ νὰ ἔχῃ ὅλην τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὰς κινήσεις του, ἔλαβε τὰ πιστόλια ἀπὸ τὴν ζώνην του, ἔθηκε τὸ ἓν ἔμπροσθέν του καὶ κτυπῶν τρὶς τὴν τράπεζαν μὲ τὴν ἀκτηρίδα τοῦ ἄλλου,

—Ἡ συνεδρίασις ἄρχεται, εἶπεν, ἂς ἔλθωσι τὰ φαντάσματα.

Ἐκεῖνοι οἵτινες τὴν νύκτα ἔτυχέ ποτε νὰ διέλθωσι μετά τινος φίλου διὰ κοιμητηρίων ἢ ἐκκλησιῶν ἠσθάνθησαν βεβαίως ἀκουσίαν ἀνάγκην νὰ ὁμιλῶσι μικροφώνως καὶ θρησκευτικῶς, ὅπως ἁρμόζει εἰς τοὺς τοιούτους τόπους. Ἐκεῖνοι λοιπὸν μόνοι δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν ὁποίαν ἐντύπωσιν ἤθελε προξενήσει ἐπὶ τοῦ ἀκούοντος ἡ σκωπτικὴ αὕτη καὶ βροντώδης φωνὴ, ἡ ταράττουσα τὴν ἐρημίαν καὶ τὰ σκότη.

Ἡ φωνὴ αὕτη ἀντήχησεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸν ζόφον ἐκεῖνον, ὃν ἔκαμεν οὕτως εἰπεῖν νὰ φρικιάσῃ, εἶτα δ' ἐσβέσθη καὶ ἀπέθανεν ἄνευ ἠχοῦς, διαφεύγουσα δι' ὅλων τῶν ῥωγμῶν, ἃς ἡ παρέλευσις τοῦ χρόνου εἶχε προξενήσει.

Ὡς εἴπομεν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ῥολάνδου ἦσαν συνειθισμένοι εἰς τὰ σκότη καὶ ἤδη, χάρις εἰς τὸ ὠχρὸν φῶς τῆς σελήνης, ἥτις πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀνατείλει καὶ εἰσήρχετο εἰς τὸ ἑστιατόριον κατὰ μακρὰς ὑπολεύκους ἀκτῖνας διὰ τῶν τεθραυσμένων ὑέλων, ἐδύνατο νὰ διακρίνῃ ἄριστα ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου τὸ ἀχανὲς δωμάτιον.

Καίτοι ἐσωτερικῶς ὁ Ῥολάνδος ὑπῆρξεν ἄφοβος ὡς καὶ ἐξωτερικῶς ἐδείκνυτο, δὲν ἔμενεν ὅμως καὶ ἄνευ δυσπιστίας, καὶ τὸ οὖς του ἠκροᾶτο τοὺς ἐλαχίστους θορύβους.

Ἡμίσεια ὥρα ἐσήμανεν. Ὁ ἦχος οὗτος τῷ ἐπροξένησεν ἀκουσίαν τινὰ φρικίασιν, διότι προήρχετο ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῆς ἐκκλησίας.

Πῶς, ἐν τοῖς ἐρειπίοις ἐκείνοις, ἔνθα τὰ πάντα παρίσταντο νεκρὰ, τὸ ὡρολόγιον, ὁ σφυγμὸς οὗτος τοῦ χρόνου, ἔμενε ζῶν;

— Ὤ! ὤ! εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ἰδοὺ τί μοὶ δεικνύει ὅτι κάτι θὰ ἴδω.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἦσαν σχεδὸν εἷς μονόλογος· ἡ μεγαλειότης τῶν τόπων καὶ τῆς σιωπῆς ἐπενήργει καὶ ἐπὶ τῆς ὀρειχαλκίνου καρδίας ἐκείνου, ὅστις ἐπρόφερεν αὐτόν.

Αἱ στιγμαὶ ἀλληλοδιαδόχως παρήρχοντο, ἀναμφιβόλως δὲ νέφος τι διήρχετο διὰ τῆς σελήνης, διότι ὁ Ῥολάνδος ἐνόμισεν ὅτι τὰ σκότη ἐπυκνοῦντο. Εἶτα, ἐφ' ὅσον τὸ μεσονύκτιον ἐπλησίαζεν, τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἤκουε χιλίους θορύβους ὑποκώφους, συγκεχυμέ-

νους καὶ διαφορετικοὺς, οἵτινες βεβαίως προήρχοντο ἐκ τοῦ νυκτερινοῦ ἐκείνου κόσμου, ὅστις ἐγείρεται ὅταν ὁ ἄλλος κοιμᾶται.

Ἡ φύσις δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάρχῃ κατάπαυσις εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ ἡσυχίᾳ· ἔπλασε λοιπὸν τὸ νυκτερινὸν αὐτῆς σύμπαν, ὡς ἔπλασε καὶ τὸν ἡμερήσιον αὐτῆς κόσμον ἀπὸ τοῦ συρίζοντος παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ κοιμωμένου κώνωπος, μέχρι τοῦ βρυχωμένου εἰς τὰ δάση τῆς Ἀραβίας λέοντος.

Ἀλλ' ὁ Ῥολάνδος ἐπόπτης τοῦ στρατοπέδου, σκοπιὰ τῆς ἐρήμου, ὁ Ῥολάνδος κυνηγὸς, ὁ Ῥολάνδος στρατιώτης, ἐγνώριζεν ὅλους αὐτοὺς τοὺς θορύβους· ἑπομένως οὗτοι δὲν τὸν ἐτάρασσον, ὅτε αἴφνης εἰς τοὺς θορύβους τούτους ἐκ νέου ἠνώθη ὁ ἦχος τοῦ ὡρολογίου, τὸ δεύτερον ἤδη σημαίνοντος μεσονύκτιον.

Ὁ Ῥολάνδος ἐμέτρησε τὴν μίαν ὥραν μετὰ τὴν ἄλλην, ἡ δὲ δωδεκάτη ἐσήμανεν ὡς ἦχος χάλκινος, εἶτα ἐσβέσθη βραδέως, μελαγχολικῶς, πενθίμως.

Ταὐτοχρόνως ἐφάνη εἰς αὐτὸν ὅτι ἤκουσε μεμψίμοιρόν τινα φωνήν. Ὁ Ῥολάνδος ἔκλινε τὸ οὖς πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἡ φωνὴ ἤρχετο· αὕτη δὲ ἠκούσθη πλησιέστερον.

Ἠγέρθη ἔχων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τὰς παλάμας ἐπὶ τῶν πιστολίων. Τριγμός τις ὅμοιος πρὸς ὕφασμα ἢ ἐσθῆτα συρομένην ἐπὶ τῶν χόρτων ἠκούσθη πρὸς ἀριστεράν του εἰς ἀπόστασιν δέκα βημάτων ἀπ' αὐτοῦ. Ὠπισθοχώρησε μικρὸν ὡς ὑπὸ ἐλατηρίου κινούμενος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν μία σκιὰ ἐφάνη πρὸ τῆς θύρας τῆς ἀχανοῦς αἰθούσης, ἡ δὲ σκιὰ αὕτη ὡμοίαζε πρὸς ἓν τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀγαλμάτων τῶν ἐπὶ τῶν μνημάτων κατακειμένων. Ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ μεγάλου σαβάνου, τὸ ὁποῖον ἔσυρεν ὄπισθεν αὐτῆς.

Ὁ Ῥολάνδος ἀμφέβαλε μίαν στιγμὴν περὶ ἑαυτοῦ. Ἡ φαντασία του ἄρα τῷ παρίστα πρᾶγμα ὅπερ δὲν ὑπῆρχεν; Ἦτο ἄρα παίγνιον ἀπάτης ἢ ὀφθαλμοπλανήσεώς τινος ἐξ ἐκείνων ἃς ἡ ἰατρικὴ παραδέχεται μὲν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ;

Φωνὴ μεμψίμοιρος ἐκβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ φαντάσματος διεσκέδασε πάσας αὐτοῦ τὰς ἀμφιβολίας.

— Ἀ! μὰ τὴν πίστιν μου, εἶπε τέλος γελῶν, εἴμεθα δύο, φίλτατον φάντασμα.

Τὸ φάντασμα σταθὲν ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν νέον ἀξιωματικόν.

— Ῥολάνδε, Ῥολάνδε, εἶπε μὲ φωνὴν ὑπόκωφον, διατί ἀκολουθεῖς τοὺς νεκροὺς καὶ εἰς τοὺς τάφους ἀκόμη, ὅπου τοὺς ἔρριψες; Καὶ τὸ φάντασμα ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του χωρὶς νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ βῆμα.

Ὁ Ῥολάνδος, ἐπὶ μακρὸν ταραχθεὶς, κατῆλθε τοῦ ὑψώματος αὐτοῦ καὶ ἤρξατο νὰ καταδιώκῃ τὸ φάντασμα· ἀλλ' ἡ ὁδὸς ἦν δύσκολος, φρασσομένη ὑπὸ λίθων, ἀνεστραμμένων ἑδρῶν καὶ τραπεζῶν. Καὶ ἐν τούτοις ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι διὰ μέσου ὅλων αὐτῶν τῶν ἐμποδίων ἀτραπὸς ἀφανὴς ἦτο κεχαραγμένη διὰ τὸ φάντασμα, τὸ ὁποῖον ἐβάδιζεν ἀπαρεγκλίτως, χωρὶς οὐδὲν νὰ τὸ ἐμποδίσῃ.

Ὀσάκις διήρχετο δι' ἑνὸς παραθύρου, τὸ ἐξωτερικὸν φῶς, καίτοι λίαν ἀσθενὲς ἀντανεκλᾶτο ἐπὶ τοῦ σαβάνου, καὶ τὸ φάντασμα ἐγάνετο ἐκ νέου εἰς τὸ σκότος διὰ νὰ φανῇ ἐκ νέου καὶ νὰ χαθῇ πάλιν μετ' οὐ πολύ.

Ὁ Ῥολάνδος, μὲ βλέμμα ἀτενὲς πρὸς αὐτὸ, φοβούμενος μὴ τὸ χάσῃ ἂν ἀπέστρεφεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὄμμα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἡ ὁδὸς ἦτο τόσον εὔκολος διὰ τὸ φάντασμα καὶ τόσον πλήρης ἐμποδίων δι' αὐτόν. Εἰς ἕκαστον βῆμα προσέκρουεν, ἐνῷ τὸ φάντασμα ἐλάμβανεν εὐκαιρίαν νὰ προσδεύῃ.

Τέλος ἔφθασε πλησίον τῆς θύρας τῆς ἀντιθέτου, ἐκείνης δι' ἧς εἰσῆλθεν· ὁ δὲ Ῥολάνδος βλέπων ὅτι ἤνοιγε αὐτὴν, ἐνόησεν ὅτι ἡ σκιὰ ἡτοιμάζετο νὰ τοῦ διαφύγῃ.

— Ἄνθρωπε ἢ φάντασμα, κλέπτα ἢ μοναχὲ, εἶπε, στάσου ἢ θὰ σὲ πυροβολήσω.

— Δὲν φονεύεται δὶς τὸ αὐτὸ σῶμα, καὶ ὁ θάνατος, γνωρίζεις καλῶς, ἀπεκρίθη τὸ φάντασμα μὲ φωνὴν ὑπόκωφον, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰς ψυχάς.

— Τί εἶσαι λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Ῥολάνδος.

— Εἶμαι τὸ φάντασμα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον βιαίως ἀφῄρεσες ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον.

Ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἐκάγχασε γέλωτα ὀξὺν καὶ νευρικὸν, ὅστις κατέστη φρικωδέστερος ἔτι ἐν μέσῳ τοῦ σκότους.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, εἶπεν, ἂν δὲν ἔχῃς ἄλλας ἀποδείξεις νὰ μοὶ δώσῃς, σὲ εἰδοποιῶ ὅτι δὲν θὰ λάβω τὸν κόπον νὰ ζητήσω ἄλλας τοιαύτας.

— Ἐνθυμήθητι τὴν πηγὴν τῆς Βωκλούζης, εἶπε τὸ φάντασμα μετὰ τόνου τοσοῦτον ἀσθενοῦς, ὥστε ἡ φράσις αὕτη ἐφάνη ἐξερχομένη τοῦ στόματος αὐτοῦ ὡς στεναγμὸς μᾶλλον ἢ ὡς ἔναρθροι λόγοι.

Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὁ Ῥολάνδος ἠσθάνθη ὄχι τὴν καρδίαν του ἐξασθενουμένην, ἀλλὰ τὸν ἱδρῶτα βρέχοντα τὸ μέτωπόν του· ἀνέλαβεν ὅμως ἐντὸς ὀλίγου τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ μὲ φωνὴν ἀπειλητικὴν ἀνέκραξε,

— Διὰ τελευταίαν φορὰν, σκιὰ ἢ πραγματικότης, σὲ εἰδοποιῶ, ἂν δὲν ᾖσθῃς, θὰ σὲ πυροβολήσω.

Τὸ φάντασμα ἔμεινε κωφὸν καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του· ὁ δὲ Ῥολάνδος ἐστάθη ὀλίγον ἵνα σκοπεύσῃ. Τὸ φάντασμα ἀπεῖχε δέκα βήματα μακρὰν αὐτοῦ, ὁ Ῥολάνδος εἶχε τὴν χεῖρα ἀσφαλῆ, τὰ πιστόλιά του ἦσαν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καλῶς πεπληρωμένα· καθ' ἣν λοιπὸν στιγμὴν τὸ φάντασμα ἐξερχόμενον τῆς θύρας ἐφαίνετο ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἐκτάσει, ὁ Ῥολάνδος ἐπυροβόλησε.

Ἡ φλὸξ ἐφώτισεν ὡς ἀστραπὴ τὸν διάδρομον, ἐν τῷ ὁποίῳ εἰσῆλθε τὸ φάντασμα, χωρὶς οὐδὲ νὰ ταχύνῃ, οὐδὲ νὰ βραδύνῃ τὸ βῆμά του· ἐγένετο δ' ἐπὶ τέλους ἀφαντὸν ὑπὸ τὴν σιωπηλὴν ἀψίδα.

Ὁ Ῥολάνδος ἐρρίφθη εἰς καταδίωξίν του, μεταβιβάζων ἐκ τῆς ἀριστερᾶς του χειρὸς τὸ δεύτερον πιστόλιον εἰς τὴν δεξιάν· ἀλλὰ καίτοι ταχύτατα εἶχεν ἀκολουθήσει αὐτὸ, ἐν τούτοις τὸ φάντασμα εἶχε προχωρήσει πολὺ, καὶ ὁ Ῥολάνδος τὸ εἶδε μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ προδόμου.

Ἐδιπλασίασε τὸ βῆμα καὶ ἔφθασε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἄκραν αὐτοῦ, καθ' ὃν χρόνον τὸ φάντασμα ἐγίνετο ἄφαντον ὄπισθεν τῆς θύρας τῆς δεξαμενῆς.

Ὁ Ῥολάνδος ἐδιπλασίασε ταχύτητα, καὶ φθάσας εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, τῷ ἐφάνη ὅτι τὸ φάντασμα εἰσέδυεν εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς. Ἐν τούτοις διεκρίνετο ἔτι τὸ σάβανον αὐτοῦ.

— Καὶ δαίμων ἂν ἦσαι, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, θὰ σὲ φθάσω.

Καὶ ἔρριψε τὸ δεύτερον πιστόλιόν του, τὸ ὁποῖον ἐνέπλησε φλογὸς καὶ καπνοῦ τὸ ὑπόγειον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐβυθίσθη τὸ φάντασμα. Ὅταν δὲ ὁ καπνὸς διεσκεδάσθη, μάτην ὁ Ῥολάνδος ἐζήτησεν αὐτὸ πλέον, ἦτο μόνος.

Ἔσπευσε λοιπὸν ὡς μανιώδης εἰς τὸ ὑπόγειον, ἐκτύπα διὰ τῆς ἀκτρίδος τῶν πιστολίων του τὰ τείχη, ἐκτύπα τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, ἀλλὰ παντοῦ τὸ ἔδαφος καὶ ἡ γῆ ἀντήχησαν τὸν βαρὺν ἦχον τῶν στερεῶν σωμάτων.

Ἐπειράθη διὰ τοῦ βλέμματος νὰ διεισδύσῃ ἐν τῷ σκότει, ἀλλ' ἦτο πρᾶγμα ἀδύνατον, διότι τὸ ἀμυδρὸν τῆς σελήνης φῶς μόλις ἐφώτιζε τὰς πρώτας τοῦ ὑπογείου βαθμίδας.

— Ὦ! ἀνέκραξεν ὁ Ῥολάνδος, μίαν λαμπάδα, μίαν λαμπάδα!

Οὐδεὶς τῷ ἀπεκρίθη, ὁ μόνος δὲ θόρυβος, ὅστις ἠκούετο ἦτον ὁ ψιθυρισμὸς τῆς τρία βήματα μακρὰν αὐτοῦ ῥεούσης πηγῆς.

Εἶδεν ὅτι μακροτέρα ἔρευνα ἤθελε τῷ εἶσθαι ἀνωφελής· ἐξῆλθε λοιπὸν τοῦ ὑπογείου, καὶ ἐξαγαγὼν τοῦ θυλακίου του πυρίτιδα καὶ σφαίρας, ἐγέμισεν ἐκ νέου τὰ πιστόλιά του.

Ἐκεῖ δὲ ἐπερίμενεν· ἀλλὰ αἱ ὧραι τῆς νυκτὸς ἐσήμαναν ἀλληλοδιαδόχως μέχρις οὗ κατέστησαν ὧραι τῆς πρωΐας καὶ αἱ πρῶται τῆς ἡμέρας ἀκτῖνες ἐφώτισαν τὰ τείχη τοῦ μοναστηρίου.

— Ἂς πηγαίνωμεν, ἐψιθύρισεν ὁ Ῥολάνδος· τὴν νύκτα ταύτην ἀπέτυχον, ἴσως καμμίαν ἄλλην φορὰν ὑπάρξω εὐτυχέστερος.

Καὶ μετὰ εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας εἰσήρχετο εἰς τὸν πύργον τῆς Μαυροκρήνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΙΣ.

Δύο ἄνθρωποι περιέμενον τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ῥολάνδου, ὁ μὲν μετ' ἀγωνίας, ὁ δὲ μετ' ἀνυπομονησίας. Οἱ δύο οὗτοι ἄνθρωποι ἦσαν ἡ Ἀμαλία καὶ ὁ σὶρ Ἰωάννης ἀμφότεροι δὲν εἶχον κοιμηθῆ οὐδ' ἐν δευτερόλεπτον τὴν νύκτα.

Ἡ Ἀμαλία διεδήλωσε τὴν ἀγωνίαν της ἐκ τοῦ θορύβου τῆς θύρας της, ἥτις ἠνοίγετο καθ' ὅσον ὁ Ῥολάνδος ἀνέβαινε τὴν κλίμακα. Τὸν θόρυβον τοῦτον ἤκουσεν ὁ Ῥολάνδος καὶ δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ διέλθῃ εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων μακρὰν τῆς ἀδελφῆς του, χωρὶς νὰ τὴν ἐνθαρρύνῃ.

— Ἡσύχασε, Ἀμαλία, τῇ εἶπεν· εἶμαι ἐγώ· διότι δὲν ἐδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ἡ ἀδελφή του δι' ἄλλον τινὰ ἐφοβεῖτο καὶ ὄχι δι' αὐτόν.

Ἡ Ἀμαλία ἐρρίφθη ἐκτὸς τοῦ δωματίου της μὲ τὸν νυκτερινόν της κεκρύφαλον· ἦτο δὲ εὔκολον νὰ διακρίνῃ τις ἐκ τῆς ὠχρότη-

τος τοῦ προσώπου της καὶ ἀπὸ τὸν μελανὸν κύκλον, ὅστις ἐξετείνετο κάτωθεν τῶν ὀφθαλμῶν της, ὅτι δὲν εἶχε κλείσει τὸ ὄμμα της τὴν νύκτα.

— Δὲν σοὶ συνέβη τίποτε Ῥολάνδε; ἀνέκραξε σφίγγουσα τὸν ἀδελφόν της εἰς τοὺς βραχίονάς της καὶ θωπεύουσα αὐτὸν ἀνησύχως.

— Τίποτε.

— Μήτε εἰς σὲ, μήτε εἰς κἀνένα;

— Μήτε εἰς ἐμὲ, μήτε εἰς κἀνένα.

— Καὶ δὲν εἶδες τίποτε;

— Αὐτὸ δὰ δὲν λέγω, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος.

— Τί εἶδες, Θεέ μου;

— Θὰ σοὶ διηγηθῶ ταῦτα ἀργότερον· ἐν τούτοις μεταξὺ πληγωμένων καὶ φονευμένων, οὐδεὶς ὑπάρχει νεκρός.

— Ἄ! τώρα ἀναπνέω.

— Τώρα, ἂν ἔχω κἀμμίαν συμβουλὴν νὰ σοὶ δώσω, ἀδελφή μου, εἶναι νὰ ὑπάγῃς νὰ πέσῃς εἰς τὴν κλίνιν σου καὶ νὰ κοιμηθῇς, ἂν δύνασαι, μέχρι τῆς ὥρας τοῦ προγεύματος. Τὸ ἴδιον θὰ κάμω καὶ ἐγὼ, καὶ σὲ βεβαιῶ ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ μὲ κουνήσωσι διὰ νὰ κοιμηθῶ. Καλὴν νύκτα ἢ μᾶλλον καλὸν πρωΐ.

Ὁ Ῥολάνδος ἠσπάσθη τρυφερῶς τὴν ἀδελφήν του, καὶ προσποιούμενος ὅτι συρίζει ἀδιακόπως ἓν κυνηγετικὸν ᾆσμα, ἀνέβη τὴν κλίμακα τοῦ δευτέρου ὀροφώματος, ἔνθα ὁ σὶρ Ἰωάννης ἐπερίμενεν αὐτὸν εἰς τὸν διάδρομον.

— Λοιπόν; τὸν ἠρώτησε διευθυνθεὶς ἀμέσως πρὸς αὐτόν.

— Λοιπὸν δὲν ἀπέβησαν ὅλως ἄκαρποι αἱ προσπάθειαί μου.

— Εἴδατε κἀνὲν φάντασμα;

— Εἶδα ἓν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κάπως ὡμοίαζε πρὸς φάντασμα.

— Θὰ μοὶ διηγηθῆτε βεβαίως αὐτό;

— Βλέπω ὅτι ἂν δὲν σᾶς τὸ διηγηθῶ δὲν θὰ κοιμηθῆτε, ἢ καὶ ἂν κοιμηθῆτε κακὸν ὕπνον θὰ κάμητε. Ἰδοὺ λοιπὸν ἐν ὀλίγαις λέξεσι πῶς τὸ πρᾶγμα συνέβη.

Καὶ ὁ Ῥολάνδος διηγήθη ἀκριβῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως τὰ συμβάντα τῆς νυκτὸς ἐκείνης.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ σὶρ Ἰωάννης ὅταν ὁ Ῥολάνδος ἐτελείωσε, θὰ ἔμεινέ τι καὶ δι' ἐμέ.

— Καὶ φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ὅτι σᾶς ἔμεινε καὶ τὸ δυσκολώτερον.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ σὶρ Ἰωάννης ἐπέμενεν ἐπανερχόμενος ἐφ' ἑκάστης λεπτομερείας, θέλων νὰ μάθῃ τοὺς τόπους,

— Ἀκούσατε, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, σήμερον μετὰ τὸ πρόγευμα, ὑπάγομεν καὶ κάμνομεν μίαν ἡμερησίαν ἐπίσκεψιν εἰς τὸ μοναστήριον τὸ ὁποῖον δὲν θὰ σᾶς ἐμποδίσῃ νὰ μείνητε καὶ τὴν νύκτα· τοὐναντίον ἡ ἐπίσκεψις τῆς ἡμέρας θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ὅπως σπουδάσητε τὰ μέρη. Μόνον νὰ μὴ εἰπῆτέ τι εἰς κἀνένα.

— Ὤ! εἶπε ὁ σὶρ Ἰωάννης, μήπως φαίνωμαι ἀκριτόμυθος;

— Ὄχι, εἶνε ἀληθὲς, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος μειδιῶν· δὲν εἶσθε σεῖς ἀκριτόμυθος, μιλόρδε, ἀλλ' ἐγὼ ἀνόητος. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Μετὰ τὸ πρόγευμα οἱ δύο φίλοι κατῆλθον πρὸς τὰς ἄκρας τοῦ κήπου ὡς διὰ νὰ περιδιαβάσωσι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥεβδούσσου· ἀλλὰ τραπέντες πρὸς ἀριστερὰ, ἔφθασαν εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν, διῆλθον τὸ δάσος καὶ εὑρέθησαν περὶ τὰ τείχη τοῦ Μοναστηρίου, ἐκεῖ ὅπου τὴν προτεραίαν ὁ Ῥολάνδος εἶχεν ἀναβῆ ἔρπων.

— Μιλόρδε, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ἰδοὺ ἡ ὁδός.

— Λοιπὸν, ἂς ἀκολουθήσωμεν αὐτὴν, ἀπεκρίθη ὁ σὶρ Ἰωάννης.

Καὶ βραδέως, ἀλλὰ μετ' ἀξιοθαυμάστου ῥώμης τῆς χειρὸς, ἥτις ἐδείκνυεν ἄνθρωπον καλῶς γεγυμνασμένον, ὁ ἄγγλος ἐδράξατο τοῦ θριγκοῦ τοῦ τοίχου, ἀνέβη ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπήδησεν ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους. Παρηκολούθησε δ' αὐτὸν καὶ ὁ Ῥολάνδος, καὶ οὕτως ἀμφότεροι εὑρέθησαν ἐντὸς τῆς μονῆς.

Ἡ ἐγκατάλειψις κατεφαίνετο τὴν ἡμέραν περισσότερον ἢ τὴν νύκτα. Τὰ χόρτα αὐξηθέντα εἶχον καλύψει καὶ αὐτὰς τὰς διόδους καὶ ἔφθανον μέχρι τῶν γονάτων, αἱ δενδροστοιχίαι εἶχον πληρωθῆ ἀπὸ κλήματα ἀμπέλων τοσοῦτον πυκνὰ, ὥστε ἡ σταφυλὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ὡριμάσῃ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν φύλλων, εἰς διάφορα μέρη τὸ τειχίον ἦτο κρημνισμένον, καὶ ὁ κισσὸς, ὁ παράσιτος οὗτος φίλος τῶν ἐρειπίων, ἤρξατο ἐκτεινόμενος πανταχόθεν.

Τὰ δὲ καρποφόρα δένδρα ὡς αἱ δαμασκηνέαι, μηλέαι, βερυκοκκέαι εἶχον αὐξήσει ὡς δρῦς τῶν δασῶν, τῶν ὁποίων ἐφαίνοντο ζηλεύουσαι τὸ ὕψος καὶ τὴν πυκνότητα, καὶ ὁ χυμὸς αὐτῶν παρεμποδιζόμενος ὑπὸ πολυαρίθμων καὶ ἀναμίκτων κλάδων, ἀπέφερε καρποὺς σπανίους καὶ κακούς.

Δὶς ἢ τρὶς εἰς τὴν κίνησιν τῆς ταρασσομένης πρὸ αὐτῶν χλόης, ἐμάντευσαν ὅτι ὁ ὄφις, ὁ ἕρπων οὗτος ξένος τῆς μοναξίας, εἶχε καταρτίσει ἐκεῖ τὸ ἐνδιαίτημα αὐτοῦ, καὶ ἔφευγεν ἔκπληκτος διότι τὸν παρηνώχλουν.

Ὁ Ῥολάνδος ὡδήγησε τὸν φίλον του κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν θύραν ἥτις ἦγεν ἐκ τοῦ κήπου εἰς τὴν μονὴν, ἀλλὰ πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὴν, ἔρριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ὡρολογίου, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐνῷ τὴν νύκτα ἦτον εἰς ἐνέργειαν, ἐσταμάτησε τὸ πρωΐ.

Ἐκ τῆς μονῆς εἰσῆλθον εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἐκεῖ δὲ ἡ ἡμέρα τῷ ἀνέδειξεν ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν μορφὴν τὰ ἀντικείμενα, ἅτινα τὸ σκότος εἶχε περιβάλει μὲ τὰ φαντασιώδη σχήματα τῆς νυκτός.

Ὁ Ῥολάνδος ἔδειξεν εἰς τὸν σὶρ Ἰωάννην τὸ ἀνεστραμμένον ἔδρανον, τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς ἔθηκε τὰ πιστόλια αὐτοῦ, τὴν θύραν, δι' ἧς εἰσῆλθε τὸ φάντασμα. Ἠκολούθησε μετὰ τοῦ ἄγγλου τὴν ὁδὸν, ἐπὶ τὴν ὁποίαν εἶχε τραπῆ καταδιώκων τὸ φάντασμα, καὶ ἀνεγνώρισε τὰ προσκόμματα, τὰ ὁποῖα τὸν εἶχον ἐμποδίσει, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα ἦτο εὔκολον νὰ ὑπερβῇ τις, ἅμα ἐγνώριζε τὸν τόπον.

Φθάσας εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχε πυροβολήσει, ἀνεῦρε τοὺς γόμους, ἀλλ' εἰς μάτην ἐζήτησε καὶ τὴν σφαῖραν. Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ διαδρόμου ἔπρεπεν ἐν τούτοις ἡ σφαῖρα ἢ νὰ ἀφήσῃ ἴχνη ἐπὶ τοῦ τοίχου ἢ νὰ προσβάλῃ τὸ φάντασμα.

Καὶ ὅμως ἂν τὸ φάντασμα εἶχε προσβληθῆ καὶ παρίστα ἓν σῶμα στερεὸν, πῶς ἐδύνατο νὰ μένῃ ὄρθιον; πῶς τοὐλάχιστον δὲν ἐπληγώθη, καὶ πῶς πληγωθὲν νὰ μὴν ἄφησεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους οὐδὲν ἴχνος αἵματος. Πρᾶγμα παράδοξον! οὐδὲ αἷμα, οὐδὲ ἡ σφαῖρα εὑρέθη·

Ὁ λόρδος Τάνλεϋ ὀλίγον ἔλειψε νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ φίλος του ἦλθεν εἰς σχέσιν πρὸς ἀληθὲς φάντασμα.

— Ἦλθον ἴσως ὕστερον, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, καὶ ἔλαβον τὴν σφαῖραν.

— Ἀλλ' ἂν ἐπυροβολήσατε κατ' ἀνθρώπου, πῶς ἡ σφαῖρα δὲν τὸν ἐτρύπησεν.

— Ὤ! ἁπλούστατον, ὁ ἄνθρωπος θὰ εἶχε θώρακα κάτωθεν τοῦ σαβάνου του.

Καὶ τοῦτο μὲν ἦτο πιθανόν· ἐν τούτοις ὁ σὶρ Ἰωάννης ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν εἰς σημεῖον ἀμφιβολίας· ἐπεθύμει νὰ πιστεύσῃ εἰς ὑπερφυσικόν τι συμβὰν, διότι τοῦτο ἤθελεν ὀλιγώτερον τὸν κουράσει.

Ὁ ἀξιωματικὸς καὶ αὐτὸς ἐξηκολούθησαν τὰς ἐρεύνας των, καὶ φθάσαντες εἰς τὴν ἄκραν τοῦ διαδρόμου, εὑρέθησαν εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ κήπου. Ἐκεῖ ὁ Ῥολάνδος εἶχεν ἐπανιδεῖ τὸ φάντασμά του, ὅπερ ἐπ' ὀλίγον εἶχε γείνει ἄφαντον ὑπὸ τὸν ζοφερὸν θόλον.

Κατηυθύνθη ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν δεξαμενὴν μετὰ τοσούτου δισταγμοῦ, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι κατεδίωκεν ἀκόμη τὸ φάντασμα. Ἐκεῖ ἐνθυμήθη τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ὅπερ καθίστατο πυκνότερον ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως παντὸς ἐξωτερικοῦ φωτός· μόλις τὴν ἡμέραν ἐδύνατό τις νὰ διακρίνῃ ἐν αὐτῷ.

Ὁ Ῥολάνδος ἐξήγαγε κάτωθεν τοῦ μανδύου του δύο δᾷδας ἐχούσας μῆκος ἑνὸς ποδὸς, ἔλαβεν ἕνα χάλυβα, ἤναψεν ὕσκαν καὶ ἐκ ταύτης τὰς δύο δᾷδας.

Ἐπρόκειτο νὰ εὕρωσι τὸν δρόμον, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ φάντασμα ἐγένετο ἄφαντον. Κατὰ συνέπειαν ὁ Ῥολάνδος καὶ ὁ σὶρ Ἰωάννης ἐπλησίασαν τὰς δᾷδας αὐτῶν εἰς τὴν δεξαμενὴν, ἥτις ἦτον ἐστρωμένη μὲ μεγάλας πορώδεις πλάκας, αἵτινες ἐφαίνοντο ἄριστα πρὸς ἀλλήλας προσηρμοσμέναι.

Ὁ Ῥολάνδος ἐζήτει καὶ τὴν δευτέραν αὐτοῦ σφαῖραν μετὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς ὅπως ἐζήτει καὶ τὴν πρώτην. Μία πέτρα εὑρίσκετο ὑπὸ τοὺς πόδας του, ἀπώθησεν αὐτὴν καὶ παρετήρησε κρίκον κεκολλημένον ἐπὶ μιᾶς τῶν πλακῶν. Χωρὶς δὲ οὐδὲν νὰ εἴπῃ, ἔθεσε τὴν χεῖρα του εἰς τὸν κρίκον, ἐστηρίχθη καλῶς ἐπὶ τῶν ποδῶν του καὶ ἔσυρε τὴν πλάκα.

Ἡ πλὰξ ἐστράφη ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος αὐτῆς μετ' εὐκολίας, ἥτις ἐδείκνυεν ὅτι συνεχῶς ἠνοίγετο· στραφεῖσα δὲ, ἀπεκάλυψε τὴν εἴσοδον τοῦ ὑπογείου.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ἰδοὺ ὁ δρόμος τοῦ φαντάσματός μου. Καὶ κατέβη εἰς τὸ χαῖνον ὑπόγειον, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ σὶρ Ἰωάννου.

Ἔλαβον τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ὡς καὶ ὁ Μοργὰτ, ὅτε ἦλθε νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἐκστρατείας του, εἰς δὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὑπογείου εὗρον τὰς κιγκλίδας, αἵτινες ἔφερον πρὸς τὰ νεκρικὰ ὑπόγεια.

Ὁ Ῥολάνδος ἔσεισε τὰς κιγκλίδας, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦσαν κεκλεισμέναι, ἤνοιξαν ἀμέσως. Διῆλθον τὸ ὑπόγειον κοιμητήριον καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς δευτέρας κιγκλίδας· ἀλλ' ὡς αἱ πρῶται, οὕτω καὶ αὗται ἦσαν ἀνοικταί.

Ὁ Ῥολάνδος βαδίζων πάντοτε πρῶτος, ἀνέβη τινὰς βαθμίδας καὶ εὑρέθη μετὰ τοῦ φίλου του εἰς τὸ χοροστάσιον τῆς ἐκκλη-

σίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ συνέβη ἡ σκηνή, ἣν διηγήθημεν μεταξὺ Μοργὰν καὶ τῶν συντρόφων τοῦ Ἰηού. Μόνον τὰ στασίδια ἦσαν κενά, τὸ χοροστάσιον ἦτο ἔρημον, καὶ τὸ θυσιαστήριον, ἐκπεσὸν τῆς θρησκείας, δὲν εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ μήτε κηρία φεγγοβολοῦντα, μήτε τὸ ἱερὸν κάλυμμα.

Ὁ Ῥολάνδος ἐσκέπτετο ὅτι ἐκεῖ εἶχε λήξει ἡ πορεία τοῦ ψευδοῦς φαντάσματος, ὅπερ ἐπέμενε θεωρῶν ὡς ἀληθές· ἀλλ' εἴτε ἀληθὲς εἴτε ψευδὲς ὑπῆρχε τὸ φάντασμα ὁ σὶρ Ἰωάννης ὡμολόγει ὅτι τῷ ὄντι ἐκεῖ ὤφειλε νὰ λήγῃ ἡ πορεία του. Ἐσκέφθη λοιπὸν ἐπὶ μίαν στιγμήν, καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν Ῥολάνδον, εἶπε·

— Λοιπόν, ἐπειδὴ εἶναι ἡ σειρά μου νὰ κατασκοπεύσω ἀπόψε, ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξω τὸ μέρος εἰς ὃ θὰ σταθῶ.

Καὶ ἔδειξεν εἰδός τι τραπέζης σχηματιζομένης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χοροστασίου ἀπό τι ξύλον ὅπερ ἐβάσταζε τὸ ἀναλόγιον.

— Τῷ ὄντι, ἀπεκρίθη ὁ Ῥολάνδος μὲ τὴν αὐτὴν ἀκηδίαν, ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ ἑαυτοῦ, δὲν θὰ ἦσθε κακὰ αὐτοῦ· μόνον, τὸ ἑσπέρας τοῦτο, ἐπειδὴ δύνασθε νὰ εὕρητε τὴν πλάκα καὶ τὰς δύο κιγκλίδας κεκλεισμένας, πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν ἄλλην τινὰ ἔξοδον, ἥτις νὰ σᾶς ὁδηγήσῃ κατ' εὐθεῖαν ἐνταῦθα.

Καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ ἡ ἔξοδος εὑρέθη. Ἡ θύρα ἑνὸς ἀρχαίου ἱεροφυλακείου ἠνοίγετο πρὸς τὸ χοροστάσιον, καὶ ἐκ τοῦ ἱεροφυλακείου ἐκείνου, ἓν ἐρειπωμένον παράθυρον ἔφερε πρὸς τὸ δάσος.

Οἱ δύο φίλοι ἐξῆλθον τοῦ παραθύρου καὶ εὑρέθησαν εἰς τὸ πυκνότερον μέρος τοῦ δάσους, εἴκοσι σχεδὸν βήματα μακρὰν τοῦ μέρους ἔνθα εἶχον φονεύσει τὸν κάπρον.

— Ἰδοὺ τέλος πάντων, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος· μόνον, φίλτατέ μου λόρδε, ἐπειδὴ δὲν εὑρέθητε ἄλλην φορὰν εἰς τὸ δάσος τοῦτο, ὅπου καὶ τὴν ἡμέραν δυσκόλως δύναταί τις νὰ ἀνευρεθῇ, θὰ σᾶς συνοδεύσω ἕως ἐδῶ.

— Ναί, ἀλλ' ἐμοῦ εἰσελθόντος, θὰ ἀποσυρθῆτε ἀμέσως, εἶπεν ὁ ἄγγλος. Ἐνθυμοῦμαι τί μοὶ εἴπετε περὶ τοῦ εὐερεθίστου τῶν φαντασμάτων· γνωρίζοντα ὅτι ὀλίγον ἀπέχομεν ἀλλήλων, ἴσως διστάσωσι νὰ φανῶσι· καὶ ἐπειδὴ ὑμεῖς εἴδετε ἕν, θέλω καὶ ἐγὼ νὰ ἴδω ἓν τοὐλάχιστον.

— Θὰ ἀποσυρθῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ῥολάνδος, ἐστὲ ἥσυχος· μόνον προσέθηκε γελῶν, μόνον ἓν πρᾶγμα φοβοῦμαι.

— Τί;

— Ὅτι ὡς Ἄγγλος ὑμεῖς, καὶ κατὰ συνέπειαν ὡς αἱρετικὸς δὲν θὰ τ' ἀπεράσητε καλά.

— Ὦ! εἶπεν ὁ σὶρ Ἰωάννης σπουδαίως, τί δυστυχία νὰ μὴ μοῦ μείνῃ καιρὸς ν' ἀλλαξοπιστήσω μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Καὶ ἰδόντες ὅ,τι ἐπεθύμουν νὰ μάθωσιν οἱ δύο φίλοι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν πύργον, χωρὶς οὐδεὶς, μήτ' αὐτῆς τῆς Ἀμαλίας ἐξαιρουμένης, νὰ φανῇ ὑποθέτων ὅτι ὁ περίπατός των ἦτον ἄλλο τι ἢ συνήθης περίπατος.

Ἡ ἡμέρα λοιπὸν διῆλθεν ἄνευ ἐρωτήσεων, ἄνευ ὑπονοιῶν· ἄλλως τε κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν δύο φίλων ἔκλινεν ἤδη καὶ πρὸς τὴν δύσιν της.

Ἐκάθησαν παρὰ τὴν τράπεζαν, καὶ πρὸς μεγίστην χαρὰν τοῦ Ἐδουάρδου, ἐπρότειναν νέον κυνήγιον, τὸ ὁποῖον ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον τῆς ὁμιλίας κατὰ τὸ γεῦμα καὶ κατὰ τὴν ἑσπερινὴν συναναστροφήν.

Τὴν δεκάτην ὥραν, κατὰ τὸ σύνηθες, ἕκαστος ἐκλείετο εἰς τὸ δωμάτιόν του, μόνος δὲ ὁ Ῥολάνδος εὑρίσκετο παρὰ τῷ σὶρ Ἰωάννῃ.

Ἡ διαφορὰ τῶν χαρακτήρων κατεδείκνυτο εἰς τὰς προπαρασκευάς, διότι ὁ μὲν Ῥολάνδος εἶχε προπαρασκευασθῆ ἐν πάσῃ εὐθυμίᾳ, ὡς μέλλων νὰ ὑπάγῃ εἰς διασκέδασιν, ὁ δὲ σὶρ Ἰωάννης ἔκαμε τὰς ἑτοιμασίας του μετὰ σοβαρότητος, ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ μονομαχίας.

Τὰ πιστόλια ἐπληρώθησαν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας προσοχῆς καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν ζώνην τοῦ ἄγγλου, καὶ ἀντὶ μανδύου, ὅστις ἐδύνατο νὰ ἐμποδίζῃ τὰς κινήσεις του, ἐνεδύθη μέγαν χονδρὸν ἐπενδύτην.

Τὴν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀμφότεροι ἐξῆλθον μὲ τὰς αὐτὰς προφυλάξεις, ἃς ὁ Ῥολάνδος εἶχε λάβει δι' ἑαυτὸν μόνον. Τὴν δὲ ἑνδεκάτην παρὰ πέντε εὑρίσκοντο πλησίον τοῦ ἐρειπωμένου παραθύρου, εἰς τὸ ὁποῖον αἱ ἐκ τοῦ θόλου καταπεσοῦσαι πέτραι ἐδύναντο νὰ χρησιμεύωσιν ὡς βαθμῖδες. Ἐκεῖ κατὰ τὴν συμφωνίαν των, ὤφειλον ν' ἀποχωρισθῶσι, καὶ ὁ σὶρ Ἰωάννης ὑπέμνησε τὴν συμφωνίαν ταύτην εἰς τὸν Ῥολάνδον.

— Ναί, εἶπεν ἐκεῖνος, ἐγὼ ὅ,τι συμφωνήσω ἐσυμφώνησα· μόνον ἔχω μίαν σύστασιν νὰ σᾶς κάμω.

— Ὁποίαν;

— Δὲν ἀνεῦρον τὰς σφαίρας, διότι τὰς ἥρπασαν καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴ ἴδω τὸ σχῆμα ὅπερ ἔλαβον ἴσως.

— Καὶ κατὰ τὴν γνώμην σας ὁποῖον σχῆμα ἔλαβον;

— Τῶν ἀλύσεων τοῦ θώρακος, διότι ὁ ἄνθρωπός μου ἔφερε τοιοῦτον.

— Τόσον χειρότερα, εἶπεν ὁ σὶρ Ἰωάννης, θέλω τὰ φαντάσματα νὰ ἦναι δυνατὰ ὡς ἐμέ.

Καὶ μετά τινων στιγμῶν σιγὴν, καθ' ἣν ὁ Ἄγγλος ἐστέναξε συλλογιζόμενος ὅτι ἀναγκάζεται νὰ διασκεδάσῃ τὴν περὶ ἀληθοῦς φάσματος ἰδέαν του,

— Καὶ ἡ σύστασίς σας; εἶπε.

— Νὰ κτυπήσετε εἰς τὸ πρόσωπον.

Ὁ Ἄγγλος ἔκαμε σημεῖον συγκαταθέσεως, ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ, ἀνῆλθεν εἰς τὸ παράθυρον, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱεροφυλακεῖον καὶ ἔγεινεν ἄφαντος.

— Καλὴν νύκτα, ἐκραύγασεν ὁ Ῥολάνδος.

Καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἀφροντισίαν τοῦ θανάτου, ἣν πᾶς στρατιώτης ἐν γένει ἔχει εἰς ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς συντρόφους του, ὁ Ῥολάνδος, ὡς ὑπεσχέθη εἰς τὸν σὶρ Ἰωάννην, ἀνέλαβε τὴν ὁδὸν τοῦ πύργου τῆς Μαυροκρήνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Η ΔΙΚΗ.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ῥολάνδος, ὅστις μόλις ἐδυνήθη νὰ κοιμηθῇ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν, ἠγέρθη λίαν πρωΐ· συναθροίσας δὲ τὰς συγκεχυμένας ἀναμνήσεις του, ἐνεθυμήθη ὅ,τι συνέβη τὴν προτεραίαν καὶ ἐθαύμασε πῶς ὁ σὶρ Ἰωάννης δὲν τὸν ἐξύπνησε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του.

Ἐνεδύθη λοιπὸν ἐν βίᾳ καὶ μετέβη εἰς τὸν θάλαμον τοῦ σὶρ Ἰωάννου. Ἐκτύπησεν, ἀλλ' οὐδεμία ἀπάντησις τῷ ἐδόθη, ἐκτύπησε καὶ πάλιν δυνατώτερον, καὶ ἡ αὐτὴ ἐπεκράτησε σιωπή, πρὸς μεγίστην ἀνησυχίαν ἅμα καὶ ἔκπληξίν του. Παρατηρήσας δὲ τέλος ὅτι ἡ κλεὶς ἦτον ἔξωθεν, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἔρριψε βλέμμα ταχὺ καὶ ἐταστικὸν εἰς τὸ δωμάτιον. Ἀλλ' ὁ σὶρ Ἰωάννης δὲν εὑρίσκετο ἐν αὐτῷ, ἡ δὲ κλίνη ἦτον ἀνέπαφος· τί λοιπὸν εἶχε συμβῇ;

Δὲν ἔπρεπεν οὐδὲ στιγμὴν νὰ χάσῃ καὶ μὲ τὴν ταχύτητα τῆς ἀποφάσεως, ἣν γνωρίζομεν ὅτι ἐκέκτητο, ἐπέστρεψε κατεσπευσμένως εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐτελείωσε τὸν ἱματισμόν του, ἔθεσε τὸ κυνηγετικόν του μαχαίριον εἰς τὴν ζώνην, ἐκρέμασε τὸ πυροβόλον εἰς τὸν ὦμόν του καὶ ἐξῆλθεν.

Οὐδεὶς εἶχεν ἀκόμη ἐξυπνήσει, πλὴν τῆς θαλαμηπόλου, ἣν συναντήσας ὁ Ῥολάνδος εἰς τὴν κλίμακα, τῇ εἶπεν

— Εἰπὲ εἰς τὴν Κ. Μοντρεβὲλ, ὅτι ἐξῆλθον πρὸς περίπατον εἰς τὸ δάσος τοῦ Σεῖλλῶνος μετὰ τοῦ πυροβόλου μου· νὰ μὴ ἀνησυχήσῃ λοιπὸν ἂν ὁ μιλόρδος καὶ ἐγὼ δὲν ἐπανέλθωμεν ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος.

Καὶ ὁ Ῥολάνδος ἐξῆλθε τοῦ πύργου ἐν τάχει καὶ μετὰ παρέλευσιν δέκα λεπτῶν τῆς ὥρας εὑρέθη πλησίον τοῦ παραθύρου, ἔνθα τὴν προτεραίαν, περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, ἀφῆκε τὸν λόρδον Τάνλεύ. Ἠκροάσθη, ἀλλ' οὐδεὶς θόρυβος ἔσωθεν ἠκούετο, ἔξωθεν μόνον τὸ οὖς ἑνὸς κυνηγοῦ ἐδύνατο νὰ ἀκούσῃ τὴν ὑπόκωφον ἐκείνην ταραχὴν, ἣν τὰ πτηνὰ τὴν πρωΐαν κάμνουσιν εἰς τὰ δάση.

Ὁ Ῥολάνδος ἀνέβη ἕρπων μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ ταχύτητα ἐπὶ τοῦ παραθύρου, καὶ ὥρμησεν ἀπὸ τὸ ἱεροφυλάκιον εἰς τὸν χορόν· ἓν δὲ βλέμμα τῷ ἐξήρκεσε νὰ ἴδῃ ὅτι ὄχι μόνον τὸ χοροστάσιον, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ ἐκκλησίδιον ἦν κενόν.

Εἶχον ἄρα τὰ φαντάσματα κάμει ὥστε ὁ ἄγγλος νὰ λάβῃ ἄλλην ὁδὸν παρ' ἣν αὐτὸς ἔλαβεν; ἰδοὺ τί ὑπέθεσεν ὁ Ῥολάνδος. Ἐν τούτοις διέβη ταχέως ὄπισθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔφθασεν εἰς τὰς κιγκλίδας τῶν ὑπογείων. Τὸ δρύφρακτον ἦτον ἀνοικτὸν, ἑπομένως ὁ Ῥολάνδος εἰσῆλθεν εἰς τὸ κοιμητήριον.

Τὸ μέγα σκότος τὸν ἐμπόδιζε νὰ ἴδῃ βαθέως· ἔκραξε λοιπὸν τρὶς τὸ ὄνομα τοῦ σὶρ Ἰωάννου, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔλαβεν ἀπόκρισιν.

Μετέβη εἰς τὰς ἄλλας κιγκλίδας, αἵτινες ἔφερον πρὸς τὸ ὑπόγειον, καὶ αὗται ἦσαν ἀνοικταὶ ὡς αἱ πρῶται· εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς τὸν θολωτὸν διάδρομον καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ἐδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ μεταχειρισθῇ τὸ πυροβόλον του, ἐκρέμασεν αὐτὸ εἰς τὸν ὦμόν του καὶ ἔλαβεν εἰς τὴν χεῖρα τὴν κυνηγετικήν του μάχαιραν.

Ψηλαφῶν ἔνθεν κἀκεῖσε προώδευσεν ἱκανῶς χωρὶς οὐδένα νὰ συναντήσῃ· μόνον ἐφ' ὅσον ἐπροχώρει πρὸς τὰ ἐμπρὸς, τὸ σκότος ἐδιπλασιάζετο, ὅπερ ἐδείκνυεν ὅτι ὁ φωτοδότης τοῦ ὑπογείου ἦν κεκλεισμένος. Ἔφθασεν οὕτως εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς κλίμακος, ἀνέβη μέχρις οὗ ἤγγιζε τὸν ἀνοίγοντα φωτοδότην μὲ τὴν κεφαλήν του, καὶ

μετὰ μικρὰν προσπάθειαν ἤνοιξεν αὐτόν, ἀφοῦ δὲ οὕτως ἐπεχύθη φῶς, ὁ Ῥολάνδος ἐπανέλαβε τὰς ἐρεύνας του.

Ἡ θύρα, ἥτις ἔφερε πρὸς τὸ δενδροκομεῖον ἦν ἀνοικτή· ἐξῆλθε λοιπὸν διὰ τῆς θύρας ταύτης, διῆλθε τὸ μεταξὺ τῆς δεξαμενῆς καὶ τοῦ προδόμου μέρος τοῦ δενδροκομείου εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ ὁποίου εἶχε πυροβολήσει κατὰ τοῦ φαντάσματός του, διῆλθε τὸν πρόδομον καὶ εὑρέθη εἰς τὸ ἑστιατόριον, ὅπερ ἐπίσης ἦν κενόν.

Ἐκεῖ, ὡς καὶ προηγουμένως ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ὁ Ῥολάνδος τρὶς ἐκραύγασε τὸ ὄνομα τοῦ σὶρ Ἰωάννου· ἡ δὲ ἠχὼ μόνη, ὡς εἰ ἀπεδοκίμαζε τοὺς ἤχους τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς, τῷ ἀπεκρίθη. Πιθανὸν ὁ σὶρ Ἰωάννης ἐλθὼν πρὸς τὸ μέρος τοῦτο νὰ ἐπέστρεψε διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ· ταύτην λοιπὸν λαβὼν καὶ ὁ Ῥολάνδος εὑρέθη πάλιν εἰς τὸ χοροστάσιον τοῦ ἐκκλησιδίου, ὑποπτεύων ὅτι ἐκεῖ θὰ διῆλθε τὴν νύκτα, καὶ ἑπομένως ἐκεῖ ἐδύνατο νὰ ἀνεύρῃ καὶ ἴχνη του.

Μόλις ὅμως ἐπροχώρησε πρὸς τὸ χοροστάσιον καὶ κραυγὴ πένθους ἐξῆλθε τοῦ στήθους του. Πλατεῖα κηλὶς αἵματος ἐφαίνετο πρὸ τῶν ποδῶν του καὶ ἔβρεχε τὰ μάρμαρα τοῦ χοροστασίου.

Πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ χοροστασίου, τέσσαρα βήματα μακρὰν τῆς πρώτης, ὑπῆρχε δευτέρα κηλὶς αἵματος, οὐχὶ ὀλιγώτερον πλατεῖα, οὐδ' ὀλιγώτερον ἐρυθρὰ, οὐδ' ὀλιγώτερον πρόσφατος ἐκείνης, καὶ ἐφαίνετο ὡσεὶ συνέχεια τῆς πρώτης.

Ἡ μία τῶν κηλίδων τούτων ἦτο δεξιόθεν, ἡ δ' ἑτέρα ἀριστερόθεν τοῦ στυλοβάτου ἐκείνου, ὅστις, ὡς εἴπομεν, προώριστο νὰ βαστάζῃ τὸ ἀναλόγειον, καὶ πλησίον τοῦ ὁποίου ὁ μυλόρδος εἶχεν εἰπεῖ ὅτι διενοεῖτο νὰ διαμείνῃ.

Ὁ Ῥολάνδος πλησιάσας τὸν στυλοβάτην, εἶδεν ὅτι ἦν αἱματόβρεκτος. Ἐκεῖ λοιπὸν βεβαίως παρέστη τὸ δρᾶμα, τὸ δρᾶμα ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου τὰ ἴχνη ἐδείκνυον πόσον φρικῶδες θὰ ἦτο.

Ὁ Ῥολάνδος ὢν καὶ κυνηγὸς καὶ στρατιώτης, ἦτο ὡς εἰκὸς καὶ ἰχνηλάτης ἐπιτήδειος. Ὤφειλε διὰ νὰ ὑπολογίσῃ ἂν τὸ αἷμα ἦν ἀνδρὸς φονευθέντος ἢ ἀνδρὸς πληγωθέντος. Κατὰ τὴν πένθιμον ἐκείνην νύκτα τρεῖς ἄνθρωποι ἔπεσαν ἢ νεκροὶ ἢ τραυματίαι· ποῖαι λοιπὸν ὑπῆρχον πιθανότητες;

Αἱ δύο κηλίδες τοῦ αἵματος τοῦ χοροστασίου, ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ἦσαν πιθανῶς ἐκ τοῦ αἵματος δύο ἐκ τῶν ἀνταγωνιστῶν τοῦ σὶρ Ἰωάννη, τὸ δὲ αἷμα, δι' οὗ ἐβράχη ὁ στυλοβάτης ἦτο πιθανῶς ἰδικόν του. Προσβληθεὶς ἑκατέρωθεν, εἶχε πυροβολήσει ἐκ τῶν δύο χειρῶν του καὶ φονεύσει ἢ πληγώσει ἕνα ἄνθρωπον δι' ἑκάστου πυροβολισμοῦ· ἐκ τούτου προήρχοντο αἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κηλίδες· ἀντιπυροβοληθεὶς δὲ καὶ αὐτὸς, ἐκτυπήθη πλησίον τοῦ στυλοβάτου, ὃν εἶχε βρέξει τὸ αἷμά του.

Μετά τινων λεπτῶν ἔρευναν ὁ Ῥολάνδος ἐπείσθη εἰς ὅ,τι εἴπομεν, ὡς ἂν ἦτον αὐτόπτης τῆς πάλης ταύτης· ἀλλ' ἆρά γε τί ἐγένοντο τὰ δύο πτώματα καὶ τὸ πτῶμα τοῦ σὶρ Ἰωάννου; Καὶ περὶ μὲν τῶν δύο ἄλλων πτωμάτων ὀλίγον ἐνδιεφέρετο, ἀλλὰ πολὺ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τί ἐγένετο τὸ πτῶμα τοῦ φίλου του.

Μία κηλὶς αἵματος ἤρχιζεν ἐκ τοῦ στυλοβάτου καὶ προέβαινε μέχρι τῆς θύρας· ἄρα τὸ σῶμα τοῦ σὶρ Ἰωάννου ἐφέρθη ἐκτός. Κατὰ συνέπειαν ὁ Ῥολάνδος ἔσεισε τὴν μόλις διὰ τοῦ μοχλοῦ κεκλεισμένην θύραν, καὶ εὐκόλως ἤνοιξεν αὐτήν· ἴχνη ὅμως αἵματος ἐφάνησαν καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς φλοιᾶς. Εἶτα διὰ τῶν δενδρυλλίων ἀνεῦρε τὴν ὁδὸν, ἣν εἶχον ἀκολουθήσει οἱ φέροντες τὸ πτῶμα ἄνθρωποι. Οἱ τεθραυσμένοι κλάδοι, τὰ πεπατημένα χόρτα, ὡδήγησαν τὸν Ῥολάνδον μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ δάσους ὅπερ ἔφερεν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐκ Πονταίνης εἰς Βοῦργον. Ἐκεῖ ζῶν ἢ νεκρὸν τὸ σῶμα ἐφαίνετο ὅτι κατεβιβάσθη πρὸς τὸ κάταντες τῆς τάφρου· καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν διεκρίνετο.

Εἷς ἄνθρωπος διέβαινεν, ἐρχόμενος ἐκ τοῦ πύργου τῆς Μαυροκρήνης. Ὁ Ῥολάνδος προβὰς εἰς συνάντησίν του, τὸν ἠρώτησε.

— Ἴδετε τίποτε καθ' ὁδόν; ἀπηντήσατε κανένα;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, εἶδον δύο χωρικοὺς φέροντας σῶμα ἀνθρώπινον ἐπὶ φορείου.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ὁ Ῥολάνδος, καὶ τὸ σῶμα ἦν ἀνθρώπου ζῶντος ἢ νεκροῦ;

— Ὁ ἄνθρωπος ἦτον ὠχρὸς καὶ ἀκίνητος καὶ ὡμοίαζε μᾶλλον πρὸς νεκρόν.

— Αἷμα ἔτρεχεν;

— Εἶδον σταγόνας τινὰς καθ' ὁδόν.

— Ὥστε, θὰ ζῇ. Καὶ ἐξαγαγὼν τοῦ θυλακίου του ἐν χρυσοῦν λουδοβίκειον, τῷ εἶπε,

(ἀκολουθεῖ)